

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE “KELOĞLAN” ÇİZGİ
FİLMİNİN KÜLTÜREL ETKİLEŞİM ÖGESİ OLARAK İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Begüm Sultan ÜNSAL

Danışman
Doç. Dr. Mesut GÜN

Nevşehir 2020

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Begüm Sultan ÜNSAL

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde ‘Keloğlan’ Çizgi Filminin Kültürel Etkileşim Ögesi Olarak İncelenmesi” adlı Yüksek Lisans Tezi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Begüm Sultan ÜNSAL

Danışman

Doç. Dr. Mesut GÜN

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı

Doç. Dr. Lokman TANRIKULU

KABUL VE ONAY SAYFASI

Doç. Dr. Mesut GÜN ve Doç. Dr. Ömer Tuğrul KARA danışmanlığında Begüm Sultan ÜNSAL tarafından hazırlanan “YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ‘KELOĞLAN’ ÇIZGI FİLMİNİN KÜLTÜREL ETKİLEŞİM ÖGESİ OLARAK İNCELENMESİ” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

17/08 / 2020

JÜRİ

Üye : Doç. Dr. Lokman TANRIKULU

Üye : Doç. Dr. Bahar İŞİGÜZEL

Üye : Dr. Öğr. Üyesi. Bengü Aksu ATAÇ

Üye : Doç. Dr. Ömer Tuğrul KARA

Danışman :Doç. Dr. Mesut GÜN

İMZA

.....

.....

.....

.....

.....

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 11.09.2020 tarih ve 2020-38-812 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Hakan Vahit ERKUTLU

ÖZET

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE “KELOĞLAN” ÇİZGİ FİLMİNİN KÜLTÜREL ETKİLEŞİM ÖGESİ OLARAK İNCELENMESİ

Begüm Sultan ÜNSAL

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Ağustos 2020
Danışman: Doç. Dr. Mesut GÜN**

Bu çalışmada ilk olarak Türk kültürünü, kültürel etkileşimi ele alınacaktır. Kültür unsuruna değinildikten sonra ise, çizgi filmlerin dünya genelinde ve Türkiye özelinde ortaya çıkışı hakkında bilgi verilerek, TRT Çocuk kanalında yayınlanan Keloğlan çizgi filmi ele alınacak, bu çizgi filmin 2013-2019 yılları arasında yayınlanan 71 bölümünde yer alan kültürel öğeler analiz edilip incelenecektir. Böylece Keloğlan çizgi filminde ortaya çıkan kültürel öğelerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında ne gibi faydalar sağlayabileceği hakkında da görüşler ortaya konulacaktır. Çalışmamızın birinci bölümünde araştırmanın önemine, amacına, sınırlıklarına ve problemlerine değinilmiştir. İkinci bölümde ise dil nedir sorusu üzerinden yola çıkılarak ana dili, yabancı dil öğretimi, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Avrupa Ortak Dil Çerçevesi, kültür, kültürün işlevi, Türk kültürü, kültürel etkileşim gibi unsurların tanımlarına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde televizyon ve çizgi film den yola çıkarak, çizgi filmlerin televizyon tarihindeki yerine, dünyada çizgi filmlerin, animasyonların gelişimine ve Türkiye’de nasıl ortaya çıktığına dair bilgiler yer almaktadır. Dördüncü bölümde Keloğlan’ın Anadolu kültüründeki halk arasındaki yerine, Keloğlan çizgi filminin nasıl ortaya çıktığına ve Keloğlan çizgi filminde yer alan karakterlerin analizine yer verilmiştir. Beşinci bölümde ise TRT Çocuk kanalında 71 bölüm olarak yayınlanan Keloğlan çizgi filminin her bölümü teker teker incelenerek her bölümde karşımıza çıkan öğeleri tablolar halinde ele alındıktan sonra, özelinde ortaya çıkan kültürel öğelerin Anadolu kültüründeki manalarına ve konumlarına görseller şeklinde yer vermeye gayret gösterilmiştir. Yabancı dil

olarak Türkçe öğretiminde Keloğlan çizgi filminin kullanılmasının önemine dair grafikler oluşturulmuş ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: TRT Çocuk, kültürel etkileşim, Keloğlan, çizgi film, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi

ABSTRACT

“KELOĞLAN” CARTOON IN TURKİSH TEACHİNG AS A FOREİGN LANGUAGE AS A CULTURAL INTERACTİON ELEMENT

Begüm Sultan ÜNSAL

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences
Department of Turkish Education, M.A., August 2020**

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Mesut GÜN

In this study, we will strive to address Turkish culture and cultural interaction for the first time. After addressing the cultural element, the Keloğlan Cartoon, which was broadcast on TRT Children's channel by giving information about the emergence of cartoons around the world and in Turkey, will be examined in terms of cultural elements in Turkish culture in the 71 episodes of this cartoon aired between 2013 and 2019. Thus, opinions will be made about what the cultural elements that emerge in the Keloğlan cartoon can benefit in the field of teaching Turkish as a foreign language.

In the first part of our study, the importance, purpose, limitations and problems of research were discussed. In the second part, the definitions of elements such as native language, foreign language teaching, Turkish teaching as a foreign language, AODÇ, culture, the function of culture, culture, turkish culture, cultural interaction are included in the question. The third part includes information about the development of cartoons, animations and how cartoons emerge in Turkey, instead of television history based on television and cartoons. In the fourth episode, Keloğlan's position among the people in Anatolian culture, how the Keloğlan cartoon appeared, and the analysis of the characters in the Keloğlan cartoon were included. In the fifth episode, every part of the Keloğlan cartoon, which was published as 71 episodes on TRT Children's channel, was examined one by one and evaluated the elements that appeared in each episode into paintings, and the cultural elements that appeared in the special section sat is shown in the form of visuals on the meanings and positions of anatolian culture. In this section, the importance of using keloğlan cartoon syllabus in Turkish teaching as a foreign language was evaluated with graphs as a subtitle.

Keywords: TRT children channel, cultural interaction, Keloğlan, cartoon, Turkish teaching as a foreign language

TEŞEKKÜR

Yaşam döngümün yer aldığı filmin senaryosunun her dakikasının yazılabilmesi için tükenmez kalemler uzattığınız için anneme, babama ve erkek kardeşime,
Müziğe olan tutkumu daha da özelleştirip kendi türüne has bir şekilde bende özelleştiren Antakya şehrine,

Nevşehir'i ve 2014-2020 yılında çalışmış olduğu Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesini her öğrencisi için farklı kılan; bazen soru sorma ve hiç durmaksızın konuşma konusunda sınırimi aşmama rağmen her zaman gülümseyerek cevap veren danışman hocam sayın Doç. Dr. Mesut GÜN hocama çok teşekkür ederim.

Eşsiz ve can hocam, size olan sevgimizi anlatmaya dünya üzerinde gerçekleşecek olan en uzun metrajlı tiyatro oyunu bile yetmez. Literatürde drama teknikleri arasında 14 kural yer alırken bizim için 15. kuralda sizin varlığınızla beraber eklenmiştir. Siz drama, tiyatro, Türkçe, kuşlar ve bizim için çok değerlisiniz. (*Cagan hogocagam, sigizege ogolagan sevevgimimizigi aganlagatmagayaga dügünyaga ügüzegerigindege gegerçegekleşegecegek ogolagan uguzugun megetragajlığı tigiyatrogogoyugunugu bigilege yegetmegez. Ligitegeratügürdege dragamaga tegeknigiklegerigi agaragasıındaga 14 kuguragal yeger agalırkegen bigizigim igiçigin 15 kuguragal bugulugunmagaktadıdır. Sigiz dragamaga, tigiyatrogog, tügürkçege, kuguşlagar vege bigizigim igiçigin çogok degeğegerligisiginiz.*)Her zaman bana yol gösterici olduğu için eş danışman hocam sayın Doç. Dr. Ömer Tuğrul KARA hocama dünyanın bütün dillerinde ve kuş dilinde sonsuz teşekkür ederim. Kuşlar size selam dursun hocam.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	ii
KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR	viii
KISALTMALAR	xii
RESİMLER LİSTESİ.....	xiii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xv
TABLolar LİSTESİ.....	xvi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
YÖNTEM.....	3
1.1. Araştırmanın Modeli	3
1.2. Evren ve Örneklem	3
1.3. Veri Toplama Teknikleri.....	4
1.4. Verilerin Analizi	4
1.5. Araştırmanın Problemi	4
1.6. Araştırmanın Amacı	5
1.7. Araştırmanın Önemi.....	5
1.8. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
İKİNCİ BÖLÜM.....	7
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1. Dil Nedir?.....	7
2.2. Ana Dili Nedir?	8
2.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi	10
2.5. Avrupa Ortak Dil Çerçevesi.....	15
2.6. Kültür Nedir?	21
2.7. Kültürün İşlevi	25
2.8. Türk Kültürü.....	26
2.9. Kültürel Etkileşim.....	30
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	33
TELEVİZYON VE ÇİZGİ FİMLER	33

3.1Televizyona Tarihi Açından Bakış.....	33
3.2 Televizyonun Çılgın Dili: Çizgi Filmler	38
3.2.1 Çizgi Filmlerin Dünya Tarihinde Başlangıcı.....	38
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	46
KELOĞLAN	46
4.1. Türk Halk Edebiyatı ve Çizgi Film Kahramanı Keloğlan	46
4.2. Keloğlan Çizgi Filminin TRT Çocuk Kanalı ile İzleyiciyle Buluşması	49
4.3. “Keloğlan” Çizgi Filminin Karakter Analizi.....	53
BEŞİNCİ BÖLÜM	56
BULGULAR VE YORUM.....	56
5.1. Keloğlan Çizgi Filminin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürel Ögeler Açısından Analizi.....	56
5.2. TRT Çocuk Kanalında Yayınlanan “Keloğlan” Çizgi Filminin Kültürel Ögeler Açısından Değerlendirilmesi	83
5.2.1 Keloğlan Masalları – Testiyi Kurtarıyor	83
5.2.2. Keloğlan Masalları – Gençlik Kupası	93
5.2.3. Keloğlan Masalları – Dilek Diliyor	96
5.2.4. Keloğlan Masalları – Görünmezlik İksiri	97
5.2.5. Keloğlan Masalları –Kel Başım Dertli Başım.....	100
5.2.6. Keloğlan Masalları – Yılın Maçı.....	101
5.2.7. Keloğlan Masalları – Ay Taşı.....	102
5.2.8. Keloğlan Masalları – Değiş Tokuş.....	105
5.2.9. Keloğlan Masalları – Baskın	107
5.2.10. Keloğlan Masalları – Yumurta	108
5.2.11. Keloğlan Masalları – Hayalet Ev	109
5.2.12. Keloğlan Masalları – Taş Makas	110
5.2.13. Keloğlan Masalları – Şişe Cini	113
5.2.14. Keloğlan Masalları – Çizmeli Tilki.....	114
5.2.15. Keloğlan Masalları – Padişahın Rüyası	115
5.2.16. Keloğlan Masalları – Uzun Yavere Karşı	116
5.2.17. Keloğlan Masalları – Kuyu Canavarı	118
5.2.18. Keloğlan Masalları – Kayıp Bebek.....	119
5.2.19. Keloğlan Masalları – Kırık Ayna	120
5.2.20. Keloğlan Masalları – Hazine Petrol.....	121
5.2.21. Keloğlan Masalları – Tilkican Dede	122
5.2.22. Keloğlan Masalları – Hayalet Madenci.....	123

5.2.23. Keloğlan Masalları – Keloğlan ve Sinek	124
5.2.24. Keloğlan Masalları – Uçurtma Şenliği	125
5.2.25. Keloğlan Masalları – GökkuŐađı	126
5.2.26. Keloğlan Masalları – Nasreddin Hoca	127
5.2.27. Keloğlan Masalları – Bilgecan Dede Kayboldu	128
5.2.28. Keloğlan Masalları – Minik Kuş	129
5.2.30. Keloğlan Masalları – Mağara 2	130
5.3. Yabancı Dil Olarak TŐrkçe Öğretiminde “Keloğlan” Çizgi Filminin Kullanılması	132
TARTIŞMA	136
SONUÇ	139
ÖNERİLER	145
KAYNAKÇA	147
ÖZGEÇMİŞ	152

KISALTMALAR

AODÇ	: Avrupa Ortak Dil Çerçevesi
Akt	: Aktaran
DEDAM	: Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
DGD	: Dil Gelişim Dosyası
DİLMER	: Dil Merkezi
FÜSEM	: Fırat Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi:
HÜDİL	: Hacettepe Üniversitesi Dil Merkezi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
s.	: sayfa
TYDOÖ	: Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÖMER	: Türkçe Öğretimi Merkezi
TV	: Televizyon
vb.	: ve benzeri
YTÖ	: Yabancılara Türkçe Öğretimi

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. Kültür Bölgelerinin Oluşumu ve Türk Kültürü (MEB, 2019).....	23
Resim 2. Kültür Bölgelerinin Oluşumu ve Türk Kültürü (MEB, 2019).....	24
Resim 3. Kültür Bölgelerinin Oluşumu ve Türk Kültürü (MEB, 2019).....	27
Resim 4. Türk Kültüründe Ebru Sanatı (MEB, 2019)	28
Resim 5. Kültür Bölgelerinin Oluşumu ve Türk Kültürü (MEB, 2019).....	29
Resim 6. Evlerde İlk Kullanılan Tüplü Televizyonlar (Karaca, 2019).....	35
Resim 7. Televizyon Kullanılmaya Başlandıktan Sonra Yapılan İlk Haberler (Karaca, 2019)..	36
Resim 8. Televizyon Çıktıktan Sonra İlk Kullanılan Tüplü Televizyonlar (Karaca, 2019).....	38
Resim 9. Bir Mağarada Bulunan Çizimler (Karaca, 2019).....	39
Resim 10. Emile Cohl'a Ait Çizimler (Karaca, 2019)	40
Resim 11. Emile Cohl'a Ait Çizimler (Karaca, 2019)	40
Resim 12. Felix the Cat Karakteri (Karaca, 2019)	40
Resim 13. Felix the Cat Karakteri (Karaca, 2019)	41
Resim 14. Mickey Mouse Çizimlerinden (www.graphicsbeam.com)	41
Resim 15. Mickey Mouse İlk Çizimlerinden (www.graphicsbeam.com).....	41
Resim 16. İskelet Dansı Çizgi Karikatürü (www.youtube.com.tr)	42
Resim 17. Çizgi Karikatür Bölümü Öğrencileri (www.animasyongastesi.com.tr)	42
Resim 18. Koca Yusuf Çizgi Filmi (www.youtube.com.tr)	43
Resim 19. Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü Çizgi Animasyonu (www.nihayet.com.tr)	44
Resim 20. Karınca Ailesi 1988 Yılı Yapılan Çizgi Filmi (www.anismasyongastesi.com.tr).....	45
Resim 21. Keloğlan Filmi, Rüştü Asyalı (www.pinterest.com.tr).....	50
Resim 22. Keloğlan, Arkadaşları, Ailesi	89
Resim 23. Sivri, Testiyi Örgülü'ye uzatırken (Bölüm 1)	89
Resim 24. Topraktan Yapılmış Değerli Testi (Bölüm 1)	90
Resim 25. Prenses Kirpi Elde Kalan Kumaşlarla Keloğlan'ın Annesinin Yaptığı Battaniyenin Üstünde (Bölüm 1)	91
Resim 26. Örgülü, Kara ve Sivri, Geleneksel Taş Kuyunun Önünde (Bölüm 1)	91
Resim 27. <i>Balkız ve Keloğlan, Bilgecan Dedenin Evinde Önünde Kurallara Uyarken (Bölüm 1)</i>	92
Resim 28. Keloğlan'ın Annesi Birçok Kültürel Ögemizin Bulunduğu Sahnede Bayılmışken (Bölüm 1).....	92
Resim 29. Geleneksel Şenliklerde Köy Halkının Yöresel Kıyafetleri ile Yer Alması (Bölüm 2)	93
Resim 30. Tandırda Gözleme	94
Resim 31. Geleneksel Şenliklerde Halat Çekme Oyunu	94
Resim 32. Örgülü ve İnatçı Çuval Yarışında	94
Resim 33. Sivri ve İnatçı, Geleneksel Oyunlarımızdan Biri Olan İpe Tırmanma Yarışında	95
Resim 34. Balkız ve Huysuz, Geleneksel Kıyafetlerle, Geleneksel Oyunlarda Yarışırken	95
Resim 35. Sinek ve Keloğlan, Kamıştan Sepetlerle O Yılın Mahsulü Olan Domatesleri Taşırken	95
Resim 36. Geleneksel Şenliklerin Kazananı Keloğlan ve Arkadaşları	96
Resim 37. Kara ve Sivri , Bakırın Kalaylanması ile Elde Edilmiş Yemek Sinisinin Önünde	97
Resim 38. Keloğlan'ın Annesi, Keloğlan'ın Kızarmış Kafasına Yoğurt Sürerken	100
Resim 39. Keloğlan ve Arkadaşları	101
Resim 40. Çirkin Cadı'nın Büyü Sahnelerinden Birisi, Elinde Asasıyla	103
Resim 41. Bilgecan Dede, Ünlü Türk Bilginlerinden Bahsederken	104

Resim 42. Şamanizm Geleneği Yansıtılırken	104
Resim 43. Köyün Hayvanları.....	105
Resim 44. Karakaçan, Keloğlan ve Balkız	106
Resim 45. Kara Vezir Saray Kıyafetleriyle.....	106
Resim 46. Çirkin Cadı.....	107
Resim 47. Türk Mitolojisinde Önemli Yeri Olan Devler.....	108
Resim 48. Geleneksel Türk Evi	111
Resim 49. Türk Mitolojisinde Önemli Yeri Olan Yedi Başlı Yılan	112
Resim 50. Geleneksel Türk Kıyafetleri Giymiş Korkuluk.....	112
Resim 51. İnatçı'nın Elinde Bulunan Sapan.....	114
Resim 52. Köyün Padişahı	115
Resim 53. Padişahın Sarayı.....	116
Resim 54. Uzun Elinde Yaprak Sarmasıyla	117
Resim 55. Keloğlan Elinde Soğuk Ayran Testisiyle	117
Resim 56. Uzun Pehlivan Gibi Naralar Atıp Hareketler Yaparken	118
Resim 57. Geleneksel Taş Evler	119
Resim 58. Duvar Halısı.....	125
Resim 59. Kara ve Keloğlan Bilek Güreşi Yaparken	126
Resim 60. Geleneksel Türk Kilimi	129
Resim 61. Uzun'un Yöresel Yemeklerimizi Düşündüğü Sahne.....	131

GRAFİKLER LİSTESİ

- Grafik 1.** Keloğlan izgi Filminin 71 Bölümünde En ok Karşımıza ıkan Kültürel geler..... 132
- Grafik 2.** 71 Bölümlük Keloğlan izgi Filminde 10 ve 7 Bölüm Arasında ıkan Kültürel geler 133

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. TRT Çocuk Keloğlan Çizgi Dizi Serisi (www.trtcocuk.com.tr).....	52
Tablo 2. TRT Çocuk Keloğlan Çizgi Dizi Serisi.....	53
Tablo 3. Bölüm 1 Keloğlan Testiyi Kurtarıyor	56
Tablo 4. Bölüm 2 Keloğlan Gençlik Kupası	57
Tablo 5. Bölüm 3 Keloğlan Dilek Tutuyor	57
Tablo 6. Bölüm 4 Keloğlan Görünmezlik İksiri.....	58
Tablo 7. Bölüm 5 Keloğlan Altın Balık	58
Tablo 8. Bölüm 6 Keloğlan Kel Başım Dertli	58
Tablo 9. Bölüm 7 Keloğlan Yılın Maçı	59
Tablo 10. Bölüm 8 Keloğlan Ay Taşı	59
Tablo 11. Bölüm 9 Keloğlan Değiş Tokuş	60
Tablo 12. Bölüm 10 Keloğlan Baskın	60
Tablo 13. Bölüm 11 Keloğlan Yumurta.....	61
Tablo 14. Bölüm 12 Keloğlan Hayalet Ev.....	61
Tablo 15. Bölüm 13 Keloğlan Taş Makas.....	62
Tablo 16. Bölüm 14 Keloğlan Korkuluk	62
Tablo 17. Bölüm 15 Keloğlan Şişe Cini	63
Tablo 18. Bölüm 16 Keloğlan Çizmeli Tilki.....	64
Tablo 19. Bölüm 17 Keloğlan Padişahın Rüyası.....	64
Tablo 20. Bölüm 18 Keloğlan Uzun Yaver'e Karşı.....	65
Tablo 21. Bölüm 19 Keloğlan Kargalar Padişahı.....	65
Tablo 22. Bölüm 20 Keloğlan Kuyu Canavarı.....	66
Tablo 23. Bölüm 21 Keloğlan Denizler Altında	66
Tablo 24. Bölüm 22 Keloğlan Kayıp Bebek.....	66
Tablo 25. Bölüm 23 Keloğlan Şipsevdi Prenses	67
Tablo 26. Bölüm 24 Keloğlan Kum Saati	67
Tablo 27. Bölüm 25 Keloğlan Kırık Ayna	68
Tablo 28. Bölüm 26 Keloğlan İklim Balonu.....	68
Tablo 29. Bölüm 27 Keloğlan Hazine Petrol	69
Tablo 30. Bölüm 28 Keloğlan Tilkican Dede	69
Tablo 31. Bölüm 29 Keloğlan Hayalet Madenci	69
Tablo 32. Bölüm 30 Keloğlan ve Sinek	70
Tablo 33. Bölüm 31 Keloğlan Yıldırım	70
Tablo 34. Bölüm 32 Keloğlan Müthiş Uzun	71
Tablo 35. Bölüm 33 Keloğlan Uçurtma Şenliği	71
Tablo 36. Bölüm 34 Keloğlan Yemek Yarışması	72
Tablo 37. Bölüm 35 Keloğlan Gökkuşığı	72
Tablo 38. Bölüm 36 Keloğlan Arama Kurtarma.....	73
Tablo 39. Bölüm 37 Keloğlan Vezir'in Kamerası.....	73
Tablo 40. Bölüm 38 Keloğlan Nasreddin Hoca	73
Tablo 41. Bölüm 39 Keloğlan Bilgecan Dede Kayboldu.....	74
Tablo 42. Bölüm 40 Keloğlan Devler Ülkesi	74
Tablo 43. Bölüm 41 Keloğlan Devlerle Karşılaşma	74

Tablo 44. Bölüm 42 Keloğlan Tilkinin Oyunu	75
Tablo 45. Bölüm 43 Keloğlan Hırsız Peşinde	75
Tablo 46. Bölüm 45 Keloğlan Hipnoz Sarmalı	75
Tablo 47. Bölüm 46 Keloğlan Müze	75
Tablo 48. Bölüm 47 Keloğlan Ay Taşının Sırrı	76
Tablo 49. Bölüm 48 Keloğlan Kanalizasyon Hattı	76
Tablo 50. Bölüm 49 Keloğlan Laboratuvar	76
Tablo 51. Bölüm 50 Keloğlan Dev Robot.....	76
Tablo 52. Bölüm 51 Keloğlan Dev Robot 2.....	76
Tablo 53. Bölüm 52 Keloğlan Minik Kuş.....	77
Tablo 54. Bölüm 53 Keloğlan Minik Kuş 2.....	77
Tablo 55. Bölüm 54 Keloğlan Labirent	78
Tablo 56. Bölüm 55 Keloğlan Yüzük	78
Tablo 57. Bölüm 57 Keloğlan Küçük Uzaylı	78
Tablo 58. Bölüm 58 Keloğlan Örümcek Arkadaş	78
Tablo 59. Bölüm 59 Keloğlan Üzgün Ağaç.....	78
Tablo 60. Bölüm 60 Keloğlan Mağara	79
Tablo 61. Bölüm 61 Keloğlan Kapadokya	79
Tablo 62. Bölüm 62 Keloğlan Mağara 2	79
Tablo 63. Bölüm 63 Keloğlan Pastane.....	80
Tablo 64. Bölüm 64 Keloğlan Bilgecan Dedenin Sırrı	80
Tablo 65. Bölüm 65 Keloğlan Kardeşler Arasında	80
Tablo 66. Bölüm 66 Keloğlan Çizmeli Tilkinin Oyunu	80
Tablo 67. Bölüm 67 Keloğlan'ın Rüyası	81
Tablo 68. Bölüm 68 Keloğlan Geçit Saati	81
Tablo 69. Bölüm 69 Keloğlan Kara Karga	82
Tablo 70. Bölüm 70 Keloğlan Denizaltı	82
Tablo 71. Bölüm 71 Keloğlan İsraf	82

GİRİŞ

Tarihi dönemler boyunca toplumlar, belirli durumlardan dolayı birbirleriyle etkileşimde bulunmuşlardır. Ticaret, savaş, ekonomi, turizm, akraba ziyaretleri, vatan ziyaretleri vb. birçok şey örnek olarak gösterilebilir. Bu ve bu gibi sebepler dil geçişlerini mümkün kılmıştır. Bir ülkeden başka bir ülkeye belirli sebeplerden gidildiğinde dil öğrenimi ve dil kullanımı zorunlu bir hale gelmiştir.

Bir dili yabancı dil olarak öğrenen birey, dilini öğrenmiş olduğu toplum hakkında da bilgi sahibi olmalıdır. Çünkü bir dil konuşulduğu toplumdan ayrı olarak düşünülemez. Bir dilin kültürünü öğrenmek demek dil öğrenimi açısından da pozitif bir durum sayılır. Bu durum birçok kavramı gerçek varlığında, anlamında ve kullanımında görülmesini olanaklı kılacaktır. Kültür zaten dilin aynasıdır ve dil var olduğu müddetçe kültür de var olacaktır. Öğrencinin öğrendiği hedef dilin dil bilgisel kurallarının yanı sıra iletişimsel yetisine de sahip olması gerekmektedir. Bunun için de hedef dilin kültürünü tanıması bir zorunluluktur ve ancak bu sayede o dilde yetkinliğe ulaşabilir (Dağdeviren, 2019: 2). İşte bir dili yabancı dil olarak öğrenen bireyin dili etkili ve iletişimsel bir şekilde kullanabilmesi için dil unsurunun beraberinde kültür olgusunu da göz ardı etmemesi gerekir.

Jiang'a göre, iletişim, yüzmek; dil, yüzmeye şekli ve kültür de sudur. Dil olmadan iletişim her zaman az bir düzeyde kalır; kültür ve kültürel unsurlar olmadan hiçbir zaman iletişim gerçekleşmez çünkü nefes alan hiçbir canlı su olmayınca yüzemiz. Dil-kültür ve iletişim üçlü bağlam arasında kurmuş olduğu bu metafor dil-kültür-iletişim arasındaki önemli ilişkiyi açık bir şekilde göstermektedir. Dil-kültür-iletişim arasındaki bu ilişkiyi anlamak kültürlerarası iletişim ve etkileşim kavramını anlamayı da her zaman kolaylaştıracaktır (akt. Dağdeviren, 2019: 2).

Jiang'ın da bu kavramından yola çıkarak şöyle bir açıklama yapabiliriz: Günümüzde, özellikle 2010 yılından itibaren Türkçeyi yurt dışından gelen yabancı insanlara öğretme kavramı büyük bir ivme kazanılmıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde ilk ortaya atılan fikirler dil bilgisi öncelikliken daha sonradan kültür unsurunun olmadan dilin de bir etkileşiminin olmayacağı düşünülerek bu alanda çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Dil öğretimi kaynaklarıyla beraber kültürel kaynaklarda kullanılarak yabancı dil öğreniminde hedefe ulaşılması sağlanacaktır. Bu da karşılaştırmalı kültür-dil unsurunu ortaya atacaktır.

İnsanoğlu dñnyada var olduğundan beri hep bir arayış içerisinde olmuştur. Bu durum görsel alanda da kendini göstermiştir. Bu durumu milattan önce dnemlerdemağaralardaki çizimlerde taş ve mermer oyuklarında da görebiliriz. Bu olgu zaman içerisinde özellikle de teknolojinin ivme kazandığı günümüzde farklı boyutlara ulaşmıştır. Dñnyada televizyonun icat edilmesiyle birlikte görsel sanatlar alanında birçok program, oyun vb. alışmalar ortaya konmuş ve televizyonun da etkisiyle programlar vb. şeyler çok fazla kişiye ulaşmıştır. Bunlar arasında en çok ilgiyi çekenlerden biri de çizgi filmlerdir. Büyük kk herkesin ilgiyle izlediği; dizileri, sinema filmleri ve reklam filmleri ile her zaman güncelliğini koruyan çizgi filmler, günümüzde teknolojinin de gelişmesiyle oldukça ilerlemiş; kullanılan tekniklerle birlikte çok farklı bir boyuta ulaşmıştır (Glođlu, 2019: 1). Bu alışmamızda çizgi film unsurundan hareket ederek Türkçenin yabancı dil olarak đretiminde kültürel etkileşim ögesi olarak “Keloğlan” izgi filmini ele aldık.

BİRİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın temel problemi “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde ‘Keloğlan’ çizgi filmini kullanarak hem kültür hem dil öğretimi yapılabilir mi?” düşüncesinden hareket edilip 71 bölümden oluşan Keloğlan çizgi filmi incelenmiştir. Betimsel yöntem bir araştırma konusu hakkında detaylı bir şekilde inceleme ile kapsamlı bulgulara ulaşmayı ve en açık hali ile mevcut durumu ortaya koymayı amaçlar. Bu çalışmada betimsel yöntem izlenmiştir.

1.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada betimsel yöntemlerden biri olan tarama modeli kullanılacaktır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, uygun bir biçimde “gözleyip” belirleyebilmektir. (Karasar, 2014: 77).

1.2. Evren ve Örneklem

Yabancı dil Türkçe öğretimi üzerine yüksek lisans başladığı zamandan itibaren alana birçok çalışma kazandırılmaya başlanmıştır. Ortaya ilk çıkan çalışmalar dört temel dil becerisine yönelik olmuştur. Daha sonra bu durumu öğretmen ve öğrenci görüşleri takip etmiştir. Alan yazını taranmasıyla beraber çizgi filmler ile ilgili

yapılmış olan çalışmaların sayısı 2'yi geçmemektedir. Bu durumdan hareketle bu çalışmada çizgi dizi ve animasyonlardan feyz alınarak “Keloğlan” çizgi filminin içerisinde yer alan bütün kültürel öğeler incelenip ortaya çıkartıldıktan sonra bu öğelerden nasıl yararlanabileceğimize dair görüşler öne sürülmüştür.

TRT Çocuk kanalında 2010 yılından itibaren yayınlanmaya başlayan Keloğlan çizgi filminin 71 bölümü ele alınıp incelenmiştir.

1.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmaya konu olan “Keloğlan” çizgi filminin 71 bölümü kültürel öğeler açısından incelenmiştir. Her bölüm için ayrı ayrı tablo oluşturulup sahnelerde yer alan kültürel öğeler dakikası ve saniyesi belirtilmiş bir şekilde tabloda gösterilmiştir. Daha sonra ortaya çıkan kültürel öğelerin kültürümüzdeki işlevi görsel bir şekilde ele alınmıştır. Değerlendirme aşamasının en son kısmında ise 2 tane grafik oluşturulup hangi kültürel öğenin çizgi dizide yoğun bir şekilde kullanıldığına dair oran ortaya çıkarılmıştır.

1.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın temel problemi doğrultusunda örneklem olarak seçilen “Keloğlan” çizgi filminin yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel etkileşim ögesi olarak incelenmesi sonucu elde edilmiş bilgiler Türk kültüründe günümüzde kabul edilmiş öğeler, inançlar, atasözleri ve deyimler sözlüğü, yabancılara Türkçe öğretiminde olması beklenen kültürel etkileşim boyutları bağlamında analiz edilmiştir.

1.5. Araştırmanın Problemi

Günümüzde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hızlı bir ivme kazanılmıştır. Özellikle Orta Doğu ve Kuzey Afrika'dan gelen yabancı öğrencilerin artışıyla dil öğretiminde farklı yöntemler için çalışmalar başlamıştır. Artık eski dil bilgisi öğretimi yerine daha iletişimsel, yaşantıyla iç içe teknikler seçilmeye başlanmıştır. Kültür kavramı da son yıllarda dil kavramı ile yan yana işlerlik kazanmaya başlamıştır. Bu çalışmada ise çizgi film olgusundan yola çıkılarak dil-kültür-çizgi film-Keloğlan unsurları ele alınmıştır. Bunun sebebi çizgi filmlerin kültürün taşıyıcı unsuru olarak kullanılmasıdır. Çalışmada “Keloğlan” çizgi filminden de yola

çıkılarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde nasıl bir izlencesi olabileceği ele alındı.

Çalışmanın problem cümleleri şunlardır:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil-kültür-çizgi film-Keloğlan ilişkisi nasıldır?
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür kavramı olarak çizgi filmin eğitici etkinlik olarak nasıl kullanılabilir?
3. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde “Keloğlan” masalının kültür ve dil öğretiminde etkisi nedir?
4. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde çizgi filmin ve “Keloğlan” çizgi filminin dil öğretiminde nasıl kullanılacaktır?

1.6.Araştırmanın Amacı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine yapılan çalışmalar genellikle dil bilgisi öğretimi, dil bilgisel konular üzerine yapılan çalışmalar; öğrenci veya öğretmen görüşleridir. Bu yapılan çalışmaların durumundan da hareketle bu çalışmada hem kültür hem de dil bakımından Keloğlan çizgi filminin bu unsurları dil öğretimine ne şekilde taşıdığını inceledik. Çizgi filmlerin yabancı dil öğretimindeki yerini, dilin konuşulduğu kültürü dil öğrenen bireye nasıl etkileri olduğu üzerine görüşler belirtildi. Çizgi filmlerin dolayısıyla da Keloğlan çizgi filminin görsel, işitsel ve duyuşal özelliğe sahip olması nedeniyle dil öğreniminde ve dilin konuşulmuş olduğu kültürün öğreniminde etkililiği ve kalıcılığı sağladığı düşünülmüştür. Bu doğrultuda çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği merkezlerde de çizgi filmlerin kullanılabilmesi görüşü ortaya atılmış ve Türkçenin öğretimine ne gibi katkısının olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.7.Araştırmanın Önemi

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında çizgi filmlerin incelenmesi olarak düşünüldüğünde kaynak eksikliği bulunmaktadır. Ancak bu çalışma daha da derinleştirilerek yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çizgi filmlerin kültürel etkileşim ögesi olarak kullanılması durumu üzerine eğinilmiştir. Araştırmamızın önemi maddeler halinde şöyle sıralanabilir:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında çizgi filmlerin araç olarak kullanılmasının faydaları nelerdir?
2. Bu alanda animasyonların kullanılmasının ne gibi sonuçlar doğuracağı.
3. Çizgi filmler kullanılarak kültürel etkileşim sağlanabilir mi?
4. Çizgi filmler bünyesinde kültürel öğelerimizi ne kadar barındırıyor?
5. Keloğlan çizgi filminin karakterlerinin, kıyafetlerinin, konuşmalarının yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılırken hangi faydaları sağlayacağı üzerine bir inceleme.

Çalışmamızda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında çizgi filmler ve Keloğlan çizgi filminin bir kültürel etkileşim ögesi olarak materyal olarak kullanılıp kullanılmayacağı üzerine bu çalışma gerçekleştirilmiştir. Keloğlan çizgi filminin bütün bölümlerinin incelenip araştırmaya yansıtılması da bu yönde olumlu bir gelişme sağlayacaktır.

1.8. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma çizgi filmlerin kültür unsuru olarak dil öğretiminde kullanımı ve “Keloğlan Masalları” adlı TRT Çocuk kanalının 71 bölümlük olarak yapmış olduğu çizgi film ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil Nedir?

Dil, çok etkili bir iletişim aracıdır. Bir toplumun bireyleri arasında etkileşim ve iletişimde kullanılan jest, mimik, el, kol, yüz ve beden hareketleri de içinde bulunduğu toplumdan topluma az çok değişen anlatım özelliklerine rağmen, çok etkili ve çok kolay iletişim araçlarıdır. Aynı zamanda, trafik kuralları, trafik levhaları, renklerin taşıdığı sembolik değerler veya toplumdan topluma farklı şeyler ifade etmesi de buna örnek olarak gösterilebilir. İletişim, bir araç görevi gören ilkel veya gelişmiş bir işaret sisteminden yararlanılarak bir bilginin, bir duygunun bir noktadan başka bir noktaya, bir beyinden başka bir beyine aktarılmasıdır. Ancak, insanlar arasındaki anlaşmayı sağlayan en gelişmiş etkileşim aracı dildir. Dünya üzerinde bulunan diğer canlılarda (hayvan vb.) iletişim çok ilkel bir şekilde, sözsüz ve bir içgüdü ile gerçekleştirildiği halde, insanlarda dil aracılığıyla yüksek düzeyde olan bir sistem haline gelmiştir (Aksan, 1977: 13). Dil insanoğlunun dünya üzerinde bulunduğundan beri belli bir süzgeçten geçirip yoğurarak oluşturduğu bir etkileşim ve iletişim aracı diyebiliriz.

Her dil canlı bir varlıktır aynı zamanda. Hatta günümüzde bazı dilciler “Bir dili öğrendim ya da biliyorum demeyin; öğreniyorum.” deyin der. Bunun sebebi dilin gelişimin durağan olmamasıdır. İnsanoğlu konuştuğu sürece dilde olacaktır ve gün ve gün dil farklı anlamlar, metaforlar kazanacaktır.

Dil insanın ruhunu, fikrini, yaşayışını yansıtır. Bundan dolayı da aslında bir aynadır insan kimliği için. Her toplum aynası dildir. Çünkü toplumun kült olarak aldığı, uyguladığı, gösterdiği her şey ve her davranış dilin yapısını, olgusunu da etkisi altına almaktadır. En önemlisi de kültürünü, milletini veya konuşulduğu toprakları korur. Kültürün de temel varlığı aslına bakılırsa dil olacaktır.

Dil sadedir; her zaman hareketli ve enerjiktir; ulusaldır yani ulusunu, yurdunu, toplumunu temsil eder; çok sesliliktedir çünkü düşüncelerimizi idealarımızı dil ile ifade ederiz; insanlığa hizmet eder ama keyfe keder değildir. “Dil, canlı bir araçtır; insanlara, bireylere hizmet eder fakat insanların keyfine bağlı değildir. İnsanlar dili istedikleri biçime sokamaz; ona değişik bir şekil veremez. Her birey dilin kurallarına

dikkat etmeye, onun doğasına uymaya, onun kanunlarına boyun eğmeye mecburdur. Dil kuralları, dilin kuruluşunu, yapısının biçimini gösterir. Bu kurallar, bir milletin dil zevkinin, dil anlayışının, kendine özgü dil tutumunun, kendi dil dünyasının-düşüncesinin yarattığı formüllerdir” (Aksan, 1977: 17).

Dil, ortak bir kültürün, uygarlıkların ve medeniyetlerin mahsulüdür. İçinde yaşadığımız ve yaşanan kültür, uygarlık ve medeniyet çevreleri, bir dilde kullanılan kelimelerin anlamlarını bir topluma tayin eder. Bundan dolayı toplumun her ferdi gibi cemiyetin de kültür, uygarlık ve medeniyet seviyesini anladığı ve kullandığı kelimelerin cins ve sayısından çıkarmak mümkündür. Çünkü yaşam her zaman dile yansır. Millî ve toplum birliğinde ‘dil birliği’ asli bir rol oynar. Dil birliği ve bütünlüğü yine modern felsefenin başlıca temellerinden biri olan “communication-anlaşma” olgusunun sosyal bir birleşiminden ibarettir (akt. Ereneoğlu, 2008: 67)

2.2. Ana Dili Nedir?

Toplumun toplumu yapan ve o toplumun fertlerini birbirlerine bağlayan temel şeylerin başında ana dili geliyor. Ana dili kullanılmış olduğu toplumdaki fertlere ortak bir dünyayı anlama ve dile getirme yolunu kazandıran, toplumda bulunan insanların düşünce sınırlarını genişleten bir sistem olarak karşımıza çıkar. Dilin, kültürün kazanıldığı en temel araç-gereçlerden biri dil, yani ana dilidir. Hiçbir zaman yalnızca etkileşim ve iletişim aracı olarak sınıflandırmaya sığdırılmayacak ana dili eğitiminin temel prensibi, içerisinde yetiştiği ailenin, ülkenin dilini öğrenmek, kavramak ve onun gelişmesine katkı sağlamaktır.

Türkiye’de ana dili öğretimi çok eskilere kadar uzanmamaktadır. Osmanlı eğitim sisteminde ana dili diye bir kelime kavramı yoktur. Ancak Osmanlı padişahı III. Selim’in tahta gelmesiyle aynı zamanda açılana eğitim kurumlarında bu kavramın eksikliği hissedilmeye başlanmış ve bu alandaki eksikleri kapatmak için hemen çalışmalara başlanmıştır. Ancak bilimsel olarak yapılan çalışmalar; “ilkokul, ortaokul ve lise için Türkçe kitapları hazırlama, bu kitaplarda seçilen metinlerde insancıl ve faydalı ölçülerin kullanılması” cumhuriyet dönemi ile birlikte başlamıştır. Fakat günümüzekadar anadili öğretiminin gerektirdiği etkinliklere, yatırımlara, anadili eğiticisi (öğreteni) yetiştirmeye gereken önem o zamanlarda hiç yer verilmemiştir. Eğitim ve öğretim sisteminde ise sabit bir tutum takınılmamıştır (Çelebi, 2006: 300).

Ana dili eğitimi, bütün derslerin yapısında olduğu gibi belirli aşamalardan (amaç, içerik, yöntem, sınıflandırma, değerlendirme) kısımlarından oluşmaktadır. Her bir aşama çok çaba, güç ve sıkı çalışma gerektirir. Ülkemiz birçok çeşitliliği içinde barındıran bir toplum ve kültür devletidir. Ana dili eğitiminde aşamalar ülkemizin her toprağına uyum sağlayacak sınıflandırmalara sahip olması gerekiyor. Ana dili eğitiminde dört temel dil becerisinden okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerine göre oluşturulmuşsa ana dili eğitiminin belirlenmesinde ilkeler ortaya konmuştur. Bu ilkeleri Özdemir şöyle saptamıştır (akt. Çelebi, 2006: 301):

1. Anadili eğitiminde bireyin dilsel düşünme evreni çıkış noktası olacaktır. Bireyin dil evreniyse içinde bulunduğu çevresiyle, ilgi alanlarıyla ve gereksinimleriyle oluşmaktadır. Eğitimin basamak aşamasında bu sınır kademeli bir biçimde geliştirilecektir.
2. Anadili etkinlikleri belli bir bağlam ağı içinde bir bütün oluşturur: konuşma dinlemeyi, dinleme anlamayı, anlamaysa sözsözsel ifadelere veya yazıya dökme olayına dönüştürmeyi gerektirir. Etkinlikler arasındaki etkileşim ve iletişim ağı, derslerin akışını ve değişkenliğini oluşturmalıdır.
3. Anadili dersi hiçbir şekilde bilgi (gramer öğretimi vb.) dersi değil, bir becerileri, yetenekleri ortaya çıkarma ve alışkanlık dersi. Alışkanlıkların oluşması, becerilerin kazanılması ise yapmayı ve uygulamayı gerektirir.
4. Anadili dersi, bir yetenek ve beceri dersi olduğu kadar insanın kişiliğinin kurması, şekillendirmesi ve geliştirmesi içinde gerekli bir dertir. Bu derste kullanılacak metinler, bunlar üzerinde gerçekleştirilecek çalışmalar, kişiliğin oluşmasında çok önemli bir konum olan ulusal, millet bilinci ve coşkuyu kazanma, olayları neden sonuç ilişkisi içinde ele alarak yargılama gücünü geliştirme, anlamlı metinler aracılığıyla, dil beğenisini, kullanımını yerleştirme, yazma ve okuma etkinliğiyle imgelem gücünü besleme, güzel ve etkili anlatma amacına yönelik olmalıdır.
5. Anadili dersi hem bir amaç hem de bir araç dersi. Bundan dolayı her ders bir ölçüde anadili dersi, her öğretmen de anadili eğitmenidir. Biçimsel bir benzetme değildir bu. Anadili öğretiminde sürdürülen ve alışkanlığa dönüştürülmek istenen davranışlar tüm önceki dersleri de kuşatır.

2.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Dünya tarihinde en eski olmakla birlikte kökü çok derinlere uzanan milletlerden bir tanesi de Türk toplumdur. Türk halkı çok zengin bir medeniyetin kurucusu olmuştur. Aynı zamanda il ve ülüş sistemleriyle, kurdukları toplum hiyerarşisiyle, ordulara getirdikleri disiplinler ve başka milletlerle kurdukları diplomatik ilişkileri de ileri bir dünya görüşlerinin olduğunugöstermişlerdir(akt. Özdemir, 2018; Gumilëv, 2002:14).Milâdın ilk yüzyıllarında başladığı kabul edilen ve ilk olarak elimize geçen metinlerininsekizinci yüzyılaait olduğu görülenTürk dili,12.-13.yüzyıla kadar devam etmiş olup,bu dönem Türk yazı dilinin birinci devresini ortaya çıkarmaktadır (akt. Özdemir, 2018: 59; Ergin, 2006).

Bir ülkenin insanlarıyla etkileşim ve iletişim kurmak isteyen farklı ülke insanları o toplumun o insanların konuştuğu dili öğrenmek zorundadırlar. Günümüzde sınır kavramı da eskisi kadar bir önem taşımadığı için yabancı dil öğrenimi de zorunlu bir hale gelmektedir. Başka bir ülkenin dilini yabancı dil olarak öğrenmek çok eski zamanlardan beri devam ede gelmektedir. Teknolojinin ve ticaretin zirve yaptığı bir dönemde bir dili yabancı dil olarak öğrenmek daha da önem arz etmektedir. Bir dili yabancı dil olarak öğrenmek için belirli sebepler vardır. Bunlardan bazıları din, ticarileşme, eğitim, evlilik, politik ve sosyal vb. konulardır. Yabancı dil öğrenmek dünyayı, evreni, insanlığı anlamak demektir.

Ural dil grubu veAltay dil grubu içerisinde yer alan ve sondan eklemeli bir dil olan Türk dili tarihi,milattan önce dört binli yıllarakadar uzanmaktadır.Türkçe, günümüzde yaklaşık olarak iki yüz elli milyondan fazla insanın konuştuğu,dünyada da en çok konuşulan diller arasında yedinci sırada yer almaktadır. Fakat buna rağmen son yirmi yıl öncesine kadar Türkçenin eğitim ve öğretimi diğer diller kadar önemsenmemiştir(İşcan, 2011). Türkçe, dünya var olduğundan beri kullanılan bir dildir. Resmî olarak bir şey söylenemese de yabancı dil olarak Türkçenin tarihini, Türklerin dünyada bulunduğu zamandan itibaren görebiliriz.

Bu alanda farklı zamanlarda farklı çalışmaların yapıldığı şeyler mevcuttur. 18-19 yüzyıl dünyasında Türkçe diğer bütün diller gibi sosyal, ticari, politik konulara uygun olarak yaygınlaşmaya başlamıştır. Avrupa'da bulunan devletlerinin üç kıtaya yayılmış Osmanlı Devleti elçilikler aracılığıyla yürüttüğü ticari, siyasi, ekonomik ve politik ilişkiler,söz konusu elçiliklerde çalışan görevliler ve tercümanlar tarafından Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimini zorunlu kılmaktaydı (Ağıldere,

2010).Günümüz dünyasında en çok konuşulan diller arasında yer alanTürkçe,Unesco'nun anadil sıralamasındaki sonuçlarına göre dünyada beşinci sırada,resmî diller sıralamasında ise beşinci sırada yer almaktadır. Bu durum gösteriyor ki Türkçe;bir yandan konuşulan anadil, diğer yandan da yabancıbir dil olarak öğrenilen Türkçe temelinde görevini bütün dünyada sürdürmektedir(Güzel ve Barın,2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihini de şöyle sınıflandırabiliriz:

- Kök Türklerin öncesi ve sonrası yabancı dil olarak Türkçe öğretimi
- Uygur döneminde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi
- Karahanlılar döneminde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi
- Kıpçak dönemi yabancı dil olarak Türkçe öğretimi
- Selçuklu dönemi yabancı dil olarak Türkçe öğretimi
- Çağatay döneminde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi
- Osmanlı İmparatorluğu döneminde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi
- Cumhuriyet döneminde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi

Kök Türklerin Öncesi ve Sonrası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: Bu dönemde Türklerin buldukları coğrafi konumdan dolayı daha çok Çinlilerle ilişkiler çok yoğundu. Bu döneme ait Orhun Abideleri'ne bakıldığında Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği ile ilgili bilgilere rastlayabiliriz.

Uygur Döneminde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: Bu dönemde Böğü Kağan önderliğinde Maniheizm ve Budizm inançları benimsenmeye başlanmıştır. Bu dini yaymak isteyen Çinli rahipler Türkçe öğrenmeye başlamışlardır. Maniheizm ve Budizm inançlarını daha hızlı Türklere benimsetmek için dini öğretilerinin bulunduğu kitapları Türkçe yazmaya başlamışlardır.

Karahanlılar Döneminde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: Yusuf Has Hacıp'in "Kutadgu Bilig" adlı eseri bu dönem için çok önem arz etmektedir. Bu döneme ait diğer çok önemli bir eser ise Kaşgarlı Mahmut'un yazmış olduğu "Divan-ı Lügat'it Türk" adlı eserdir.

Kıpçak Dönemi Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: Bu dönemde Memlük devlet yönetim kadrosunun ve ordusunun Türklerden oluşması Türkçe öğretiminin büyük ilerleme katetmesini sağlamıştır. Arapların Türk ordusunda asker olarak görev

almaya başlamalarıyla da Türkçe öğrenimine ve öğretimine de ilgidaha da artmıştır (Arslan,2012). Bu ve bugibi sebeplerden dolayı bu dönemde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili birçok eser kaleme alınmıştır.

Selçuklu Dönemi Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: Bu dönemde Karamanoğlu Mehmet Bey'in demiş olduğu söz çok meşhurdur. Divanda, dergâhta, sokakta, evde Türkçeden başka dil konuşulmaması gerektiğini söylemiştir. Çünkü bu dönemde bilim ve ilim dili olarak Arapça, yönetimde yani resmî ve sanat dili olarak Farsça kabul edildiği için Türkçenin yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalınmıştır. Türk dili için bu dönemde bu durumlar olumsuz gibi görünse de dönemin savaşlarında kazanılan topraklarda Türkçe öğrenilmeye ve öğretilmeye başlanmıştır. Ancak bu dönemde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili yazılmış herhangi bir esere rastlanamamıştır.

Çağatay Döneminde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: Timur döneminde gösterilen millî birlik, beraberlik ve Türkçenin edebî bir dil olması için gösterilen çabalar ve emekler sonucunda Türk dilinde ve Türk edebiyatında gözle görülür bir şekilde canlanma olmuş böylece Türk dili müstakil bir dil olarak tekrar belirmiştir. Bu dönemde ana dili öğretimi konusunda birçok eser kaleme alınmıştır. Türkçenin diğer bütün dillerden üstün bir dil olduğunu kanıtlamak için Ali Şir Nevai'nin yazdığı "Muhakemetü'l-Lügateyn" de bu dönemde kaleme alınmıştır (Biçer, 2012).

Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: Bu dönemde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili birçok şey yapılmıştır. Devşirme sistemi de bunun diğer bir örneğidir. Osmanlı Devleti döneminde devşirme şeklinde gelenlerin, elçilik görevlilerin, yeniçeri ocağında eğitim alan görevlilerin, toprakla beraber elde edilmiş topraklarda yaşayan halkların Türkçe öğrenmeleri için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu dönemde birçok ülke Osmanlı Devleti ile olan ilişkilerini geliştirmek için Türkçe karşılaştırmaları kitapçıklar hazırlatmıştır. Meslek gruplarına yönelik Türkçe broşürler hazırlanmıştır. Sonraki dönemlerde ise üniversitelerde Türkçe kürsüleri açılmaya başlanmıştır.

Cumhuriyet Döneminde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: Türk Dil Kurumu'nun (Türk Dili Tetkik Cemiyeti) kurulmasıyla Türk diline çok önem verilmiş ve aynı zamanda Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili mevzuatlar hazırlanmaya başlamıştır. Cumhuriyet döneminde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili çalışmalara daha hız verilmiştir.

Sonraki yıllarda üniversitelerin açmış oldukları dil eğitim merkezleri(TÖMER,DİLMER,DEDAM,FÜSEM,HÜDİL vb.),Türk Dil Kurumu,Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Türkiye Maarif Vakfı ve Yunus Emre Enstitüsünün yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında çok önemli araştırmalar yaptığı bilinmektedir. Son zamanlarda yapılan bu çalışmaların zenginliği ve verimliliği yabancılara Türkçe öğretimi alanında yazılan kitaplara, tezlere, makalelere de yansımaktadır(akt. Aykaç, 2015; Biçer, 2012; Hengirmen, 2006; Bayraktar, 2003). Türkler tarih sahnesinin her döneminde yeryüzünde bulunmuşlardır. Bundan dolayı hem toprak olarak hem de dil olarak gelişimi ve etkileşimi süreklidir. Türkler beraber yaşadıkları halkları kendi dillerini öğretmek için birçok yazma eser kaleme almışlardır. Bunlardan en önemlileri birkaç başlık altında açıklanacaktır.

Divan-ı Lügat'it Türk

Kaşgarlı Mahmut yaşadığı dönemde Türkçe alan çalışmalarına başlamış ve aynı zamanda karşılaştırmalı dil tekniği yolunu izlemiştir. Yaptığı çalışmalar ayrıntılı incelenecek olursa bilgisinin birçok dil bilimcinin ilerisinde olduğunu söyleyebiliriz. Kaşgarlı Mahmut, Divan-ı Lügat'it Türk adlı eserinde 26 tane Türk lehçesinden bahsetmiştir. Yaptığı saha çalışmalarıyla bu lehçelerin varlığına ulaşmıştır. Her lehçeyi birbirleri arasında tasnif ederek yazıya geçirmiştir. Avrupa'da yapılan dil bilim çalışmaları Kaşgarlı Mahmut'un yapmış olduğu çalışmalara kıyasla pek bir önem arz etmeyecektir.

Divanü Lûgat-it-Türk adlı esere ilk baktığımızda sadece Türkoloji alanı araştırmalarında faydalı olabilecek bir eser gibi algılasak da, gerek hazırlanmış biçimiyle gerekse yabancı dil öğretimi alanı bakımından, yazıldığı dönemin sınırlarını aşip iddialı bir içerik analizi yöntemiyle beraber günümüze kadar gelebilmiştir. Eserde anlatılan dil öğretim sistemini, günümüzde dil öğretim yöntem ve tekniklerinde kullanılan yöntemlerle karşılaştırdığımızda, önümüze ilginç veriler çıkmaktadır (Onan, 2003: 436).

Divanı Lügat'it Türk birçok yönden önemli olmasının yanı sıra dil öğretim yöntemleri bakımından da çok önemlidir. Kaşgarlı, eserlerini hazırlarken biri idealist görüş çerçevesinde, ötekiyse pratik olmak üzere iki amaca ulaşmayı hedefliyordu. Bunlardan birincisi, Türk coğrafyasının konuştuğu Türkçenin, Arapça ile aynı hızda beraber gittiğini göstermekti; ikincisi ise, Türklerin İslâmiyet'i kabul etmesi ve

Müslüman ülkelerde söz hakkına sahip olmaları ile Türkçe'nin kazandığı önem dolayısıyla Araplara Türkçeyi öğretmekti (Canpolat, 1999:19). Bilindiği gibi bu eser Araplara Türkçeyi öğretmek için ele alınan bir eserdir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin ana kaynaklarından birini oluşturmaktadır.

Divan-ı Lügat'it Türkü sadece Arapça ve Türkçe kıyası için değil aynı zamanda dil öğretim yöntemleri bakımından, dil bilimi anlamından da incelemek gerekir. Çünkü Kaşgarlı Mahmut yaşadığı dönemin en mükemmel dilcisi ve dil bilimcisi olduğu söylenmektedir. Mesela bu eserde tümevarım yöntemi uygulanmıştır. Örnek verecek olursak Kaşgarlı Mahmut çalışmalarını kayıt altında tutarken derleme yapmıştır ve örneklerden yola çıkarak dilin kendi kurallarını ortaya çıkarmıştır. Küçük küçük yazmalardan genel yargılara varmıştır. Araplara Türkçe öğretmek için yazılan bu eserde Türkçe kelimeler küçük küçük verilerek daha sonra örneklendirilmiştir.

Divan-ı Lügat'it Türk'te iki dillilikle ilgili de bilgiler vardır. Bu durum daha çok hem Arapça bilip hem Türkçe bilme ya da hem Farsça bilip hem de Türkçe bilme durumudur. Toplum dil bilimcilerini daha çok ilgilendiren bir konudur. Türklerle yana yaşayan diğer milletlerden insanlar da ticari ilişkiler ve etkileşimler sonucu Türkçe öğrenmişlerdir. Bu durum iki dillilikle beraber çok dilliliğe de işaret etmektedir.

Divan-ı Lügat'it Türk aynı zamanda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin ilk sözlüklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Yabancı dil öğreniminde sözlükler büyük önem taşımaktadır. Çünkü dil öğrencisi için bilmediği ya da beyinde kavramsallaştıramadığı birçok nesnenin öğrenilmesi için araç görevi görür. Divan-ı Lügat'it Türk'ü bu bakış açısıyla irdelediğimizde ilk olarak alfabe dikkatimizi çekmektedir. Harf sırası problemini ortadan kaldırmıştır. Bu yazma, Arap diline göre harf sırasına konmuştur. Çünkü Arapların Türkçeyi öğrenmesi için yazılan bir eser olduğundan dolayı. Bu eserde Türkçenin daha kolay öğrenilmesi için verilen her kelime için örneklendirme yoluna gidilmiştir. Yabancı bir dilin öğrenilmesi hususunda bu durum o dönem için çok önemli bir husustur. Aynı zamanda bu eser ansiklopedik bir özellik taşımaktadır. Çünkü derleme yaptığı Türk halklarından da özdeyiş alır eserin içerisine koymuştur. Kelimelerin kökenleri hakkında da bilgi verilmiştir ve bu eserin çağının ötesinde olması sağlanmıştır.

Muhakematü'l Lügateyn

Çağatay dönemi edebiyatının en önemli edebiyatçısı ve dilcisi olan Ali Şir Nevayi tarafından yazılan ve iki dilin karşılaştırması anlamına gelen Muhakematü'l Lügateyn Türkçenin Farsçaya olan üstünlüğünü vurgulamak ve göstermek için yazılmıştır. Türkçenin en az Farsça kadar gelişmiş bir dil olduğu belirtilmiştir. Arapçayı eserin giriş bölümünde Kur'an Kerim'in dili olduğu için övmektedir. Daha sonra ise Türkçe, Farsça ve Hintçeyi de asıl dillerin temel kaynağı olarak gördüğünü belirtmektedir. Bu dilleri Nuh'un üç oğluna kadar dayandırmaktadır. Bu eserde diğer dillere göre Türkçenin neden üstün olduğunu Ali Şir Nevayi vurgulamaya çalışmıştır. Eserde Ali Şir Nevayi söylediklerini delillerle desteklemektedir. Kullanmış olduğu örnekler ise geleneksel Türk izleri, sosyal, ekonomik, kültürel kavramlardan oluşup bu kavramların Türk dilinin kurallarına göre verilmesinden oluşmaktadır.

2.5. Avrupa Ortak Dil Çerçevesi

Yabancı dil öğrenimi ve öğretimi her zaman değişime açık tutulması gerekli olan bir süreçtir. Dil alanında ne kadar gelişime açık olursak kültür, siyasal, ekonomi vb. alanlarda da o kadar gelişime açık olunacaktır. Avrupa Birliği de bu bağlamda yabancı dil öğrenimi ve yabancı dil öğretimindeki yenileşmeleri kaçınılmaz kılmıştır. Avrupa Birliği birçok şeyi bir araya getiren bir oluşumdur. Dil ve kültürleri de bir araya getiren en önemli oluşumlardan birisidir. Bu durumunda yabancı dil öğretimine, öğrenimine ve işleyişine yeni bir bakış açısı kazandırdığı ortadadır.

Avrupa Birliğinin asıl düşüncesi çok dilliğinin hayata geçirilmesi için yabancı dil eğitimi veren kurumlarda birden çok dilin öğretilmesini sağlamaktır. Çok dilli ve çok uluslu bir yapıya sahip olan Avrupa'da yaşayan Avrupa halkları birden çok dil bilerek bu sıfatı niteliyorlardır. Ana dilin yanında öğrendikleri diller şu şekildedir: Sınır komşusu oldukları ülkenin konuştuğu dil, dünyada en çok konuşulan dil ya da herhangi bir Avrupa ülkesi dilidir. Birden çok dil bilen Avrupa Birliği insanları bu şekilde çok dilli bir kimliğe bürüneceklerdir. Giderek her alanda yoğunlaşan yabancı dil öğrenimi Türk insanı üzerinde de etkili olmaya başlamıştır. Bu durumu şöyle de örneklendirebiliriz. Ülkemizde yabancı dil öğrenme yaşı giderek anaokulları seviyesine kadar inmektedir ve yabancı dil öğrenimi altında da birçok anaokulu, ortaokulu açılmaya başlanmıştır.

Bu gelişmeler yetişkinler açısından da önem arz etmektedir. Kariyer yaşamlarında da belirli bir noktaya ulaşabilmeleri açısından birden fazla dil bilme zorunluluğu ortaya

çıkıştır. Bu yüzden birçok özel eğitim veren kurslarda yabancı diller alanında eğitimler verilmektedir. Örgün eğitim kurumlarında ise zorunlu bir yabancı dilinöğretimi dışında diğer diller seçmeli olarak sunulmakta, fakat yakın gelecekte bunun deęiőeceęi de öngörülmektedir. Halkımızın bu bilinçli yabancı dil öğrenme gereksinimini karşılayabilmek için nitelikli ve bilgilerini sürekli güncelleştiren, üstüne bir şeyler ekleyen öğretmenlere ihtiyacı bulunmaktadır. Meslekteki yabancı dil öğretmenleri düzenli olarak katılacakları hizmet içi eğitim seminerlerinde yeni bilgi ve becerileri edinebilecekleri gibi, geleceğin öğretmen adaylarının da yabancı dil konusunda iyi yetiştirilmesi kuşkusuz ön bir koşuldur. Öğretmen yetiştiren kurumların bilimsel temellere dayandırılmadığı durumlarda ise, istenilen sonuçların elde edilmesinin olanaksız olduğunu belirtmek gereksizdir (Polat ve Tapan 2001:283).

Avrupa birliğinin istemiş olduğu niteliklerde dil eğitiminin yapılması için bu alanda çalışacak yabancı dil öğretmenlerinin ve verilecek eğitimin sisteminin iyi çözülmesi gerekmektedir. Avrupa Konseyinin bu yabancı dil öğretimiyle ilgili bilgilerini tartışmadan, onun üzerinde gerekli akademik çalışmaları yapmadan istenilen düzeye ulaşılması çok zor olacaktır. Avrupa Birliği diğer birçok alanda yapmış olduğu yeniliklerle beraber dil alanında da yapmak için projeler ve çalışmalar üretmektedir. Avrupa Konseyinin amacı bugüne kadar olan çalışmalarla, kıtalardaki dil çeşitliliğini ve dillerin konuşulmuş olduğu toplulukların kültürel malzemelerini koruyarak ırkçılık, etnik ayrımcılık, savaşların önlenmesi için çözüm yolları aramaktır. Avrupa'da yaşayan halkların birbirleriyle olan yakın bağlarının korunması için etkileşim ve iletişim kurabilmek esastır. 2001 yılının da Avrupa dil senesi ilan edilmesinde bu durumda etkisi vardır. Birliğe üye ülkelerin kendi dillerini ve kültürlerini koruma, kültürel miraslarına sahip çıkma, bu zenginliklerini Avrupa ülkeleriyle paylaşma durumu için dil öğrenimi bilinci ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır.

Fikir olarak beyan edilen düşüncelerin sadece sözde kalmaması için Avrupa Birliğinin açtığı Modern Diller Bölümü dil politikalarını yazılı hale getirmekte ve buradan çıkan kararlarla dil öğretimi ve öğrenimi üzerine eğitim kurumlarına yazı gitmektedir. Böylelikle çok dillilik ve çok ulusluluk kavramları geçerliğini korumaya başlamıştır. Bir toplumun vazgeçilmezleri arasında olan öğrenme, öğretme, hayat boyu öğrenme, bağımsız öğrenme gibi faaliyetler için ilk adımlar atılmıştır. Hem

özel hayatımızda hem de iş hayatımızda önemli bir yerde olan dil gelişim dosyası ile insanlar birden çok dili öğrenmeye teşvik edilmekte ve kendi dil öğrenimleri hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumları ortaya çıkmaktadır. Uluslararası geçerlik, güvenilirlik kavramının tam sağlanması için dil öğrenen bireylerin dil öğrenim durumları için geçerli ölçütlerin, sınavların uygulanması gerekmektedir. Bu sebeple de “Dil Gelişim Dosyası” ve “GER” birbirini tamamlayan iki araçtır.

Geniş kapsamlı, çok yönlü, şeffaf, tutarlı, dinamik ve esnek bir çerçeve programı olan GER toplam dokuz ünite ve dört ek bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında çok dillilikle ve çok uluslulukla ilgili kavramlardan bahsedilmektedir. Dil öğrenim çalışmalarının nasıl geliştirileceği ile ilgili amaçlar ve hedefler belirtilmektedir. İkinci ünite kısmında dil öğreniminin fiilî odaklı durumundan bahsedilmekte ve dil öğrenen bireylerin giderek artan dil hâkimiyet durumlarını kültürel unsurlarında bulunduğu ortamlarda geliştirmeleri sağlanmak istendiğine dair görüş belirtilmektedir. Bu bağlamın dışına çıkmadan dördüncü ve beşinci üniteye yer alan kavramlara bu kısımda açıklık getirilmektedir. En geniş olan üçüncü üniteye ise kullanılması gereken seviyeler sıralanmaktadır. Üç tablo yer alan bu kısımda da bildirişimsel yetinin altı farklı seviyede nasıl sınıflandırıldığı hakkında bilgi vermektedir. İlk tabloda bütün seviyeler hakkında genel bir tanım yapılmıştır. Bu tanımlar seviyeleri tanıtmak için yönlendirici bir durumda olduğu belirtilmiştir. Diğer ikinci tabloda ise dil öğrenen birey kendi dil yetisini farklı seviyelerde değerlendirme imkânı bulacaktır.

Temel, yetkin ve bağımsız dil seviyeleri diye 3 ana başlık altında seviyeler sınıflandırılmıştır. Bu duruma göre A1 ve A2 seviyeleri temel düzey, B1 ve B2 seviyeleri yetkin düzey, C1 ve C2 seviyeleri ise bağımsız dil kullanımı seviyesi içerisine girmektedir. Dinleme ve okuma becerileri anlama kısmının içerisinde bulunmaktadır. Ancak konuşma başka bir başlık altında olup, iki şekilde sınıflandırılmaktadır. Yazma kısmının içerisinde yer alan yazılı anlatım, altı farklı şekilde sınıflandırılıp ele alınmaktadır. Dördüncü ve beşinci ünitelerde dil kullanımı ile ilgili nasıl bir sistemin uygulanması gerektiği ile ilgili yönlendirici bilgiler yer almaktadır. Yabancı dil kullanımı sürecinde belli kurallar ve konulardan bahsedilmektedir. Bunlardan bazıları iletişim, etkileşim, bağlamda söylenmek istenen şey, etkinlikler, etken ve edilgen durumlar ve metin kullanımı şeklinde yer almaktadır.

Dil ötesi yetiler şöyle sıralanmakta: genel bilgi, beceriler ve davranış biçimleri, kişisel Sosyal Bilimler Dergisi 93 faktörler ve öğrenme yetileri. Dilsel yetiler kendi içinde üçe ayrılır: İlk olarak, dar anlamda dilsel yetiler, örneğin kelime, cümle, ses, anlam bilgisi vs. ikinci olarak, sosyo-dilbilimsel yetiler ve son olarak, kullanım-dilbilimsel yetiler için ayrıntılı değerlendirme aşamaları geliştirilmektedir. Altıncı ünite de hiçbir yöntem ve yaklaşım ön plana çıkarılmadan yabancı dil öğrenimi ve öğretimi konusu işlenmektedir. Bir sonraki ünite de ise dil kullanımında ve dil derslerinde dilsel durumlar ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır. Sekizinci ünite, eğitim kurumlarındaki çokdilli öğretim ortamlarının irdelenmesini ve sonuncusu olan dokuzuncu ünite ise ölçme değerlendirme olgusunu içermektedir.

GER'in en çok kullanılan bölümleri tanımların yapıldığı ve dil öğrenme seviyelerin altı şekilde sınıflandırıldığı (A1, A2, B1, B2, C1, C2) dir. Hepsinin yer aldığı tablo dil öğrencisinden beklenen hedefin belirtildiği kısımdır. İlk iki tablo dil seviyesi tespit çalışmaları ve ölçme niteliğindeki ölçüt listeleriyle dil öğrencisinin seviyesi hakkında öngörülebilir bulunulabilir. Avrupa Birliğinin yapmış olduğu en önemli şey dil gelişim dosyalarıdır.

- Teknolojik çağda gelişmekte olan ülkelerin birbirlerinin dillerinden ve kültürlerinden etkilenmeleriyle beraber dil gelişim dosyalarının hedefleri atılmıştır,
- Dil öğrenen bireylerin dil gelişim oranlarını ölçebilmek için bir ölçüt görevi görmektedir,
- “Hayat boyu öğrenme”, “çok dillilik”, “çok ulusluluk” kavramlarının önem kazanması.

Günümüzde dil öğrenimi ile beraber öğrenilen dilin geçerliliği ve denkliği sorunu ortaya çıkmıştır. Ancak dil gelişim dosyası bu sorunu ortadan kaldırmaya çalışmaktadır. Dil gelişim dosyasının yanında dil öğrenen öğrencinin de gerekli ölçütleri sağlamış olması gerekmektedir. Daha geniş ve ayrıntılı sorular ve sınıflandırmalar ile bir tek sonuçlu değerlendirmelerden uzaklaşmak istenmektedir. Dil öğrenen bireyin kendi öz yeterlik algısını da ölçmesi önemlidir. Güler'e göre özgün bireysel çalışmalar, öğrenme günlükleri, çalışma raporları vs. giderek geleneksel ölçme değerlendirme sistemleri ile birlikte kullanılmaktadır. ‘Dil Gelişim Dosyası’ ile öğrenciler gerçek anlamda dil öğrenme süreçlerini kendilerinin kontrol etmesi sağlanır. Kendisi de bir belge niteliği olan bu dosya, yabancı bir dili

öğrenirken elde edilen bilgiler ve kazanımlar, bireyin kendi öz değerlendirmelerinin dışında başkalarının görüşlerini de içerdiği gibi, somut bazı evrakları da gerektirmektedir.

Dil gelişim dosyasının sağlamış olduğu olumlu şeyler çok fazladır. Hayat boyu öğrenmenin sahaya geçirilmesini sağlayan bir yeniliktir. Dil öğrencilerinden, dil gelişim dosyası bir dili nasıl öğrenmeleri gerektiğini de öğretmektedir. Eğitsel bir işlevi olduğu da göz ardı edilemez. Dil öğrenen bireyin kendini sürekli sorgulamasını sağlayacak olan dil gelişim dosyası itibarını da artıracaktır. Bu sayede dil öğrencisi sadece dil öğrenmekle kalmayıp dili unutmamak için nasıl yollar izlemeleri gerektiği hakkında da öngörülebilir bulunabileceklerdir.

Anlaşılabileceği üzere, Avrupa Birliği ülkelerinde geliştirilmeye çalışılan Avrupa vatandaşı bilincinin yolu çokdillilik düşüncesine bağlı olduğu için, eğitim-öğretim alanında bir dizi kurumsal ve içeriksel düzenlemelere gidilmektedir. Deneme aşamasında da olsa, uygulamalardan elde edilen başarı sonuçlarından etkilenerek, çalışmalar giderek yaygınlaşmaktadır. Örneğin 'Dil Gelişim Dosyası' ilköğretim okullarındaki çocuklara özgü bir biçimde düzenlenerek, yabancı dil derslerinde kullanılmakta. Bu pilot çalışmaların amaçlarını Legutke genel olarak şöyle tanımlar: "İlköğretim çağındaki çocuklar kendi okul içi ve okul dışı yabancı dil öğrenim geçmişlerinin bilincine vararak, kendilerini değerlendirmeli ve yabancı dil düzeylerini belgelemelidir" (Legutke 2001:37). Bütün bu araştırmaların asıl amacı ise, bireylerde yabancı dillere karşı bir dil hassasiyetinin oluşturulması, sınıf içi öğrenci-öğretmen etkileşiminin güçlendirilmesi ve üst sınıflardaki yabancı dil derslerine başarılı bir zeka altyapısının hazırlanmasıdır. Ülkemizde de erken yaşta başlatılan yabancı dil dersleri orta öğretim kurumlarında devam ettirilen eğitim ile bütünlük sağlayacak şekilde düzenlenmelidir ki, öğrencilerimiz uluslararası alanda üstün bir dilyetisine sahip olabilsinler (Polat 2000:25).

Ama belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi için birçok unsurun kendi içerisinde uyum beraberinde çalışması gerekmektedir. Burada en büyük sorumluluk da öğretmenlere düşmektedir. Yabancı dil öğreten öğretmenler öğrettikleri dili topluma çok iyi bir şekilde tanıtarak dilin yararlarını ortaya koyarak, yabancı dil öğrenmenin halklar için ülke için ne kadar önemli olduğu üstünde vurgu yapabilirler. Türkiye'de en üst düzeylerde görev alabilmek için çok iyi dil konuşuru olması gerektiği belirtilir. İyi derecede yabancı dil bilmek bireyleri yaşamda bir sıfır öne taşıyan unsurlardan biri

olacaktır. Çok etkili dil öğretimi gerçekleştirebilmek için yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumlara da büyük görevler düşmektedir. Artık küreselleşen dünya ile birlikte tek bir yabancı dil de yetmemektedir. Evrensel dil olması sebebiyle İngilizce bilmek zorunlu ve mühim bir durumken artık yetmeyip başka yabancı diller bilme gereksinimini de ortaya çıkmaya başlamıştır.

Eğitim sistemi ve kuralları ne olursa olsun hedeflenen nokta öğrenilen ve öğretilen yabancı dillerin yardımı sayesinde kültürler, toplumlar arası deneyim kazanmak ve dünyada olan şeyler hakkında söz sahibi olabilmektir. Bu da yabancı dil öğretimiyle ilgili yapılan eğitimlerin her şeyini yakından takip etmeyi gerektirir. Yenilikçi düşünen öğretmenler ve idealist yöneticilerde yakından takip etmelidir. Avrupa Birliğinin yapmış olduğu projeler, eğitimler, yabancı dil öğretimini ve öğrenimini geliştirme çalışmaları öğreticiler tarafından yakinen tanınmalıdır. Sadece tanımakla yetinmeyip öğretilmek istenen dilin konuşulduğu ülkeye gidip orada çalışmalar yapılmalıdır. Bu değişim programlarıyla sağlanabilir ve eğitim alanında uluslararası yapılan şeyler hakkında da fikir sahibi olunacaktır. Yabancı dil öğretmenleri dili öğretmek dışında bazı görevleri de yerine getirebilecek konumda olmaları gerekmektedir. Küreselleşen bir dünyada, Avrupa Birliği ile olan uyum politikalarını benimsemiş olan Türkiye eğitim alanında bazı yenilikçi düşünceler benimsemiş olması gerekmektedir. Yabancı diller ise burada nitelikli sayılabilecek bir durumdadır.

Dil Kullanım Alanları: Dil kullanım alanları demek dilin hayatın her alanında kullanılması anlamına gelmektedir. Dillerin nerede kullanıldığına göre kullanım alanları da değişmektedir.

Temalar: Yabancı dil öğretiminde temalar diğer dillerle örtüşebilecek kadar olmalıdır.

- Kimlik
- Ev ve evin bulunduğu çevre
- Günlük yaşam
- İş, meslek
- Boş vakitler
- Seyahat etmek
- Ulaşım şekli
- Diğer kişilerle olan ilişkiler

- Sağlık sektörü
- Eğitim hayatı
- Alış veriş
- Beslenme
- Giyinme
- Hizmet alma
- Mekânlar
- Uluslar
- Ülkeler
- Diller
- Hava durumu (Pilancı ve Saltık, ?: 128-129).

2.6. Kültür Nedir?

Kültür soyut bir şey olduğu için yapılan tanımlarda bu kavrama kısıtlama getirecektir. Kültür kavramında olan belirsizlikte yapılan tanımların bireyler tarafından algılanmasında değişik göreceli tanımlara ulaşılacaktır. Kültür kelimesi, ülkemizde maalesef teknolojik araçlar ve gündelik hayatımızın etkisiyle beraber dar bir alanda kullanılmaktadır. Mesela yapılan etkinlikler, folklor, sergiler, fiilen yapılan gösteriler kültür kavramını özelleştirmeye çalışmaktadır. Hatta bazen bu tür etkinliklerin yapıldığı yerlere de kültür kavramını kullanarak bu amaçlı merkezler açılması sağlanmaktadır. Bu durumda kültür kelimesinin sadece sanatsal faaliyetlerle sınırlı olduğu izlenimi verir. Aynı zamanda toplumumuzda daçok zeki, bilgili, dünya görüşü yüksek olan insanlar için “kültürlü” kavramı kullanılmaktadır.

Evreni birçok sistemin bütünü olarak düşünebiliriz. Çevremizdeki dünya ise belirli kurallara sahiptir. Bizler etrafımızdaki dünyayı yakından tanımaya çalışırız. Kültürü birçok şeyin bütünü olarak görebiliriz. Fakat bu bütünü algılamak gerçekten de çok zordur. Bu zorluğun asıl sebebi ise kültür kavramının bir varlığa bürünmemesidir. Kültür kavramı dünyadaki varlıklar üzerinden gözlemlenebilir ve algılanabilir. Kültür sözünün birçok dilde birçok anlamı bulunmaktadır. Bu kelimenin anlam evrenini genişleten şey dünya üzerinde birden fazla toplumun yaşamasından dolayıdır. Zaten bazı dillerde de tanımı yapılırken “bütün bir yaşam biçimi” denilir. 18. yüzyılın sonu 19. yüzyılın başında bu kelime bütüncül ve ayrı yaşama biçimini ifade edilmeye başlamıştır.

Kültür, bir millete ve halka ait geleneksel etkinliklerin; dil, sanat üslupları, entelektüel çalışma şekilleri gibi bütün kültürel etkinlik katmanlarının üzerinde yer alan, bütün bir yaşayış biçimini içeren bilgilendiren tin olarak ve öncelikle diğer toplumsal ilkeler tarafından biçimlendirilmiş bir düzenin, doğrudan ya da dolaylı ürünü olarak tam olarak açıklanabilen bir kültürün içinde yer aldığı toplumsal birdüzen olarak ele alınır (Williams, 1981: 11-12).Kültür sözcüğü uygarlık ve medeniyet anlamlarında kullanılmıştır. Kültür, bilgileri, geleneği, giyimi, kuşamı, kuralları ile karmaşıkların oluşturduğu bir bütündür.

18. ve 19. yüzyılın ilk çeyreğinde, Fransızlar ve İngilizler “uygarlık” sözcüğünü “kültür” kelimesi yerine kullanıyorlardı.Fransız dilinde “culture” kelimesi 1932 senesinde “uygarlık” kelimesinin karşısında Fransız dilinin akademik sözlüğüne girmiştir. Fransız ve İngiliz toplumu uygarlık kavramını bilim, felsefe, teknoloji ve endüstriyel alanlarda diğer milletlere karşı bir üstünlük göstergesi olarak benimsemişlerdir. Sosyal değişimde ve gelişiminde bu iki ülkenin de gerisinde kalan Almanlar ise “kultur” ile kendilerini daha bağımsız hissettiler. Fransız ve İngiliz medeniyetlerine karşın Almanların kültürü daha bir ön planda yerini aldı. 18.yüzyılın ikinci çeyreğinde antropologların bulup ortaya çıkardığı vahşi, yırtıcı ve keskin olmayan küçük, kolay, basit ve barışçı medeniyetlere de “culture” adı verildi (Güvenç 1970a). Toplum bilimcilerinin ve insan bilimcilerinin çoğu “medeniyet” kelimesini kullanmazlar. Çoğunlukla "kültür" kelimesini tercih ederler. Kültür aslında insanoğlunun doğadaki güzelliklere karşı sunduğu bir armağandır.

Bilimsel metinlerde “uygarlık” kelimesinin karşılığı olarak “kültür” sözcüğü Alman dilinden diğer bütün dünya dillerine yayılırken, “culture” kelimesi Fransız dilinde yeni manalarla kullanılmaya başlandı: “Kültür, aklın(zihnin ve ruhun) bazı yetenek birimlerinin hedefe uygun düşünsel çalışma ve pratik bilgilerle, uygulamalarla geliştirmesidir”. Bu manada kültür kelimesi, düşünme, seçme ve eleştiri gücümüzün gelişmesini sağlayan bilgi ve bilincimizin bir bütünü olarak eğitim kavramına benzemektedir (Meriç, 1986: 44).

Kültür demek sadece doğanın insanoğluyla var olması demek değil insanın ahlakı, sosyalliği, entelektüelliğini de geliştirmesi ve ilerletmesi demektir. Buradaki en önemli husus insanın kendi kendini eğitmesidir. İnsanoğlu ya da insankadını olarak doğuştan aslında birçok yetenekle doğarız. İşte bunları da ortaya çıkarmak için

kendimizi öncelikle fark etmemiz gerekecektir. Yani bu cümlelerden çıkan sonuçla kültür ve eğitim ikilisi birbirinden ayrı olarak düşünülemez.

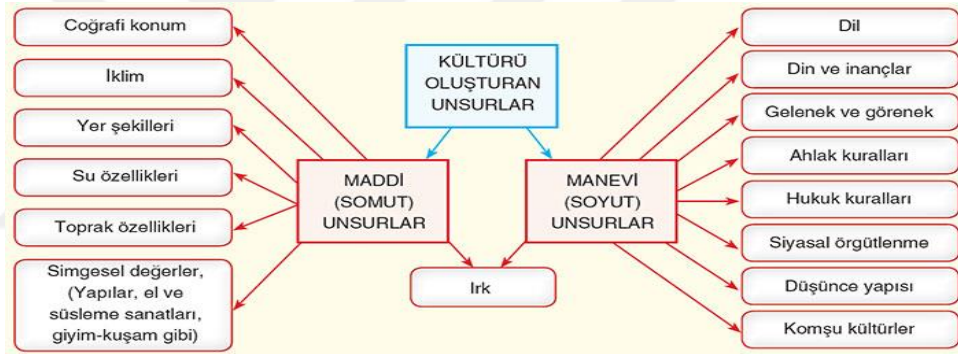
Kültür, toplumdan da yani sosyolojiden de ayrı ele alınamaz. Çünkü nerede bir toplum varsa orada kültürde olacaktır. Bu iki kavramı kesinlikle birbirinden ayıramayız. Kültür, insanın yani nüfusun olduğu yerde yaşar, var olur. Eğer toplum yoksa o kültür yok olmaya mahkûmdur. Kültür, toplumları birbirinden ayırmaya yarayan bir gizemdir. Bundan dolayı kültür sınırlardan da daha büyük önem taşır.

Çok geniş olan kültür kavramını bazı bilim adamları şöyle açıklamaktadırlar: “Kültür, varlığımızın yapısını belirleyen, sosyal bir süreçle öğrendiğimiz uygulama ve inançların, maddi ve manevi öğelerin bir bütünüdür”. Kültür, toplumsal ve geleneksel bir gezegendeki açık seçik fiillerin, araçların, ürünlerin ortaya koyduğu ve nesnelleştirdiği tanımlar, değerler, ilkeler, bunların iletişimi ile bütünleşmiş gruplardır (Sorokin, 1947: 313).Çeşitli bilim insanlarının kültür kavramına getirdikleri tanımlara bakıldığında, kavramın bütün bu öğelerin hepsini içine aldığını görürüz. Kültüre, bir hayat biçimi, sosyal süreçlerde öğrendiğimiz maddi ve manevi öğelerin bütünü, içinde bulunduğu yaşam koşullarına uyum süreci, sosyal etkileşim bağı ve insanoğlunun yaratmış olduğu her şeydir diyebiliriz. Her şeyi kapsayan kültüre bütüncü bir tanımı da Tylor adında bir kişi getirmiştir. Tylor kültürü şöyle tanımlamaktadır: Kültür ya da medeniyet, bir toplumun içinde yer alan bir üye olarak, insanoğlunun öğrendiği bilgi, sanat, gelenek-görenek ve benzeri şeyleri içine alan karmaşıklar bütünüdür. Kültür, halk, insanoğlu, öğrenim-öğretim süreci ve kültürel muhteva gibi değişkenlerin ve bunlar arasındaki karmaşık ilişkilerin bütünüdür (Güvenç, 1970: 13). Kültür, sembollerin oluşturduğu bir sistemdir. Bu sistem uyum ve yorumlamadan oluşur. Bu soyut olan kültür kavramının somutlaşmasını sağlayacaktır.

Resim 1. Kültür Bölgelerinin Oluşumu ve Türk Kültürü (MEB, 2019)

Clarke, kültür kavramını toplum ve sosyete sözcüklerine yaklaşarak şu şekilde açıklamaktadır: “Bir grup veya bir sınıfın kültürü, bir grup veya sınıfın özel ve anlaşılabilir yaşam tarzını, değerleri ve kurumlarda, toplumsal ilişkiler içerisinde, inanç sistemlerinde, gelenek ve göreneklerde objelerin kullanımında ve madde dünyasında bunların nasıl yapılandığı ile ilgili fikirleri kapsar. Kültür, yaşamın bu materyal ve toplumsal yapısının tanımlandığı özel bir biçimdir. Bir kültür; kendi parçacıkları ile ilgili hususları anlaşılabilir yapan “anlam haritalarını” içerir. Bu anlam haritasını insan yalın olarak belleğinde tutamaz. Bu haritalar, bireyi sosyal bireye dönüştüren sosyal organizasyon ve ilişkiler içerisindeki biçimlerde objektifleşmiştir. Kültür, bir grubun toplumsal ilişkilerini yapılandırma ve biçimlendirme türüdür. Aynı zamanda kültür, bu biçimlerin nasıl öğrenileceğini, anlaşılacağını ve yorumlanacağını açıklama tarzıdır (akt. Ültanır, 301).

Resim 2. Kültür Bölgelerinin Oluşumu ve Türk Kültürü (MEB, 2019)

Kültürü hem somut hem soyut olarak ele aldığımızda soyut kültürün ortaya çıkmasını sağlayan şeylerin somut kültür unsurlarının olduğunu görürüz. Çünkü bir yerin iklimi, toprak yapısı, insanların o toprağı işleyiş şekilleri, yer şekilleri, yaşadıkları yerlerde uğraştıkları zanaatlar ve bunlar gibi birçok maddi unsur, kültürün oluşmasını sağlayan temel bileşenlerdir.

Kültürün Özellikleri:

- Öğrenilebilir olması,
- Toplumsal olması,
- Aktarılabılır olması,
- Değişebilir olması,
- Sürekli olması,

- Bütünleştirici olması,
- İhtiyaçları giderici olması,
- Belli kurallarının olması.

2.7. Kültürün İşlevi

Kültür bir topluma millî karakterlerini verme noktasında çok önemli yere sahiptir. Ayrıca bir toplumun diğer toplumlardan farklı olan yaşam özelliklerini de temsil eder. Kültür bütün kitleleri yani en aşağısından en yukarisına kadar etkilemekte oldukça hareketlidir. Kültür hem milleti gösterir hem de millet kültürünü gösterir. Yani insan dediğimiz o varlık kültür sayesinde biçimlenir. Kültür olgusu en yakınıımızdan başlayıp en uzağıımıza kadar herkesi etkisi altına alır. Ancak biz insanlar kültürün sadece en küçük yönüyüz. Diğer yönler ise kültürün ilerlemesini, gelişmesini ve yönlenmesini sağlayan şeylerdir. Bu şekilde kültür hem varlığını devam ettirir hem de etrafında olan değişikliklerden de etkilenir. İnsanoğlu kültür üzerinden evren, çevre ve toplum ile bağıını kurması ve geliştirmesi sebebiyle, kültür olgusu bireylerin, toplumların yaşamında önemli bir yere sahiptir.

İnsanların üreterek ortaya koyduğu şeylerin, duygusunun, düşüncesinin, emeğinin ürünü olan her şeyi kültürün temel unsurlarından biri olarak kabul edebiliriz. Kültür inanç sistemleri, ahlak kuralları, gelenek-görenekler, örfler, normlar, değerler ve davranış biçimlerinin yanı sıra iletişimi sağlayan dil, her çeşit semboller, giyim kuşam, yeme içme ile ilgili alışkanlıklar, bilgi ve sanat gibi maddi olmayan unsurları da içine alır. Bununla birlikte; günlük yaşamda kullanılan her türlü araç gereç, besin ürünleri, teknik şeyler gibi maddi unsurlar da kültürün vazgeçilmez bir parçasıdır (Aydın, 2018).

Kültür icat edilen veya keşfedilen bir şey değildir. Topulukların oluşturduğu davranış kurallarından meydana gelmiştir. Bu kurallar aslında yüzyıllar önce oluşan genetik fosillerdir. Dünya üzerindeki bütün kültürler kendisinden önce olan birçok şeyin kalıntısıdır. Psikolojik olarak genetik olarak ve bilincimizde yerleşmiş her daim süren olgudur kültür.

2.8. Türk Kültürü

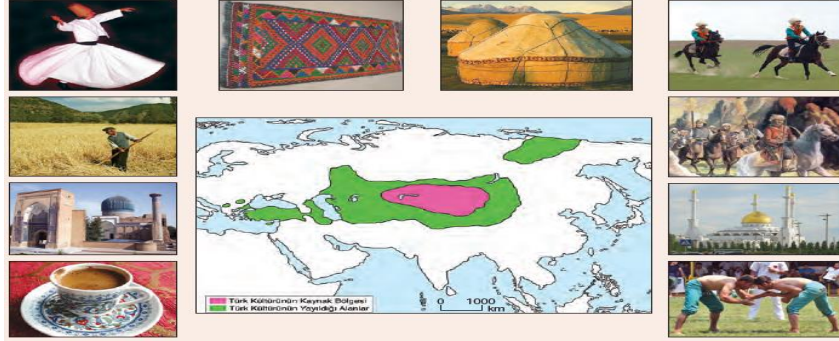
10. asırdan itibaren, Türk boyları Orta Asya bozkırlarından, Anadolu'ya, Avrupa'ya ve Güney Asya ile Orta Doğu ve kuzey Avrupa'ya yayılmışlardır. Bu boyların yaşadıkları kültürel ve dinî hayatlarındaki farklılaşmalar ile eski kültürlerinden alıp sürdürdükleri benzerliklerin tespit edilmesi, Türk kimliğinin ve kültürünün ortak kodlarının belirlenmesi, değişim ve gelişim aşamalarının ortaya konulması bakımından çok önemlidir (Özkul, 2015: 169-170).

Bu boylardan Uygur Türklerinin yemekten müziğe, yazıdan dile kadar birçok kültürel unsurun bugün dahi Çin Seddinden Kore'ye, Kore'den Japonya'ya kadar ne kadar çok yaygınlık kazandığı bilinmektedir. Örneğin, 15.yüzyılda Türk müziği, ziraat ve gıda ürünleri, kitabelerimiz, geleneksel olarak yapılan yemekler ve en önemli şeylerden biri olan Türk ve Uygur alfabesi ve dilleri Kore kraliyet saraylarında çok yaygın kullanılmıştır.

Bir milletin fertlerinin mütecanis (homojen) bir kültür etrafında yaşaması, onun kimliğini de daha kuvvetli bir biçimde tanımasını sağlar. Türk milleti bunun örneklerinden birisini teşkil etmektedir. Ziya Gökalp "Hars ve Medeniyet" isimli eserinde bunu şöyle ortaya koymaktadır: "Bir cemiyette yalnız aydınlar harstan (kültürden) uzak kalmışlarsa, o cemiyet kurtulabilir. Şayet halkın harsı da bozulmuşsa o cemiyet bir daha dirilemez. Ortadan kalkar. Başka milletler içinde erir, kaybolur" Gökalp, Osmanlı ve Anadolu Türkleri ile ilgili olarak ise şunları söylemektedir: "Osmanlı Türkleri, bilhassa Anadolu'da halk arasında bir hars meydana getirdiler. Çünkü yoğun ve kitlelerle birlikte bir hayat yaşadılar. Oysa Rumeli ve Afrika'ya gidenler için durum böyle olmadı. Anadolu'da bir halk harsı vardı ki, saldırılardan uzak kalmıştır. Çünkü eski harsımız devam ediyordu. Anadolu Türklerinin harsının kaybolmadığına delil olarak; "Dini dinime, dili dilime uyan" sözüyle ifade edilen inanışı görmekteyiz (Gökalp, 2005: 27).

Dünya, tarihi boyunca farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmıştır. Türkler farklı farklı coğrafyalarda çok çeşitli topluluklar halinde bulunmalarına rağmen kültürlerini bu zamana kadar koruyabilmiş olmaları bu sözlerinde önemli olduğuna işaret etmektedir. Türk kültürü, geçmişten günümüze kadar Türklerin hayat ve yaşam tarzını gösterir. Türk milleti dünyanın en eski kültür ve uygarlıklarına ev sahipliği yapan bir toprak üzerinde bulunmaktadır. Sınırında bulunan komşu ülkelerini de

yakından etkileyen kültüre sahip olmasıyla da çok büyük bir önemi vardır yaşadığı topraklar üzerinde.

Resim 3. Kültür Bölgelerinin Oluşumu ve Türk Kültürü (MEB, 2019)

Türk kültürü ilk ortaya çıktığı zamanlar Orta Asya bölgesinde kendini göstermiştir. Orta Asya'nın doğusunda Çin, güney tarafında Hint kültürü ile beraber iç içe yaşamaktaydı. Doğal ve beşerî oluşum nedenlerine bağlı olarak dünyanın birçok bölgesine hatta kıtalar değiştirmek zorunda kalan Türk milleti şimdilerde ise yaşadığımız Anadolu topraklarının üstüne gelerek doğu tarafında İran ile batı tarafında Avrupa ile komşu olmuştur. İşte Türk kültürünün bu kadar büyük, etkileyici ve birçok toplulukla benzeşen yönlerinin olmasını sağlamıştır.

Türk kültürünün izlerini Orta Asya topraklarında göçebe Gök Tanrı inanışına sahip, savaşçı milletlerin köklerine dayanmaktadır. Atlı göçebe kültürünün tarihî taş devri dönemine kadar uzanmaktadır. Bu dönemler vahşi hayvanların evcilleştirildiği dönemlerdir. Süt ürünleri, halıcılık, bu dönemlerde gelişmeye başlamıştır. Tarihi dönemler boyunca uzun zaman birlik ve beraberlik içinde Türk toplulukları beraber yaşamışlardır. Göktürkler, Karahanlılar, Çağataylar, Selçuklular ve Osmanlılar bu devletler arasında en önemlileridir. Türkler atı da çok iyi bir şekilde kullanmışlardır. Hatta at Türklerle özdeşleşmiştir. Göçebe bir şekilde çadırda yaşadıkları dönemde besledikleri hayvanların yünlerinden yararlanarak halı kilim dokumacılığı ve küçük aletler yapmışlardır.

Türkler anayurdu olan Orta Asya'dan nüfus fazlalığı, otlakların verimsizleşmesi, su kıtlığı gibi nedenlerden dolayı göç etmişlerdir. Orta Asya'dan dört bir yana gerçekleşen göçlerden en önemlisi batıya doğru olanlarıdır. Bu göçler sonucunda Anadolu Türkleşmiş, daha sonra Avrupa içlerine kadar yayılmışlardır. Yerleşik hayata geçtiklerinde ise dünyanın en eski kültürleri ile boy ölçülebilecek mimari

eserler ve sanat eserleri bırakmışlardır. Köprüler, çeşmeler, kervansaraylar, hanlar, hamamlar, camilere yüzyıllar öncesinde yapılmış eserlere günümüzde de rastlanabilmektedir. Bu eserlerin örnekleri çok geniş bir coğrafyaya yayılmıştır. Çin, Hindistan, Moğolistan gibi Asya ülkelerinden batıda Bosna-Hersek ve Macaristan'a kadar geniş bir alanda bu kültür izlerine rastlanmaktadır. Türk kültürüne ait eserlerin birçok farklı ülkelerde görülmesinde Türklerin Orta Asya'dan çeşitli yönlerle göç etmeleri, geniş bir coğrafi sahaya yayılmaları ve buralarda hâkimiyet kurmaları bilim, sanatta çok ilerlemeleri etkilidir. Türkler hâkimiyet kurdukları yerlerde, eserler meydana getirerek bu alanları Türkleştirmişlerdir (depo.cografyahocasi.com, 16.12.2019).

Resim 4. Türk Kültüründe Ebru Sanatı (MEB, 2019)

Türk kültürüne dair özelliklerden bahsedecek olursak,

- Kültürümüz çok eski ve çok köklü olması,
- Eski Türklerin yaşadıkları bölgelerden dolayı göçebe ve yerleşik olmayan bir yaşam sürmeleri,
- Türk kültüründe en önemli geçim kaynağı hayvancılıktır. Yanında da yerleşik hayat geçildikten sonra tarım önemli bir konuma ulaşması,
- Türklerinin hayatlarını idame ettirdikleri bölgelerin karasal yani bozkır bitki örtüsünden oluşması,
- İnsan sevgisinin ve barışın Türk kültüründe çok önemli bir yerde yer alması,
- Yaşanılan bölgeden kaynaklı birçok kültürle iç içe yaşanması,
- Komşu milletlerle kültür etkileşimi içerisinde olunması.

Türk kültürünü etkileyen etmenlere değinecek olursak,

- İklim etkisi,

- Komşuluk ilişkileri içerisinde yaşadığımız uygarlıklar,
- Tarım yapma,
- Hayvancılık faaliyetleri,
- Türklerin kendilerine ait jest, mimik, el ve kol hareketleri,
- Göçebelik,
- Maniheizm ve Budizm inancı ile birlikte yerleşik hayata geçiş dönemi,
- Dinler,
- İnanış ritüelleri,
- Türk akınları.

Resim 5.Kültür Bölgelerinin Oluşumu ve Türk Kültürü (MEB, 2019)

Türk kültürüne dair yansımalar,

- Dedelerin adları genellikle torunlara verilir.
- Büyüklerin elleri öpülür.
- Bayramlarda büyüklere ziyarete gidilir.
- Dokumacılık, ayakkabıcılık, terzilik en yaygın zanaatlardır.
- Semt pazarları devamlı işler.
- Türk dili zengin bir sanat geleneğine sahiptir.
- Mimaride dini yapılar anıtsaldır.
- Türk sanatı, çini, hat, ebru, seramik, tezhip ve halıcılıkta gelişmiştir.
- Türk edebiyatı şiir, hikâye, roman, deneme, mizah, eleştiri dallarında eski ve yeni formatlarda dünyadillerine çevrilen eserler üretmektedir.
- Türk ahlakı yiğitlik, kahramanlık üzerine kuruludur.
- Geleneksel yağlı güreş ata sporudur.
- Düğünlerden önce kına gecesi yapılır.
- Düğünlerde ziyafet verilir şenlik yapılır.
- Uzak yola gidenlerin arkasından su dökülür.

- Sabah, akşam çay içilir.
- Evlenecek erkeğe kız istemeye gidilir.
- Evlenen çiftin gittiği arabanın onunu kesilir, para alınır.
- Büyüklerin karşısında bacak bacak üstüne atılmaz.
- Salonu misafir için kapalı tutup, küçük oturma odasında oturulur.
- Misafirlere yemekten sonra kahve ikram edilir.
- Ekmek ve diğer hamur işi ürünler çok yenir (ders.cografyahocasi.com, 17.12.2019).

İçinde bulunduğumuz kültürün, kültürel değerlerin ve içselleştirdiğimiz kültüre dair olguların yabancı dil olarak Türkçe öğretimde etkisinin çok büyük olduğu aşikardır. Sahip olduğumuz kültürün düşünme kalıplarının, davranışlarımızın, hareket şekillerimizin yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde belirleyici olduğunu göz ardı edemeyiz.

Kültür kavramı hakkında birçok tanım ve çeşitlilik olmasının, bu konunun kapalı, kasvetli, hissiz bir alan olarak betimlenmesinin nedeni de bilimsel kuramların bu kavramı nitelemeye çalışmasıdır. Kültür kavramı egemen olduğu gelenek içinde de farklı şekilde kurgulanmıştır. Fransız ve Anglosakson antropolojisine egemen olan pozitivist paradigmada; bilim, teknik ve ekonomi evrensel geçerliliği olan nitelikler olarak görülmüş ve uygarlık kapsamında değerlendirilmiş: Kültür, toplumların duyuş, düşünüş, değer ve inanç formları olarak adlandırılmış ve bunların somutlaşmasının toplumdaki farklılık sergileyeceği belirtilerek, kültür uygarlıktan (bilim, teknik ve ekonomiden) ayrılmıştır. Diğer yandan yorumlamacı Alman geleneği bu tasnife soğuk bakmış ve bilim, teknik ve ekonominin de kültür öğeleriyle karşılıklı etkileşim içinde bulunduğunu belirtmiştir.

2.9. Kültürel Etkileşim

Siyasi, ekonomik, psikolojik boyutları bulunan göç olgusu, tarihin her döneminde bütün toplumlar tarafından deneyimlenmiştir. Bu göçler; iş bulma gibi sebeplerden, turizm ve seyahat gibi, siyasi ve jeopolitik önemden dolayı zorunlu olarak gerçekleşmiştir. Kültürlenme algısının da etkisiyle bazı toplumlarda artan istemli ya da istem dışı hareketlilik, sosyal kültürlenme temaslarını ve farklı kültürlerden insanların arasındaki iletişimin ve etkileşimin artmasına katkı sağlamıştır.

Yabancı bir dil her zaman beraberinde yabancı bir kültürü getirmektedir. Yabancıların dili daha iyi anlayabilmeleri için dilini öğrendikleri ülkenin kültürel özelliklerini öğrenmeleri oldukça önemlidir. Başka bir ülkeye gidildiğinde çok kültürlülükyabancı dil öğretimi sürecinde önemli bir yere sahiptir. Kültürün görünen tarafını dil, yemek, mimari, edebiyat, hukuk sistemi gibi unsurlar ile toplum ve davranış şekilleri oluşturur. Özellikle yabancı dil öğretiminde öğrenilen dile ait yeme, içme kültürünün ve eğlenme, giyinme gibi diğer sosyal davranışların öğretilmesi önemlidir. Dolayısıyla her farklı dil farklı bir kültür demektir. Yabancı bir dili öğrenmek yani yabancı bir kültürü de anlamak, tanımak ve öğrenmek demektir (Al-Sharabi, 2014: 9).

Bir dili yabancı dil olarak öğrenmek, ana dilimizdeki kavramları başka bir dilde de karşılığını öğrenerek beynimizde kavramsallaştırmamızı sağlar. Bir dilin yabancı dil olarak öğrenimi toplumların evrene bakış açılarını, düşüncelerini, fikirlerini anlamak için yapılan uğraş ya da alınan eğitimidir.

“Yabancı dil öğretiminde ve yabancı dil öğrenmede her zaman öğrenilen dilin ana dili konuşucularının taklit edilmesi hedeflenir. Bunun aksine ‘kültürlerarası boyut’ta yapılan dil eğitiminde asıl amaç; öğrencileri karmaşa ve çok kültürlülük ile başa çıkabilen ve kalıplaşmışlıktan uzak duran “kültürlerarası konuşucu” ya da “uzlaştırıcı” bireyler yetiştirebilmektir.”

Bir toplumun kültürü, tarihi gelişim sürecinde oluşturduğu maddi ve manevi değerlerdir. İnsanoğlunun yaptığı buluşlar, keşifler, yaşadığı olaylar, ona belli bir birikim sağlar, kazanılan bu birikim dile de yansır; dili zenginleştirip geliştirmektedir. Dil, kültürün zenginleşmesine katkıda bulunmaktadır. Çünkü insanlığın dille oluşturduğu birçok kültürel değer vardır. Örneğin masal, halk hikâyeleri ve efsane gibi kültürel değerler dille oluşturulmuştur. Dil, kültürel değerlerin birçoğunu kayıt altına alır. Bunların korunmasını sağlar. Her toplumun kültürel birikimi, dil aracılığı ile yeni kuşaklara aktarılmaktadır. Yani dilin, kültürün taşıyıcısı olma gibi önemli bir görevi vardır. Zira milletlerin kültürel değerleri arasında en ön sıralarda olan müzik, sanat, edebiyat, tarih gibi türler dil yoluyla aktarılabilmektedir. O halde dilin, kuşakları birbirine bağlayan millet olma bilincini sürekli kılan bir yanı vardır. Bir duygunun ya da düşüncenin tam olarak anlatılabilmesi dilin kullanım gücüne ve zenginliğine bağlıdır. Aynı zamanda bir toplumun bilim ve sanatta gelişebilmesi, dilinin gelişmesiyle mümkün olmaktadır.

Bu yüzden de gelişmiş bir dile sahip olan toplumun manevi değerleri dil vasıtasıyla oluşmaktadır. Soyut olan bu değerler, ancak dille ortaya konur ve somutlaşabilir. Yani yine dil aracılığı ile gelecek kuşaklara aktarılır. Bu arada dil ve kültür arasında organik bir ilişki vardır. Genel olarak kültür insanın kendine çeşitli biçimlerini ifade etmesi olarak tanımlanabilir. Kültüre ait birçok unsur içinde kültürün varlığını sağlaması sonraki nesillere aktarılması da kullanılması gibi sebeplerle en önemli unsur dildir. Dünyanın birçok farklı yerindeki yerel toplulukların manevi kültürleri yüzyıllarca dil aracılığıyla varlığının sürdürmüş ve günümüze kadar gelebilmiştir. Dil, toplumların kültürel hafızası sayılır. Dil ve kültür arasındaki ilişkinin yapısı ve biçimi konusunda da çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Dolayısıyla farklı dilleri konuşan insanların dünya görüşleri ve kültürleri de birbirinden farklı olacaktır. Dil ve kültür arasındaki ilişkinindeğer yönü de kültürün dil üzerindeki belirleyici etkisidir. Bir kişi yabancı bir dili ne kadar iyi öğrense de kültüre yanlış anlaşılmalarda illaki gerçekleşecektir. Yani kültür, toplum tarafından oluşturulan davranışlar bütünüdür. Bu nedenle de dilin kolektif bilinç çalıştırmada çok etkili olduğu vurgulamaktadır. Buna göre dil, kültürün varlığını ve devamlılığını sağlamak sonra nesillere taşımak gibi işlevleri yerine getiren unsurların başında geliyordu (Al-Sharabi, 2014: 10-11).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TELEVİZYON VE ÇİZGİ FİLMER

3.1 Televizyona Tarihi Açısından Bakış

Medeniyet tarihinin iletişim ve etkileşim teknolojisinin tarihi ile belirlendiğini üstüne vurgulayarak söyleyen McLuhan, iletişimde ilişki bağına hiç değinmemiştir. Televizyonu ise sadece hayatı kolaylaştıran, yaşamı renklendiren bir araç olarak görmek insanoğlunun televizyonun daimi bağımlısı olduğunu görmek gibi bir şeydir. Televizyon insan yaşamının bazı dönemlerindeki sorunların çözümünü kolaylaştıran diğer teknolojik araç ve gereçlere benzememektedir. İnsan ile televizyon arasındaki o sıkı bağı maç şeklinde görmeyip yeniden tanımlanmasını gerektirir. Bu durum ise televizyonun asıl işlevini düşünerek daha yeni bir tanım yapmamıza olanak sağlayabilir. Uzakta olan gidip göremeyeceğimiz yerleri yakınımıza getiren bu sistemi görmezden gelemeyiz. Dolayısıyla televizyonun gelişimi bilmek ve nasıl bu kadar etkili olduğuna bakmak çok iyi olacaktır.

İskoç asıllı John Logie Baird'in 1924 yılında ilk görüntü iletimini gerçekleştirmesinden sonra insanoğlunun yaşamı bir daha geri dönülmeyecek şekilde uzağı görmenin büyümesine teslim olmuştur. Her ne kadar dürbün de uzağı görme amacıyla ortaya çıksa da, yerkürenin yuvarlaklığı ufuk çizgisinin ötesinin görülmesi önünde engel oluşturmaktaydı. Bugün oturma odalarımızın baş konuğu olan televizyonun ortaya çıkışının ve olağanüstü bir hızla yaygınlaşmasının altında yatan en önemli neden, insanların ufuk çizgisinin ötesinde yaşananları öğrenme isteğidir. Televizyon kelimesinin çeşitli dillerdeki anlamı da hep bu isteğe işaret eder niteliktedir. İngilizce'de tele-vision*, Almanca'da fernsehen* uzak-görme

kelimelerinden türetilmiştir (Aziz, 1981: 7). Dilimizde ise bu İngilizce terim olduğu gibi günümüzde kullanılmaktadır.

“Dünya görüntülerinden alınan zevk, 19. yüzyıldan ve daha öncesinden beri, dünyada özgürce dolaşabilme arzusunun da nedeniydi, ancak insanların çoğunluğu maddi olanaksızlıklar nedeniyle bunu gerçekleştiremiyordu. Halkın geniş kesimleri, gündelik yaşam kendilerine olaysız ve can sıkıcı geldiği için yaşantı ve serüven arıyorlardı. Bu tür gereksinimleri ortaya çıkaran ruhsal durumlar, çalışma zamanı ve boş zaman ayırımı getiren endüstriyel üretim biçiminde oluşmuşlardı ve bu durumlar, televizyonun ve onun kültür endüstrisi bağlamına bütünlenmesinin önkoşuluydular; tam da bu aracın tüm bir dönemin kılavuz medyası olarak yükselmesinin temelini oluşturdular.” (Ruppert, 1996: 181). Endüstri üretimine ayak uydurmaya başlayan halk, çalışma saatlerinin dışında olan boş zamanlarını değerlendirebilmek için en ucuz yol olarak televizyonu görmeye başladığı için televizyon izlemeyi seçti. Uzakları göstermesinin yanı sıra uzak olan yerleri izleyiciye hemen, eşzamanlı olarak sunması televizyonu diğer araçlardan ayırarak ön plana çıkmasına neden oldu. Canlı yayın, izleyicinin “orada olma isteğine yanıt veriyor, dünyanın en uzak köşesindeki herhangi bir olayı, olduğu zamanda evinde rahat koltuğunda oturarak izleme olanağı sunan televizyonu diğer yığınsal iletim araçlarından farklı kılan bir olguydu.

Canlı yayın olayı ise televizyonun halkın gözündeki inancını, bağıını çok iyi bir şekilde üstlendi. Yaşanılan bütün olayları anında insanlara aktarma özelliği ile olaylara müdahale etme, yanlış içerik yansıtma olayını ortadan kaldırma özelliği üstlenmiş oldu. Ama canlı yayın sırasında da yaşanan olayların başka bir şekilde yansıtılabileceği, kameranın göstereceği belli durumları seçerek ve istediklerini yansıtıp istemediklerini yansıtmayacaklarına ya da bazı görüntüleri hiç almadığı sonradan ve bugün bile bazı kesimler tarafından gayet güzel anlaşıldı. Örneğin Doğu Türkistan’daki Uygur Türklerine Çin’in yapmış olduğu mezalimi televizyonlar Çinliler ile Uygur Türkleri kardeşler şeklinde farklı yansıtılmalarından da bu durumu gayet iyi anlayabiliriz. Televizyon kuruluşları her defasında tarafsız ve gerçeği yansıtıkları yönden haber yaparken, dünya genelinde her geçen gün daha çok televizyon alınmaya başlanıyordu. Bu durumda 7 milyar nüfusu olan bir gezegenin yarısının evinde veya şahsi mekânlarında baş köşeyi televizyon almaya başlıyordu.

Resim 6. Evlerde İlk Kullanılan Tüplü Televizyonlar (Karaca, 2019)

“Modern insan”ın gündelik eşyalarla ilişkisinde 1880’den bu yana köklü bir değişiklik oluşmaya başladığını belirten Ruppert, daha 1900’larda bir nesneyi ömür boyu kullanmak çok doğal bir durumken, son on yıllarda, bu zaman ilişkisinin tamamen değiştiğini söylemektedir. Son on yılların “kullan-at” toplumunda sayısız gündelik eşya gitgide hızlandırılan bir ‘modası geçmeye maruz kalmakta ve böylelikle insanların nesnelere olan ilişkileri değişmektedir. “Gözlükler bile görme yardımcısı olarak kullanım değerlerinin ötesinde, döneme uygun süs eşyası değeriyle taşınan estetik imler olmuşlardır.” (Ruppert, 1996: 9).

Televizyon gidip göremediğimiz uzak yerleri göstermenin dışında, onun bütün toplulukları yönlendirme gücünü fark eden güç odaklarınca yapıldığını söylemek yanlış olmaz. Olan biten olayları anında gösterebilen teknolojinin yarattığı gerçeklik yanılsamasını fark eden bütün basın yayın kuruluşları öncelikle “doğru” habercilik yapımlarıyla övünüp, izleyicilerine sürekli olarak “gördüklerine inan” duygusunu aşılamışlardır. Televizyon izleyicisi de, tarihte izlediği ilk görüntüden bu yana “gördüklerine inanmak” eğilimindedir. Kaynağı kapitalizmin gelişmesine dayanan profesyonel habercilik anlayışına göre haber, “gerçeğin aynası” olarak kabul edilir.

“Televizyon habercilerinin, gösterdikleri her şeyin ‘gerçek’ olduğu izlenimini izleyiciler üzerinde yaratabilme başarılarının altında, Amerikan televizyonlarının en ünlü haber yorumcularından Walter Cronkite’in de sloganı olan ‘Görüntü yalan söylemez’ sözü yatmaktadır. Oysa gerçek bu değildir. Diğer kitle iletişim araçlarının yaptığı gibi, televizyon da yalan söyleyip gerçeği saptırabilir. Aradaki fark, görüntünün içindeki doğal gerçeklik gücünün, yalanı daha etkili ve dolayısıyla daha tehlikeli kılmasıdır. [...] Bir fotoğraf, foto-montaj ürünü ise yalan söyler. Tıpkı bu durumda olduğu gibi, televizyon haberleri de kurgulanmış, gerçeği yansıtmayan bir nitelik taşır” (Sartori, 2004: 177).

Resim 7. Televizyon Kullanılmaya Başlandıktan Sonra Yapılan İlk Haberler (Karaca, 2019)

Şimdiki dönemde ise izleyicilerin televizyonu sadece uzağı görme aracı olarak görmediği çok aşikârdır. Günümüzde daha çok zevk almak, keyifli vakit geçirmek, için yararlanılan bu aracın tek tip düzen oluşturmak isteyen belli kesimlerin yaratmış olduğu bir durumdur. Nereden para gelecekse gelsin ama sonucunda insanlarda ya da toplumlarda nasıl etkiler yarattığı bizi ilgilendirmez diyen bağınazların düşüncesiyle sadece ekonomik bir getiri olarak düşünölmeye başlandığı için çok büyük felaketslere sebep olmaktadır.

Toplumdaki yaşanan değişimlerde ticaretle uğraşan insanların işine yaramıştır. Bundan sonra ticaret kavramı satılabilecek şeyleri uyarlamaya insanların satın alabileceğı şeyleri yapmaya yönlendirmiştir. Bu da paranın, yatırımın nereye yapılabileceğı durumu değiştirmeye başlamıştır. Ticaretle uğraşan insanlar bu durumun gözdesi, en iyi bilicisi haline gelmişlerdir.

Kitle tüketimi türlerinin 19. yüzyıldan bu yana ödeme gücü olan burjuvazinin emrinde olduğunu belirten 1920'li yıllardan sonra bu durumun daha alt tabakalar için de söz konusu olmaya başladığını ve sonunda 1950'li yılların sonlarındaki

“ekonomik mucizeyle” alt tabakaların endüstriyel kitle kültürünün nesnelere sahip olmayı giderek artan bir doğallık içinde kurumlaştırdığına dikkat çekmektedir. Dolayısıyla artık buzdolabı, mikser, tost makinesi seçkinci eşyalar olmaktan çıkmakta, hemen hemen her eve girmektedir. Bundan sonra, salt bir şapkaya, bir saate ya da bir otomobile sahip olmak insanları ayırmamakta, tersine toplumsal anlatım gücü ve habitusun ayrılması açısından simgesel beğeni ayırma güçlerini markalar ve modellerin düzeyleri önem kazanmaktadır. (Ruppert, 1996: 27).

Günümüzde televizyon kutusu ile kurduğumuz ilişki biçimlerinin, bundan yaklaşık kırk yıl önce Raymond Williams'ı (2003: 125), televizyon yayıncılığını yöneten/yönlendiren erklerin “teknolojiyi tüm sosyal sürecimizi etkilemek, değiştirmek ve bazı durumlarda denetlemek” için kullanacaklarından şüphelenmekte haklı çıkarıp çıkarmayacağını anlamak için bir kaç sorunun yanıtını bulmamız gerekiyor. Uzağı görmemize gerçek anlamda katkıda bulunmayan televizyonun, icadının sonrasında siyasi, ardından ticari süreçlerden süzülüp gelen 85 yılı aşkın bir süre boyunca kazandığı yapay işlevlerinden arındırılması olanaklı mıdır? Televizyon günümüz egemen medyasının bir kaç büyük holding elinde yoğunlaştığı (concentration) yayıncılık sektörü içinde, kâr amacı gütmeyen, mevcut hiyerarşik yapıyı kırarak yeni bir medya ve toplum düzeni yaratmaya çabalayan alternatif bir iletişim aracına dönüşebilir mi?(Akt. Altun, 2011: 102).

Michael Albert (1997) ne tür örgütlenmelerin alternatif medya özelliği taşıyabileceği sorusuna verilebilecek en iyi yanıtın şu olabileceğini söyler: “Alternatif bir medya kuruluşunun kendine özgü nitelikleri vardır. Ama hangi niteliklerin alternatif olduğu konusunda hiçbir zaman yaygın şekilde dile getirilmiş bir uzlaşma olmamıştır. Bir uçta, ‘tercih ettiğim değerlere sahip olan benim kuruluşum alternatiftir, gerisi değildir’ görüşü vardır.” Diğer uçta ise, bir kuruluşu “alternatif” yapan niteliklerin çok çeşitli ve kapsamlı olduğu, dolayısıyla her şeye alternatif denebileceği, hiçbirinin bir diğerinden daha alternatif olmadığı görüşü vardır değerlendirmesini yapan Albert sözlerini şöyle sürdürür:

“Üniversite radyo istasyonlarına alternatif diyebilir miyiz? Peki ya mikro dalga radyo istasyonları? Alternatif bir web sitesinin veya internet servis sağlayıcısının nasıl olması gerekir? Peki alternatif bir video yapım şirketi önerisine nasıl yaklaşmalıyız? Seçkin olmayan izleyici/okuyuculara ulaşmak için elimizden geleni

yapıyor muyuz? Herhangi bir medya kurumu içinde neyin 'alternatif' olup neyin olmadığını nereden biliyoruz?"

Kavramın kapsamı konusunda henüz bir oydaşma sağlanamamışken televizyonun bir alternatif iletişim aracı olma potansiyeli taşıyıp taşımadığı sorusunun yanıtını, alternatif yayıncılık yaptığı savında olan Latin Amerika'dan örnek bir televizyon kuruluşu üzerinden bulmaya çalışmak, söz konusu kavram konusundaki düşüncelerimizi somut verilerle desteklemek açısından yararlı olacaktır.

2005'in Temmuz ayında Pan-Amerikan televizyonu olarak Venezuela'da yayına başlayan Telesur'un mantığı, Amerikalıların, yoksulların, eylemcilerin, yerlilerin ve kendilerinin hiçbir zaman kar amaçlı televizyonlarda görmeyen azınlıkların bir bütün olarak alınması üzerine kuruldu. Bu kanalın %45'i haber, geri kalan kısmı ise film (Hollywood filmi olmayan), müzik ve Latin Amerikan ya da Pan-Amerikan belgesellerinden oluşmaktadır. Amerika karşıtı propaganda yaptığı söylenen ve Hugo Chavez'in destekler görüldüğü bu televizyonun yayınları, ilk aşamada Arjantin, Uruguay, Küba ve Venezüella'da devlet kontrolündeki kanallardan rahatlıkla izlenebilmektedir. (Telesur ve Latin Amerika'daki Alternatif Medya, 2005)

Resim 8. Televizyon Çıktıktan Sonra İlk Kullanılan Tüplü Televizyonlar (Karaca, 2019)

3.2 Televizyonun Çılgın Dili: Çizgi Filmler

3.2.1 Çizgi Filmlerin Dünya Tarihinde Başlangıcı

Teknolojik anlamda çizgi filmler ya da çizgi filme benzer olanlar yeni ortaya çıkmış gibi görünse de aslında çok eski zamanlara kadar uzanmaktadır. Çizgi filmin milattan önce insanların paleolitik çağda mağaralarda yaşadıkları dönemlerde mağaralara çizilen resimli çizgilerden ortaya çıktığı düşünülmektedir. Bu çizimler o dönemde yaşayan insanların nasıl bir hayat sürmüş oldukları hakkında bizlere bilgiler verir. Bu

resimler sadece çizilmekle kalmayıp hareket unsuru da taşımaktadırlar. Bu çizimler basit gibi görünse de o dönemlerdeki birçok şeyi gözler önüne sermektedir.

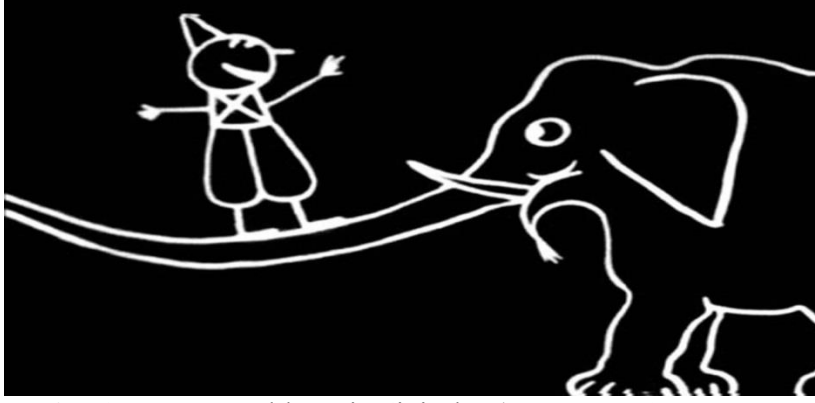

Resim 9. Bir Mağarada Bulunan Çizimler (Karaca, 2019)

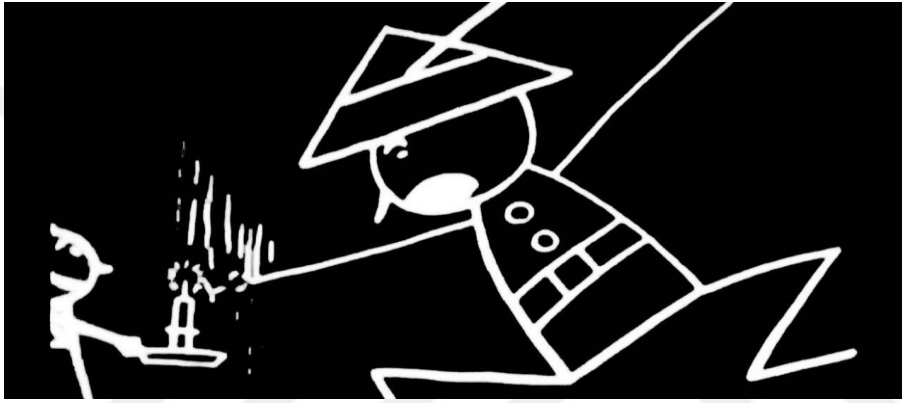
Bu resimli çalışmaların tarihi çok eskiye uzanmasına rağmen çizgi filme en yakın çizimlerin ve oyunların, gölge oyunları olduğu söylenebilir. Çizgi filmin ilk aşamasında olan hareketli, renkli oyuncaklar dönemini, birbiriyle bütün olarak çizilmiş resimlerin art ardına uyum şeklinde hareket etmesi oluşturmaktadır. “İlk çizgi film nüvesinin, oyuncaklarla hareketlendirilen resimlerdenoluşan bir teknikle ortaya çıktığı kaynaklarda belirtilmektedir. Hareketlendirilen resimlerden yola çıkarak canlandırma/animasyon ifadeleri kullanılmaktadır” (Şenler, 2003: 100). Hareketli görüntüler ve görsel şeyler elde etme isteği 19.yüzyılın sonu 20.yüzylında başında farklı adlarla ve farklı kullanım alanı olan oyuncaklar yapıldığı bilinmektedir. Bu oyuncaklar sayesinde resimler veya çizilen herhangi bir şeye hareket unsuru verilmektedir. İlk başta çizgi diye adlandırılan bu kavramın daha sonra animasyon diye isimlendirildiğini görmekteyiz.

Canlandırma olarak da adlandırılan animasyon, çizimlerin ya da üç boyutlu cisimlerin kare kare çekildiği film yapım tarzıdır. Animasyon, çizgi filmlere göre büyük yenilikler sunmaktadır. Önceleri basit masal kahramanları ile başlayan bu anlatım şeklinin sonraları hayal gücü sayesinde çeşitli içeriklerle hayata geçirildiği görülmektedir (Karaca, 2019: 74).

Animasyonun gelişimini başlatan ilk çalışma, Fransız çizgi film ve animasyon sanatçısı Emile Cohl tarafından yaratıldı. Yapılan bu çalışma, belki günümüz için çok basit bir unsur olarak görülse de dönemi açısından hem çok önemli hem de seyirciler ve izleyiciler tarafından çok ilgi çekicidir.

Resim 10. Emile Cohl'a Ait Çizimler (Karaca, 2019)

Resim 11. Emile Cohl'a Ait Çizimler (Karaca, 2019)

Günümüzde ise animasyona geçiş ve animasyonun çizgi film karakterleri kadar önemsenmeye başlanması, “Felix the Cat” karakteri ile 20.yüzyılda olmuştur.

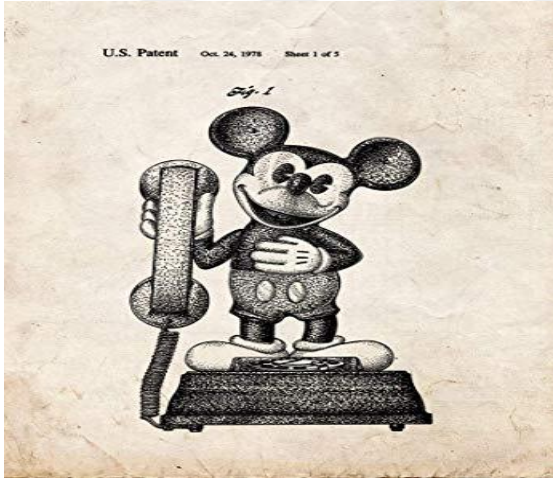

Resim 12. Felix the Cat Karakteri (Karaca, 2019)

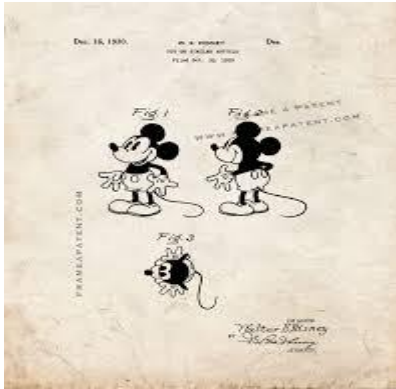

Resim 13. Felix the Cat Karakteri (Karaca, 2019)

Avrupa’da “Felix the Cat” animasyon karakterinin oluşturulmasıyla birlikte animasyon alanında bir çığır açılmıştır. İnsanlar çizgi film karakterleri kadar animasyon karakterlerine de ilgi duymaya başlamışlardır. Bu sebepten dolayı, “Felix the Cat” karakteri gibi birçok animasyon karakteri oluşturulmaya başlanmıştır. Bunlardan bir diğeri ise hepimizin çok bildiği “Mickey Mouse” karakteridir.

Resim 14. Mickey Mouse Çizimlerinden (www.graphicsbeam.com)

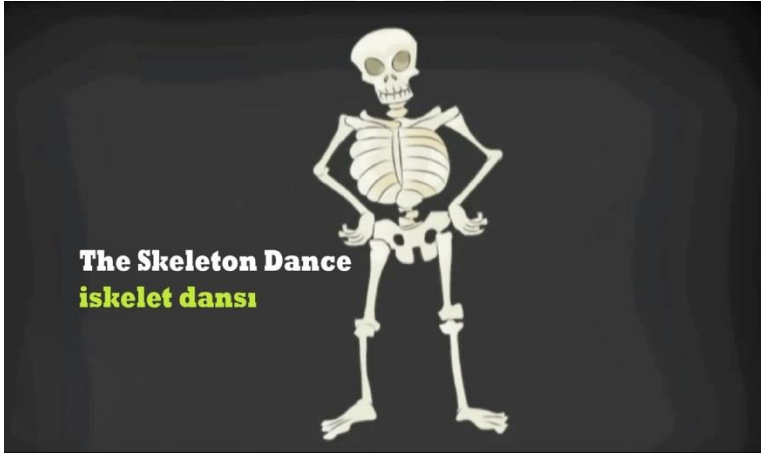
Resim 15. Mickey Mouse İlk Çizimlerinden (www.graphicsbeam.com)

Bu iki görselde görünen Mickey Mouse animasyon karakterinin ilk çizimine aittir. “Bu çalışmalar, çizgilerden oluşmakta idi. Animasyon olarak adlandırılan ilk

canlandırma ise 1976 yılında EdCatmull isimli araştırmacının yaptığı “Future World” isimli çalışma oldu. EdCatmull, bilgisayar ortamında yaptığı yazılım sayesinde, çizimlerine üç boyutlu bir görünüm kazandırdı. Böylece günümüzde yapılan animasyonların ilk rneği ortaya çıkmış oldu” (Göktepe, 2015: 61).

3.2.2 izgi Filmlerin Türkiye’de Ortaya çıkması ve Gelişimi

Türkiye’de çizgi filmin ortaya çıkış tarihi 1910’lu yıllardır. Ancak asıl gelişimini ve tam manasıyla hızını 1950’li yıllarda göstermektedir. Bununla beraber ilk çizgi filmin yayımı, 1932 senesinde gerçekleşmiştir. “İskelet Dansı” isimli bu çizgi film, çok kısa bir çizgi film olmasına rağmen ilk olmasından dolayı ülkemizde çizgi filmlerin gelişiminde önem arz etmektedir. Sonraki yıllarda çizgi film çalışmaları gerçekleştirilmiş ancak ele somut bir Şey gelmemiştir. Aynı zamanda bu dönemde yapım aşamasına geçip hayata geçirilemeyen Cemal Nadir imzalı “Amca Bey Plajda” karikatürleri çizgi filme aktarılamayan birçok çizgi karikatür çalışmaları arasında yerini almaktadır (Karaca, 2019: 59).

Resim 16. İskelet Dansı izgi Karikatürü (www.youtube.com.tr)

Resim 17. izgi Karikatür Bölümü ğrencileri (www.animasyongastesi.com.tr)

Türkiye arşivlerinde, 1900’lü yılların ortasına kadar herhangi bir çizgi film kaydı bulunmamıştır. 1947 yılında “Zeybek Dansı” adlı kısa çizgi film, kültürümüze ait öğeleri, folklorunu gösteren film ortaya çıkmıştır. Bu olayı yine içerisinde kültürel öğeler barındıran Nasrettin Hoca ve Keloğlan çizgi filmleri takip etmiştir (Alicenap, 2015: 13). Türkiye’de çizgi film alanında uzmanlaşmak isteyen birçok yapımcı ve yönetmen çizgi karikatür akımının etkisinde kalarak yurt dışına özellikle de New York Üniversitesi Çizgi Karikatür bölümünde eğitim almaya gitmiştir. Bu yapımcı ve yönetmenler yurt dışına giderken Türkiye’de tamamlayamadıkları çizgi film kayıtlarını yanlarında götürmüşlerdir. Bu durumda bir dönem çizgi film arşivine bizim ulaşmamızı engellemiştir. Çünkü bu birçok çizgi film kaydı yurt dışında kaybolup gitmiştir. 1965’li yıllara kadar duran çizgi film, reklam sektörünün artışıyla beraber tekrar kendini ekran sahasında yerini almaya başlamıştır.

Yapılan sayısız ve sonuçsuz denemelere rağmen on yıl içerisinde yine karikatüristler tarafından gerçekleşen girişimler sonucunda, yeni çizgi filmler ortaya çıkmıştır. Bu konuda yapılan ciddi çalışmalardan biri, 1968 yılında yapımı gerçekleştirilen “Koca Yusuf” isimli çizgi filmle olmuştur (Alicenap, 2015: 13).

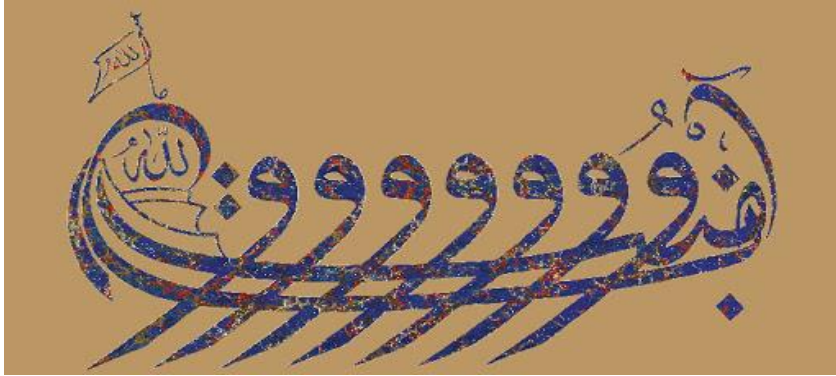

Resim 18. Koca Yusuf Çizgi Filmi (www.youtube.com.tr)

“Koca Yusuf” çizgi filminden sonra Türk kültürünü en özgün haliyle yansıtan, Mehmet Celal Ülken’in imzası olan “Kibritler ve Böcü” adlı bir çizgi filmin varlığından söz edilir. Ancak bu çizgi filme ait herhangi bir görüntü ve video kaydı bulunamamıştır (Karaca, 2019: 77). Uluslararası alanda yarışmaya katıldıktan sonra adından ilk söz ettiren çizgi film ise 1967 yılında yapımı gerçekleştirilen “Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü” isimli, tamamen eski Osmanlıca kaligrafi sanatına dayalı çizgi

film olmuştur (Kaba, 2014: 178). Amentü gemisinin yürümesi, gönlün Allah aşkı ile yanmasına ve bu uğurda gözyaşı dökülmesine bağlanmış; bu bağ, her şeyin başlangıcında aşk olduğunu imgeleyen “Ah mine’l-aşk!” sözünde ifadesini bulmuştur. Âlemlerin yaratılma nedeni olan aşk, amentünün de bir şartı olarak sunulmuştur. İşin ilginç tarafı, bu sunum, hat sanatının figürleri canlandırılarak (animasyon) gerçekleştirilmiştir (www.nihayet.com.tr).

*“Bu ne amentü gemisiydi ki yürümezdi
Vav’lar soluya soluya kürek çektii
Hz. Ali’nin yüreği titredii
“Yâ Hak” okunu gerdi
“Yâ Hak” oku varıp yüreği deldii
“Ah mine’l-aşk” dedi
Gözlerinden yaşlar indii
Vardı geminin altına erişti
Amentü gemisi yürüdü gitti”*(www.nihayet.com.tr).

Resim 19. Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü Çizgi Animasyonu (www.nihayet.com.tr)

İşte bu senelerde yapılmış olan çizgi filmlerin tamamına yakını Türk kültürünü ve özelliklerini içerisinde barındırmaktadır. Türk kültürünü yansıtan bu çizgi filmlerdeki çizgi film karakterleri çocukların ilgisini çekebilecek türdendir. Karaca, 1980’li yıllarda toplumsal bilinçlenmeyi amaçlayarak yapılan bu çizgi filmlerden biri Derviş Pasin ve Ateş Benice imzalı “Karınca Ailesi” isimli çizgi film serisidir (2019, 61).

Resim 20. Karınca Ailesi 1988 Yılı Yapılan Çizgi Filmi
(www.anismasyongastesi.com.tr)

29 Nisan 1964'te Türkiye Radyo Televizyon kurulduktan sonra televizyon bütün evlerde kullanılıp yaygınlaşmaya başlamış, bu durum sinemaya ve açık hava tiyatrolarına ilgiyi azaltırken yerini reklamlara, kısa metrajlı dizilere yerini bırakmıştır. Bu durum da çizgi filmlerin kısa olması hasebiyle televizyonda en çok yer alan yapımlardan birini de çizgi filmler oluşturmaya başlamıştır. Tabi ki bu yapımlar (çizgi film, reklam) Türk kültürünü ve özelliklerini yansıtmasına da dikkat edilmiştir. Ancak Türkiye Radyo Televizyon kurumunun açılması yapımların olumlu olacağına anlamına da gelmemektedir. Çizgi filmler televizyonda gösterilen diğer yapımlara kıyasla daha kısa oldukları için yayında yerlerini biraz da olsa korumuşlardır. Ama diğer sektörler için aynı şeyi söyleyemeyeceğiz.

Gerekli eğitimlerin alınmaması, teknik donanım yetersizliği gibi olumsuzluklar sebebiyle, bu sektördeki sanatçılar yurt dışında çalışmaya yönelmiştir. Özel kanalların artışıyla, yurt dışından alınan pek çok çizgi film yayın hayatına da girmeye başlamıştır (Türker, 236). Çizgi filmlerle ilgili yapılan akademik çalışmalar 1990'lı yılların sonunda yapılmaya başlanmıştır. Bunun bir sebebi de çizgi film adı altında bir lisans eğitiminin Anadolu Üniversitesinde lisans eğitimine başlamış olmasıdır. Tabi ki bu lisans bölümü yetenek sınavı ve özel öğrenci sınavı ile öğrenci kabul etmeye başlamıştır. Bu bölümün de kurulmasıyla birlikte animasyon ve çizim hakkında teknik bilgiler öğretilmeye ve öğrenilmeye başlanmıştır. “Ancak bu gelişim, yurt dışında animasyon alanındaki gelişime ayak uydurmakta zorlanmıştır. Nitekim ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde eğitim veren üniversitelerin sayısı ondan fazla olmamıştır. Tüm bunlara rağmen nitelik yönünden istenilen seviyenin sağlanması için çalışmaların devam etmesi olumlu bir sonuç olarak karşımıza çıkmıştır” (Karaca, 2019: 64).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KELOĞLAN

4.1. Türk Halk Edebiyatı ve Çizgi Film Kahramanı Keloğlan

“Aynı uygarlığa bağlı kültürler, benzer dünya görüşünde birleşirler ve neticede, o uygarlığa özgü bir edebiyat anlayışı ortaya çıkar” (Artun, 1996: 5). Bu bağlamda Keloğlan masalları ve Keloğlan, Anadolu’da farklı isimler ve sıfatlarla masal ve çizgi film konusu ve kahramanı olmuş, kültürümüzün kendisine özgü edebiyatını oluşturmuştur. Bu konuyla ilgili geniş bir çalışmaya imza atan Bahaeddin Ögel, Türklerdeki kel ve kellik anlayışı üzerinde durarak “taz”, “daz” ve “keçeli” kelimeleri ekseninde Orta Asya’daki Türk, Proto-Moğol ve Çin kaynaklarında Keloğlan imgesinin doğuşunu araştırmıştır (Ögel, 2002: 77-87). Türk kültürüne ait olan Keloğlan tipi, çeşitli Türk boylarında şu şekilde sınıflandırılmıştır. Taşza Bala (Kazakistan), Keçel, Keçel Mehemed, Keçel Yeğen (Azerbaycan), Keçeloğlan (Kerkük), Kelce Batır (Türkmenistan), Tazoğlan (Kırım), Tas, Tastarakay (Altay) isimleriyle halk ve yerel söyleyiş ağzında bilinmektedir. Ayrıca Gürcüler arasında, “Kel Kafalı Kaz Çobanı” terimi “Keloğlan” için kullanılır. Bu bilgiye dayanarak da Keloğlan yalnız Türk masallarında değil Arap ülkeleri, İran, Kafkasya, Orta Asya, Rus ve Batı Avrupa masallarında da karşımıza çıkmaktadır.

Türk masal ve hikâye derleyicisi olan Macar asıllı İ. Kunos Keloğlan karakterini “Türk kültürünü yansıtan ve sadece bize ait olan” bir değer olarak çalışmalarında göstermiştir. (Tezel, 1987: 135). Ama Alangu, Ignoş Kunoş’tan başlayarak Keloğlan tipinin bu şekilde “Türk kültürünü yansıtan ve sadece bize ait olan”, halk masallarının karakteristik bir tipi olarak kabul edilmesine itiraz ederek “masallar ve ona yakın sözlü gelenek türlerinin, eski ticaret, göç ve savaş yolları boyunca

yayıllarını gösteren araştırmaları, hepsinden çok masal türündeki motiflerin ve tiplerin çoğunun, yerli ve millî sayılamayacak kadar yayıldıklarını ortaya koyduğunu” belirtmiştir (Alangu, 1987: 145).

Gerçek şudur ki her ülkenin kendine has olan bir “Keloğlan”ı vardır. Dünyadaki birçok masal ve halk derleyicisi olan araştırmacılar, “Keloğlan” tiplemesi üzerinde durup bu tipin dünyadaki birçok yerde farklı isimlendirmelerle kendi kültürel özellikleriyle harmanlandırılıp ortaya konulduğu sonucunda hem fikir olmuşlardır. Alangu belirtmiştir ki, Almanların “Grindkopf” / “Goldener” şeklinde adlandırdıkları kahramanların da “Keloğlan” (düzmece/sahte Keloğlan) ile kimi benzerlikleri dikkat çeker (Alangu, 1987: 152). Hatta Avrupa’da “tüm olumsuz yönlerine rağmen çok tatlı, iyimser ve tuhaf bir insandır, karşısına çıkan bütün engelleri yenebilecek kadar da güçlü bir tip” olduğu da edebi kaynaklarda belirtilmektedir.

Kel bir tip olan Keloğlan; Köroğlu destanlarında, Aşık Garip, Tahir ile Zühre, Nevruz Bey, Hurşit ile Mahmihi gibi halk hikâyelerinde yer almıştır, bu durum onun tarihi açısından çok önemlidir. Nitekim destan, hikâye ve anlatılarda farklı Keloğlanlar da tabii ki bulunmaktadır. Köroğlu destanında hile ve civanmertlikte Köroğlu’nu bastıran Keloğlan (Keçel Hamza olarak da geçer), Hasan Paşa Silistre Kolu’nda, kıratı kaçırap daha sonra ilk fırsatta tekrar Köroğlu’na teslim ederek onun sevgisini kazanmışken (Boratav, 1992: 81-140), başka bir hikâyeye bir yalancı tiplemesinde, bir aşk hikâyesinde iki aşkın aşklarını kötü insanlara ispiyonlayan bir gammazcı, bazen bir mektup aracılığı yapan bir insan olarak hikâyelerde de yerini almaktadır. Anlaşılacağı gibi “Keloğlan” ismiyle olmasa da farklı isimlendirmelerle birçok halk hikâyesinde ve çizgi filmlerde yerini almaktadır.

Keloğlan için Keçel tanımlamasına uygun bir karakter yapılmıştır, sözlü kültür ve yazılı kültür ürünlerinde. Yaşlı annesiyle birlikte yaşayan öksüz ve yoksul bir erkek olan Keloğlan, başlangıçta hep oturan, annesinin zoruyla iş yapan, aptallığı ve her şeyi unutması yüzünden yaptığı işi eline yüzüne bulaştıran biridir. Fakat; zor durumda kalmış bir insan ya da hayvana yardım ettiği için onlardaki olağanüstü güçlerin desteği ile talihi döner ve bunun yanında haksızlık yapan, zalim kimseler karşısında kurnaz ve akıllıca davranışlarıyla da zalimlere, kötülere karşı her zamanda zafer kazanan biri konumundadır. Bunların sonucunda Keloğlan, varlıklı, güçlü bir insan olur ve annesiyle birlikte mutlu bir yaşam sürmeye başlarlar. Bu açıdan

Keloğlan masalları halkın yoksulluktan kurtulma, varlıklı ve güçlü olma, zulmedenlerden öç alma özlemlerini dile getirmektedir.

Türk masallarında da en önemli tiplene olarak karşımıza çıkan Keloğlan, tembel, beceriksiz, fakir, çelimsiz, güçsüz gibi özellikleri ile klasik masal kahramanlarından farklıdır. Keloğlan “öksüz, kimsesiz, ana yok, baba yok, eline bir dilim ekmek vereni olmayan (Alangu, 2009: 36)” ya da “kimi kimsesi yok, çarşı pazar dolaşır, bulursa yer, bulmazsa aç yatar” (Alangu, 2009:179) olarak da belirtilir. Ancak bu tiplemelere ve söyleyişlere rağmen aslında ne kadar becerikli, yetenekli, akıllı ve şanslı olduğu ortaya çıkan bir karakteri de oluşturmaktadır. Haksızlıklara karşı gelmesinden dolayı da kendisinde bulunan diğer kötü özellikleri de mazur görülmüştür. Keloğlan’ı tanıyıp bilenlerden her zaman ilgi, saygı ve sevgi görmüştür. Bu durumda hem bir masal ve halk kahramanı hem de bir çizgi film kahramanı olarak görülmesini de ortaya çıkarmıştır. Keloğlan, bazı araştırmacılar tarafından da seçkin, soylu, düşünceli ve kibar olarak görülmüştür. Alangu’ya göre, önüne çıkan engeller, tabiatüstü yaratıklar, kötü kişiler ve tabiat afetleriyle çarpışır ve onları aşarlar. Kötüler ve kötülüklerle savaşa giren masal ve çizgi film kahramanı, iyi kalpli, cesur, masum, akıllı ve saf, becerikli, sabırlı, çalışkan bir delikanlı (Alangu, 2009:168) olarak da belirtilir.

Keloğlan bu noktada çizgi dizi olarak hedeflenen çocuk izleyici kitlesine mesajlar gönderen, yeniden üretilen bir kahraman olarak getirdiği geleneksel miras göz önünde bulundurularak, televizyon dünyasına taşınmıştır. Ortaya yeni bir kahraman çıkarmak yerine var olan akıllı kahramanı yeniden üretmek televizyon dünyası için uygun ortak kültür ve ortak akıl, zeka ürünüdür (Ünal, 2015: 75). Masal ve aynı zaman bir çizgi film kahramanı olan “Keloğlan, tem çağın kahramanları gibi meselelerini çözerken kılıç, mızrak ve ok gibi eril sembolleri kullanmamaktadır. Aksine akıl ile etkileşim dilini kullanarak kendisinden daha güçlü kahramanları yenmektedir. Üstelik Keloğlan’ın akıyla birlikte aldatıcı dil dizgelerini humorla ifade etmesi kayda değerdir” (Özcan, 2013:255). Keloğlan’ın asıl amacı akılla her şeyin çözülebileceğini izleyicisi olan çocuklara göstermektir. Bu durum da “Keloğlan” tiplemesinin sevilmesi açısından kayda değer bir durumdur.

Hobsbawm, *Gelenekleri İcad Etmek* adlı çalışmasında; “Dünyada en eski kalmış bir maziyle bağlantılı izlenimi veren şey, herhalde kamusal törenlerdeki tezahürleriyle Britanya monarşisini kuşatan debdebeli merasimlerdir. Hâlbuki modern haliyle bu

merasimler, ancak geç on dokuzuncu ve yirminci yüzyılın ürünleridirler. Eski gibi görünen ya da eski olma iddiasındaki 'gelenekler 'in kökenleri sıklıkla oldukça yakın geçmişe dayandığı gibi, bazen bu geleneklerin icat edilmiş oldukları da açık bir gerçektir” diye de belirtmiştir (Ünal, 2015: 75).Keloğlan elimizde bulunan kaynaklara göre; 19. yy da ortaya çıkmış bir halk kahramanıdır. İşte bu bağlamda Keloğlan diğer masal kahramanlarından ayrılarak doğumları bile olağanüstü biçimlerde gerçekleşen destan kahramanları yanında yoksulluk içinde doğan sıradan bir köylü çocuğu olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğreti bir tip olarak karşımıza çıkan kel kahraman, padişahı ya da güçlü sosyal dinamikleri doğrudan hedef almadan, ilk başta sıradan bulunacak yöntemlerle, diğer masal kahramanlarından farklı olarak sessiz bir biçimde düşmanını ya da muhatabını mağlup eder. Hatta orduların başaramayacağı zaferleri bile basit ve çocukça yöntemlerle kazanır. Bu bağlamda modern zamanların kahramanı olarak Keloğlan televizyon dünyasında çizgi dizi olarak yakın geçmişe bağlılığını korur. Keloğlan bütün her şeyiyle gündelik yaşamı gözler önüne sermektedir.

Keloğlan, kendisi gibi olmayan bütün kötü insanlarla kavga ve rekabet içerisindedir. “Fakat çizgi dizi kahramanı Keloğlan olağanüstü güçlerin yardımıyla dünyaya gelir. Kültür entegrasyonu bağlamında incelenirse de bu durum mit ve mucizeyle kavga halinde olduğu düşünülen Keloğlan’a zıt bir tutum içermektedir. Böylece ortaya çıkan yeni kel kahraman mucizeyi yeniden ekrana taşır. Diğer bir açıdan ise bu ekrana taşıma Keloğlan masalı vurgusunu da güçlendirir. Çünkü masala yapılan vurgu geleneğe yapılan bir vurgu olup Keloğlanın geleneğin taşıyıcısı olma konumunu ve özelliğini ön planda tutması için yardım eder” (Ünal, 2015: 76).

4.2. Keloğlan Çizgi Filminin TRT Çocuk Kanalı ile İzleyiciyle Buluşması

Türk dünyasında yaygın olan masal ve halk kahramanı Keloğlan, belirttiğimiz gibi yalnızca Türk dünyasına ait bir mit değildir. Dünyadaki diğer coğrafyalarında kendilerinin yaratmış olduğu bir halk kahramanı olan “Keloğlan” motifi bulunmaktadır. Masal ve çizgi film kahramanı Keloğlan, ilk kez izleyiciyle sinema salonlarında buluşmuştur.

Keloğlan beyaz perdeyle ilk kez 1948 yılında Vedat Örfi Bengü tarafından taşınmıştır. Senaryosunu da Bengü'nün yazdığı *Keloğlan* isimli bu filmde Keloğlan'ı İsmail Dümbüllü canlandırmıştır. İkinci film de aynı isimle Yavuz Yalınkılıç

tarafından 1965 yılında çekilmiş, senaryosunda yine aynı yönetmenin imzası bulunan bu filmde Keloğlan'ı Öztürk Serengil oynamıştır. *Keloğlan ve Yedi Cüceler isimli diğer* film 1971 yılında çekilmiştir. Filmin senaryo yazarı ve yönetmeni Semih Evin'dir. Filmde bu sefer de Sami Hazinses, Keloğlan'ı canlandırmıştır (Ünal, 2015: 67). Daha çok *Keloğlan* filminde 1971 yılında tiyatro sanatçısı Rüştü Asyalı'nın yer almasıyla tanınır bir hale gelmiştir. Bu filmi Turgut Özakman yazıp yönetmen koltuğunda ise Süreyya Duru yer almıştır. 1971 yılında yine Turgut Özakman'ın senaryo koltuğunda yer aldığı *Keloğlan Aramızda* filmi ortaya çıkarılmıştır.

Keloğlan'ı Rüştü Asyalı'nın oynadığı *Keloğlan ile Cankız* filmi 1972 yılında çekilmiştir. Film Metin Erksan yönetmiştir. Filmin senaryosu yine Turgut Özakman'a aittir. *Keloğlan İş Peşinde* filmi 1975 yılında çekilmiş, senaryosunu Turgut Özakman'ın yazdığı filmde ekip değişmemiş, Rüştü Asyalı bu filmde de Keloğlan'ı canlandırmıştır. Bu filmi Nuri Ergun yönetmiştir. Etkisi bugüne kadar devam eden bu filmler Keloğlan tipinin temsili açısından da son derece başarılı çalışmalar olmuştur.

Ben Bir Garip Keloğlanım filmi 1976 yılında çekilmiştir. Rüştü Asyalı'nın Keloğlan'ı canlandığı filmin senaryosunu Suavi Sualp yazmıştır. Yönetmeni Süreyya Duru'dur. *Keloğlan Kara Prese Karşı* filmi 2006 yılında çekilmiştir. Tayfun Güneyer filmin senaryosunu yazıp yönetmiştir. Filmde Mehmet Ali Erbil Keloğlan'ı canlandırmıştır (Ünal, 2015: 67).

Resim 21. Keloğlan Filmi, Rüştü Asyalı (www.pinterest.com.tr)

Türk sinema dünyasında popülerliğe kavuşan Keloğlan, televizyon dünyasına da beyaz perdeden sonra giriş yapmıştır. Türkiye Radyon Televizyon kurumu ise, Keloğlan karakteri için bir dönüm noktası olmuştur. Üç boyutlu animasyonlar hazırlamaya başlamıştır. “Keloğlan çizgi film olarak *Bir Varmış Bir Yokmuş Keloğlan Masalları* ismi ile Türkiye'nin “ilk yerli çocuk kanalı” sıfatını taşıyan TRT Çocuk kanalında 16 Mart 2009 tarihinden itibaren yayımlanmaya başlamıştır. “Hayatında yeri olmayan tek bir şey var; yalan! İyi niyeti, dürüstlüğü ve hazırcevaplığıyla herkesi şaşırtıyor! Kalbimizi kazanmak için çok fazla şey yapmasına gerek yok!” düşüncesi ve fikriyle yola çıkmıştır (Ünal, 2015: 68). Keloğlan çizgi dizisi 5 sezondan oluşmaktadır. Çizgi filmin ilk sezonu *Bir Varmış Bir Yokmuş Keloğlan Masalları*, 2. sezonu *Keloğlan* adıyla, 3. sezonu ise *Keloğlan Odama Saklandı* adıyla ve diğer sezonlarının hepsi *Keloğlan Masalları* adıyla TRT Çocuk kanalında yayımlanmıştır. Keloğlan, Balkız, Kara, Sivri, Örgülü, Sinek, İnatçı, Tomurcuk, Uzun, Huysuz, Bilge Can Dede, Çirkin Cadı, Kara Vezir, Mucit, Prens, Keloğlan'ın Annesi, Karakaçan karakterlerinin bulunduğu çizgi filmin proje tasarımcısı Gamze Gürel, senaristi Aydın Eryıldız, yönetmeni Ümmü Şafakoğlu, sunucusu Esin Bilgin, anlatıcısı Ümmü Şafakoğlu, çizgi dizinin müziğinin bestecisi Cem Ayyıldız, kurgucusu Adem Taşkın, görüntü yönetmeni Esin Eraydın'dır.

Keloğlan masallarındaki o geleneksel tadı bozulmadan yazılan senaryolarda uluslararası izleyici kitlesi de dikkate alınarak, yabancı dile çevrildiklerinde anlamlarını yitirmemesi için kelime oyunlarına yer verilmediği fakat Keloğlan'ın saflığı ve temiz kalpliliği yeniden yorumlanarak ve sorgulanarak doğruluk ve dürüstlüğü, hazırcevaplığı bilgiye, murada ermesi çalışkanlık, sebat ve emeğe dayandırılarak çizgi dizi kahramanı Keloğlan yeniden üretilmiştir. “Çizgi filmler genel olarak seri bir biçimde yayımlansa da bölümler içindeki olay kurguları birbirinden bağımsızdır. Fakat Keloğlan çizgi dizi olarak bölümlerde gerçekleşen olayların birbirini devamı olması dikkat çekici ve “dizi” özelliğini koruması bakımından önemlidir. Çizgi filmler yalnızca çizgi film olarak kalmaz, izlenme oranlarına bağlı olarak sinema ve televizyon dışında pek çok alanda, kırtasiyeden tekstile, müzikten mobilyaya kadar birbirinden farklı pek çok alanda karşımıza çıkmaktadır. Hatta bazı çizgi kahramanların bu bağlamda “marka” değerine kavuşması çocuklar için hazırlanan çizgi film ve dizilerin yalnız bundan ibaret olmadığını gözler önüne serer” (Ünal, 2015: 70). Yoksul annesi ile beraber yaşayan

Keloğlan, annesini geçindirmek için çok çalışan, aynı zamanda sakarlığı, saflığı ve temiz kalpliliğiyle, her zaman sorulara anında cevap veren ve her zamanda istediği sonuca ulaşan bir karakterdir Keloğlan. Kelime ve kavram oyunları yaparak, bazen kurnazlığı bazen de saflığı sayesinde amacına ulaşır.

TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi dizi *Keloğlan Masalında* Keloğlan ise; çalışkan, azimli, kararlı, çevik, güçlü, haksızlığın amansız düşmanı, doğanın yılmaz savunucusudur. Bu Keloğlan en zor durumlara bile iyimser bakabilmekte, gülecek bir yön bulabilmekte, şen kahkahasını, şarkısını eksik etmemektedir. Keloğlan, masalın onu sürüklediği her maceradan aklını kullanarak, çalışarak, emek vererek başarıyla çıkmaktadır. Anasını (kendi ifadesiyle) hiç unutmamakta, dostlarına hep yardım etmektedir (Ünal, 2015: 71). Mücadeleye girmiş olduğu yaratıklara bile, yendikten sonra iyi davranmaktadır. Bu Keloğlan'ın amacı sadece bilindiği bölgenin çocuklarına değil, bütün dünya çocuklarına ulaşip evrensel ve dünyaca tanınan, sahiplenilen bir kahraman olmaktır. Çizgi filmin Keloğlan'ı her macerasının ardından kendisini yeni bir maceranın içinde bulmaktadır. Böylece hiç durmaksızın ve yılmadan yoluna devam eden Keloğlan doludizgin ilerlerken izleyici kitlesine de başarı ve akıl mesajını çizgi dizideki karakteriyle yansıtmaktadır.

TRT Çocuk'da yayınlanmış olan Keloğlan çizgi dizisi serisinin 4 sezonluk yayın tablosu aşağıdaki gibidir:

Tablo 1. TRT Çocuk Keloğlan Çizgi Dizi Serisi (www.trtcocuk.com.tr)

Sezon	Gösterim günü	Sezon başlangıcı	Sezon finali	Çekilen bölüm sayısı	Sezon yılı	TV kanalı
1.Sezon	Hafta içi her gün	2010	2010	39	2009	TRT Çocuk
2.Sezon	Hafta içi her gün	2011	2011	35	2010-2011	
3.Sezon	Hafta içi her gün	2012	2012	34	2012	
4.Sezon	Hafta içi her gün	2013	2013	40	2013	

Keloğlan Masallarının son iki sezon tablosu ise şöyledir.

Tablo 2. TRT Çocuk Keloğlan Çizgi Dizi Serisi

Sezon	Gösterim günü	Sezon başlangıcı	Sezon finali	Çekilen bölüm sayısı
5.Sezon	Hafta içi her gün	2017	2017	25
6.Sezon	Hafta içi her gün	2019	2019	25

4.3. “Keloğlan” Çizgi Filminin Karakter Analizi

“Keloğlan” çizgi filminin karakterleri, ana hatlarıyla aşağıda ele alınmıştır.

Keloğlan: Çizgi filmin ana kahramanıdır. Köylerinde annesiyle beraber hayat sürdürmektedir. Bir eşeği ve çok sevdiği “prenses” adını verdiği kirpisi bulunmaktadır. Arkadaş canlısı yapısıyla tanıma Keloğlan, köyünde yaşayan bütün çocuklar arasında sevilmektedir. Kendisine kötülük yapan birisine bile “sana su vermeyene sen süt ver” ideolojisinden yola çıkarak çok duygulu bir şekilde yaklaşmaktadır. Yaşanan her kötü olaydan kıvrak zekası ve cesur davranışlarıyla izleyicilerin dikkatini çekmektedir. Ancak bir o kadar sakarlıklarıyla da ünlenmiştir. Ve her genç insan gibi Balkız’a aşıktır.

Bilgecan Dede: İncelenen 71 bölümde de Bilgecan dede, çok kitap okumasıyla ün kazanmıştır. Taşlardan yapılma bir evde yaşamaktadır ve evin içinde laboratuvar malzemeleri bulunmaktadır. Her gün yeni fikirler ışığında icatlar yapmaya çalışmakta ve geliştirmektedir. Evin üstüne çıkan merdivenleri bulunmaktadır. Oradan da gökyüzüne meraklı olduğu için yıldızları ve gezegenleri incelemektedir. Aynı zamanda burada “adımpoter” adını verdikleri insan gücü ile çalışan bir hava aracı da bulunmaktadır.

Balkız: Keloğlan’ın köydeki en yakın arkadaşlarından biridir. Ancak çizgi filmde Keloğlan’ın Balkız’a olan aşkı karakter yönünden daha ağır basmaktadır. Sarı saçlıdır. Köyde annesi ile bir evde yaşamaktadır.

Kara: Kara, Keloğlan’ın yakın arkadaşlarından birisidir. Siyah saçlı, çatık kaşları ve esmer teninden dolayı ona “Kara” adı verilmiştir. Çok aşırı hareketlidir, eli ayağı durmaz. Bir o kadar da iyi futbol oynaması ile tanınmaktadır. Sinirlidir.

Sivri: Genellikle köyde bulunan göle, Kara ile beraber gidip balık avlamayı çok severler. Keloğlan’ın en yakın arkadaşlarından birisidir. Köyde her zaman çok çalışır; tarlaya gider, yaşlılara ve arkadaşlarına yardım eder.

Örgülü: Turuncu ve örgülü saçları ile yer edinmiştir. Ancak en çok korkaklığı ve çekingen tavırlarıyla bilinmektedir. Keloğlan'ın Balkız, Sivri ve Kara gibi en yakın arkadaşlarından biridir. Balkız ile aralarını sağlayan da karakterdir aynı zamanda.

Sinek: Rekabet dolu bir karakterdir. Ancak bu rekabet, her zaman Keloğlan'ı alt etmeye yöneliktir. Genellikle Keloğlan'a karşı tavırlarıyla bilinmektedir. İlk bölümlerde Keloğlan'ın kuyusunu kazmaya çalışan bu karakter, çizgi filmin gidiş yapısıyla beraber Keloğlanla birlikte olma şeklinde devam etmiştir.

İnatçı: Bu karakterde Sinek'in en yakın arkadaşlarından birisidir. Her zaman Sinek'in plan kurmasına ve planlarını yürütmesini sağlayan aracı kişi konumundadır.

Tomurcuk: Sinek'in ve İnatçı'nın en yakın arkadaşlarından birisidir. Balkız'ı hiç sevmez ve onunla her zaman dalga geçebileceği bir olay bulmaya çalışır. Sinek ne kadar uysal olmaya başladıysa da, Tomurcuk kendi yapısından hiçbir şey kaybetmemiştir.

Uzun: Çizgi filmde bu karakteri yoğun bir şekilde her bölümde görmekteyiz. En yakın arkadaşı ve kuzeni Huysuzla beraber köyde yapmış oldukları hırsızlıklara nam salmışlardır. Ancak Uzun yemek aşkıyla daha çok tanınmaktadır. Yemek dendiği zaman en yakınındaki insanı bile görmezden gelmektedir. 66. Bölümden sonra Keloğlanla arkadaş olmaya başlamışlardır. Özünde iyi bir karakter olmasına rağmen huylu huysuzdan vazgeçmez atasözünden hareketle hırsızlık rüyasından da vazgeçmemektedir.

Huysuz: Uzun'un en yakın arkadaşıdır. Hırsızlık eşittir Huysuz demektir. Her zaman kötü düşünceler ile hareket ettiği için Vezir her kötü planında Huysuz'u devreye sokmaktadır. Hiçbir zaman kötü huylarından vazgeçmemiştir. Ancak amacına da ulaşamamıştır.

Çirkin Cadı: Adı gibi çirkindir. Bilgecan Dedeyi hiç sevmez. Çünkü Bilgecan Dede, çirkin cadının büyülerini elinden almıştır. Bundan dolayı Çirkin Cadı, her fırsatta Bilgecan Dede'ye hain tuzaklar kurmaktadır. Vezir tarafından kullanılmaktadır. Yaptığı büyüler ile çizgi filmde nam salmıştır.

Kara Vezir: Çizgi filmin en kötü karakteridir. Bu durumu giymiş olduğu kıyafetin renginden de belli olmaktadır. Çirkin Cadı ile yakın arkadaştır. Köyün her yerinde askerleri bulunmaktadır. Her durumda Keloğlan ile karşı karşıya gelmektedir. Ancak Keloğlan kıvrak zekası ile her şekilde Kara Veziri alt etmektedir. Bundan dolayı Keloğlan, Kara Vezir tarafından hiç sevilmemektedir.

Mucit: Kara Vezirin mucididir. Çirkin Cadı kadar çirkindir. Yüzündeki benleri ile tanınmaktadır. Kötü olabilecek her şeyi icat etme gibi bir huyu bulunmaktadır.

Keloğlan'ın Annesi: Oğlu ile bir evde yaşamaktadır. Kocasını kaybetmiştir. Keloğlan'ı tarlada çalıştırmak için olmadık yöntemler deneyerek bir işe yaramasını söylemektedir. Ana tavırlarıyla da bilinmektedir.

Karakaçan: Keloğlan'ın insan dışında en yakın arkadaşlarından birini oluştırmaktadır. Her bölümde Karakaçan'ın Keloğlan'ın yanında yer aldığını görebiliriz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

5.1. Keloğlan Çizgi Filminin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğeler Açısından Analizi

Keloğlan çizgi filmi incelenirken, araştırma, 71 bölümden oluşmaktadır. Bu 71 bölümde yer alan kültürel öğeler, tam olarak anlaşılması için tablolar halinde gösterilerek, her bölümdeki kültürel öğeler ve yer aldığı zaman dilimi de belirtilmiştir.

Tablo 3. Bölüm 1 Keloğlan Testiyi Kurtarıyor

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.26	Elde olan kumaş parçalarından dikilen battaniye
02.06	Köylerde her evin önünde bulunan taş kuyular
02.40	Testi
04.09	Kilim
04.25	Bakraç
04.28	Sandık
04.28	Döşsek
09.14	Dal Süpürge

09.40	Sedir
-------	-------

Tablo 4. Bölüm 2 Keloğlan Gençlik Kupası

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.15	Köylerde her evin önünde bulunan taş kuyular
11.07	Geleneksel şenliklere halkın kendi yörelerine ait kıyafetleri ile katılması
11.41	Geleneksel halat çekme oyunu
11.54	Türk kültürünün meşhur yemeği gözleme
12.19	Oklava ve hamur açma tahtası
12.40	Geleneksel çuval yarışı
13.39	İpe tırmanma oyunu
14.00	Geleneksel kütük üstünde yürüme oyunu

Tablo 5. Bölüm 3 Keloğlan Dilek Tutuyor

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.23	Elde olan kumaş parçalarından dikilen battaniye
02.46	Bakraç
14.04	Yemek yeme sahanı

Tablo 6. Bölüm 4 Keloğlan Görünmezlik İksiri

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.18	Kamıştan yapılan sepetler
11.08	Kirpinin Keloğlan'a büyüklerinin sözlerini dinlemesi ile ilgili öğüt vermesi
12.50	Uzun'un mantı yemeğine olan tutkusudan bahsedilmesi
14.59	Deriden yapılan çarıklar

Tablo 7. Bölüm 5 Keloğlan Altın Balık

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.24	Köylerde her evin önünde bulunan taş kuyular
01.41	"Günah benden gitti." deyimi
07.05	"Beş fırın ekmek yemek." deyimi
07.39	Köyde yaşayan adamın kültürümüzün simgesi olan fesi takması
08.18	"Çenen çalışacağına ağzın çalışsın." deyimi

Tablo 8. Bölüm 6 Keloğlan Kel Başım Dertli

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.19	Keloğlan'ın "anam anam başım" deyimini kullanması
01.19	Keloğlan'ın güneşten kızaran başına annesinin eski usullere göre yoğurt sürmesi

01.30	Elde olan kumaş parçalarıyla battaniye yapılması
01.57	Keloğlan'ın annesinin, Keloğlan'a "dil pabuç gibi" deyimini kullanması
03.58	Deri çarıklar
04.13	Uzun'un kültürümüzün etkisiyle dilimizde kullanılan "midemde davul çalması" deyimini söylemesi
05.02	Sedir
12.20	Köy yerlerinde tavukçulukla ilgilenen insanların söylediği "gıd gıd gıdak, yumurtam sıcak, inanmazsan gelde bak" tekerlemesinin kullanılması

Tablo 9. Bölüm 7 Keloğlan Yılın Maçı

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
03.53	Köyde yaşayan erkeklerin fes takması
04.49	Uzun ve Huysuz'un giydiği deri çarıklar
06.15	Uzun'un "kedi olalı bir fare tutmak" deyimini kültürel bir unsur olarak kullanması
12.03	Gıda saklama testileri
12.06	Eski usul taş evler
14.08	Uzun'un elinde bulunan kamıştan sepetler

Tablo 10. Bölüm 8 Keloğlan Ay Taşı

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.21	Kara Vezir'in yılık atı
01.21	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri

05.12	Bilgecan dedenin olduğu bu sahnede, Bilgecan dedenin ünlü Türk bilginlerinden ve onların araştırmalarından bahsetmesi.
07.51	Uzun ve Huysuz'un giydiği deri çarıklar
09.03	Keloğlan'ın, Balkız'a "...eşeyime atlayıp seni terkime vurup..." kültürümüzün etkisiyle söylenmiş bu kalıp cümleyi kullanması
10.07	Çirkin Cadının büyü yaparken Türk kültüründe de önemli bir yeri olan ateşi kullanması

Tablo 11. Bölüm 9 Keloğlan Değiş Tokuş

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
03.24	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
05.18	Bilgecan dedenin evindeki sedir
06.19	Bilgecan dedenin evinde bulunan bakırdan yapılmış tencereler
09.06	Uzun ve Huysuz'un giydiği deriden yapılmış çarıklar
10.39	Kara Vezir'in yıldı atı
13.30	Uzun'un kültürümüzün şekillendirmesiyle oluşan "ocağına düştüm" deyimini kullanması

Tablo 12. Bölüm 10 Keloğlan Baskın

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.10	Uzun ve Huysuz'un giydiği deriden yapılmış çarıklar
01.42	Türk mitolojisinde de önemli bir yere sahip olan devlerin köyü basması

03.40	Çirkin cadı, yaşlı adam kılığına girmiştir ve kafasına fes takmıştır.
05.09	Kara Vezir'in dilimize de pelesenk olmuş "Bre cahil" kelimesini söylemesi. "Bre" eskiden beri kültüründe etkisiyle dilimizde kullanılmaktadır.
05.09	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
07.44	Kara Vezir'in yılık atı
16.30	Keloğlan'ın demiş olduğu "kimsenin yediği yemekte gözümüz yok bizim" söz kültürümüzünde etkisiyle emek olmadan yemek olmaz sözünden hareket ederek dile getirilmiştir. Türk kültüründe helal kazançtan bahsedilmek istenmiştir.

Tablo 13. Bölüm 11 Keloğlan Yumurta

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
02.18	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
08.23	Uzun'un yer aldığı sahnede karşımıza çıkan bakırdan yapılmış yumurta tavası
08.33	Uzun ve Huysuz'un giydiği deriden yapılmış çarıklar
12.27	Kara Vezir'in yılık atı
18.36	Bilgecan dedenin evinde yer alan ve kültürümüzü yansıtan sedir

Tablo 14. Bölüm 12 Keloğlan Hayalet Ev

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
03.58	Huysuz ve Uzun'un sakladığı evin önünde bulunan ve içinden su çekilen kuyu

06.12	Uzun ve Huysuz'un giydiği deriden yapılmış çarıklar
07.38	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri

Tablo 15. Bölüm 13 Keloğlan Taş Makas

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.22	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
01.50	Elde olan kumaş parçalarıyla battaniye yapılması
02.06	Testi
02.06	Keloğlan'ın evinin önünde bulunan taş kuyu
02.06	Bakraç
02.18	Keloğlan'ın annesinin, Keloğlan'a güç vermesinde kaynaklı yapmış olduğu tereyağlı bazlamadan söz edilmesi. Türk köy yemek kültüründe her zaman önemli bir yeri bulunmaktadır.
02.30	Keloğlan'ın annesinin, Keloğlan'a "Keleş oğlum" demesi. Bu kelime genellikle yöresel ağız kullanımlarında bulunmaktadır
02.36	Bakırdan yapılmış bardak
02.36	Sedir
02.43	Döşsek
03.05	Sandık
09.41	Türk mitolojisinde önemli yeri olan devler bulunmaktadır.
13.58	Türk mitolojisinde önemli bir yere sahip olan yedi başlı yılanı yer verilmesi.

Tablo 16. Bölüm 14 Keloğlan Korkuluk

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
--------	--------------

05.51	Keloğlan'ın evinin önünde su almak için bulunan taş kuyu
05.51.	Bakraç
05.51	Keloğlan'ın evinin önünde bulunan bahçelerinin kargalardan korunması için geleneksel kıyafet giydirdikleri korkuluk
09.43	Keloğlan'ın annesinin elinde bulunan su testisi
09.57	Keloğlan'ın annesinin, Bilgecan Dede için hazırladığı bez çaput içerisinde bulunan yemek azzığı
10.29	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan sedir

Tablo 17. Bölüm 15 Keloğlan Şişe Cini

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.15	İnatçı'nın elindeki sapanla kuş avlaması. Eskiden beri kültürümüzde çocukların oyun gelenekleri arasında bulunmaktadır.
05.14	Alaaddin'in sihirli lambasına gönderme yapılmıştır. Eskiden beri halk ağzında anlatılan hikâyelerden biridir.
12.55	Uzun'un söylemiş olduğu "Su şişesi su yolunda kırılır" atasözü
17.38	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan sedir

Tablo 18. Bölüm 16 Keloğlan Çizmeli Tilki

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.44	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
01.54	Çirkin Cadı'nın evinde bulunan sedir
17.30	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan bakır tencere
18.20	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan testi

Tablo 19. Bölüm 17 Keloğlan Padişahın Rüyası

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.19	Bilgecan Dede'nin evinde yer alan ve kültürümüzü yansıtan sedir
01.33	Padişahın askerlerinin yılık atı
02.44	Uzun ve Huysuz'un giydiği deriden yapılmış çarıklar
04.07	Bu sahnede Osmanlı padişahı resmedilmeye çalışılmıştır. Kıyafetlerinin ihtişamı da bunun göstergesidir.
09.47	Köylerde yaşayan kadınların giymiş olduğu ayakkabılar

Tablo 20. Bölüm 18 Keloğlan Uzun Yaver'e Karşı

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.15	Eskiden beri kültürümüzde olan atlı arabalar
04.01	Uzun ve Huysuz'un giymiş olduğu deriden çarıklar
07.09	Köyde bulunan taş evler
07.13	Testi
07.16	Bakırdan yapılmış tavalar
11.15	Türk yemek kültürünün en önemli yemeklerinden biri olan yaprak sarmasına yer verilmesi
11.25	Ayrıntı soğuk tutmak için koyulan soğuk ayran testilerine yer verilmesi

Tablo 21. Bölüm 19 Keloğlan Kargalar Padişahı

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
02.20	Bakırdan yapılmış su kovaları
03.55	Keloğlan'ın evinin önünde bulunan taş kuyu
05.06	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan sedir
16.39	Keloğlan'ın "yüzümü kara çıkarma" deyimini kullanması
18.02	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri

Tablo 22. Bölüm 20 Keloğlan Kuyu Canavarı

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.12	Köyde yer alan geleneksel taş evler
01.25	Yiyecek saklamak için kullanılan testiler
01.47	Halkın yöresel kıyafetler ile köy meydanında toplanması
06.02	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deriden yapılmış çarıklar

Tablo 23. Bölüm 21 Keloğlan Denizler Altında

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.12	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
03.26	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deriden yapılmış çarıklar

Tablo 24. Bölüm 22 Keloğlan Kayıp Bebek

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.11	Bakırdan yapılmış tencereler
03.35	Uzun ve Huysuz'un giymiş olduğu deriden çarıklar
04.08	Mantı yemeği
04.08	Yaprak sarması
07.06	Uzun'un bebeği susturmak için söylediği ve aynı zamanda ninni kültürümüzde de olan "uyuşunda büyüsün ninni, tıpış tıpış yürüsün ninni.." ninni.
07.40	Sedir
13.59	Bu sahnede köy halkını yöresel kıyafetleri ile görüyoruz.
19.36	Keloğlan'ın söylediği "sakalımız yok ki sözümüz dinlensin" atasözü.

Tablo 25. Bölüm 23 Keloğlan Şıpsevdi Prenses

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.12	Sedir
01.41	Bilgecan Dede'nin "gözüm bir yerden ısıyor" atasözünü kullanması
02.26	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan testi
02.26	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan bakır kaplar
04.47	Padişahın yilkı atı
07.54	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deriden yapılmış çarıklar
16.56	Padişah'ın kıyafetleri ve kıyafetlerinin ihtişamının kültürümüzü yansıtması
19.40	Padişahın sarayında bulunan çiniler

Tablo 26. Bölüm 24 Keloğlan Kum Saati

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.32	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deriden yapılmış çarıklar
04.51	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
06.29	Köylerde bulunan geleneksel taş evler
06.30	Çocukların yediği gözleme
06.40	Yapılan ayranları soğuk tutmak için konulan testiler
07.40	Köylerde yiyecekleri taze tutmak için sakladıkları topraktan yapılmış testiler
08.25	Köylerde yük taşımak amacıyla kullanılan atlı yük arabaları
11.31	Köylerde her evin önünde bulunan taştan yapılmış su kuyuları
12.09	Bu sahnede kültürümüzde de önemli bir yeri olan Hz. Hızır'a gönderme yapılmıştır.

Tablo 27. Bölüm 25 Keloğlan Kırık Ayna

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.11	Her evin önünde su almak için bulunan taş kuyular
01.29	Keloğlan'ın odasında bulunan tahtadan yapılmış atlı bindirgeç. Eskiden köyde yaşayan bütün çocukların evinde bulunan ve el emeği ile yapılmış oyuncaklardan biri.
20.08	Türk mitolojisinde de önemli bir yere sahip olan kırık ayna metaforuna gönderme yapılmıştır.

Tablo 28. Bölüm 26 Keloğlan İklim Balonu

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.18	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
01.22	Çirkin Cadı'nın söylediği "Eli boş gelmek" atasözü kültürümüzü yansıtan unsurlardan biri.
01.22	Çirkin Cadı'nın söylediği "Ne selam ne sabah yok mu!" atasözü kültürümüzü yansıtan diğer bir öge.
02.09	Saraya ait olan Kara Vezir'in kullandığı yıldı atı
07.10	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deriden yapılmış çarıklar
19.36	Sinek'in kullandığı ve köyde çocukların yapmış olduğu sapanlar. Köylerimizde halen çocukların eğlenceli kültürel bir oyun aracıdır.

Tablo 29. Bölüm 27 Keloğlan Hazine Petrol

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.13	Köylerin geleneksel mimari yapısı taş evler
01.13	Turşu saklama testileri
01.13	Köylerde insanların yük taşımak için kullandıkları atlı yük taşıma arabaları
01.19	Köylerde olan kilerlere yer verilmiştir. İnsanlar turşularını, unlarını, baklagillerini testilerde saklıyorlar.
02.29	Köy halkının yöresel kıyafetleri
05.52	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deriden yapılmış çarıklar

Tablo 30. Bölüm 28 Keloğlan Tilkican Dede

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
05.00	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan sedir
05.02	Turşu saklama testileri

Tablo 31. Bölüm 29 Keloğlan Hayalet Madenci

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
02.04	Keloğlan ve arkadaşlarının kullandığı köy halkının yapmış olduğu el yapımı bisikletler
03.38	Balkız'ın söylediği "akılsız başın cezasını ayaklar çeker" atasözü

Tablo 32. Bölüm 30 Keloğlan ve Sinek

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
05.13	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan sedir
05.13	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan önemli şeyleri saklamaya yarayan desenli sandık
05.37	Bilgecan Dede'nin ünlü Türk bilginlerini anması
07.06	Uzun ve Huysuz'un giymiş olduğu deriden yapılmış çarıklar
07.20	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri

Tablo 33. Bölüm 31 Keloğlan Yıldırım

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
05.04	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan sedir
05.04	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan önemli şeyleri saklamaya yarayan desenli sandık
06.30	Uzun ve Huysuz'un giymiş olduğu deriden yapılmış çarıklar
08.02	Köy evlerinin hemen hepsinde bulunan döşekler
08.02	Keloğlan'ın evinde bulunan Türk kültürü motifli duvar halısı
08.02	El dokuması kilim
08.24	Keloğlan'ın evinin önünde bulunan taş yapılı su kuyusu
08.24	Keloğlan'ın annesinin işlediği el emeği oylar
09.27	Türk mitolojisinde yer alan devler

Tablo 34. Bölüm 32 Keloğlan Müthiş Uzun

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
03.23	Uzun ve Huysuz'un giymiş olduğu deriden yapılmış çarıklar
04.19	Köylerin genel mimari yapısı taş evler
04.19	Köylerde çabuk bozulan ürünlerin taze kalması için kullanılan testiler
04.19	Köy halkının yöresel kıyafetleri ile köy meydanında dolaşmaları
04.40	Köylerde ürünleri taşımak için kullanılan atlı yük arabaları
06.11	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
07.47	Uzun'un "Hazerfan Çelebi"ye ünlü Türk bilginine gönderme yapması

Tablo 35. Bölüm 33 Keloğlan Uçurtma Şenliği

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
02.11	Uzun ve Huysuz'un giymiş olduğu deriden yapılmış çarıklar
05.59	Keloğlan'ın evinin önünde bulunan taş yapılı su kuyusu
06.10	Kuru fasulye yemeği
06.28	Köylerin genel mimari yapısı taş evler
06.28	Köy meydanlarında erkeklerin güçlerini kanıtlamak için oynadıkları bilek güreşi
06.28	Köylerde çabuk bozulan ürünlerin taze kalması için kullanılan testiler
08.56	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri

Tablo 36. Bölüm 34 Keloğlan Yemek Yarışması

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
03.15	İşlemeli sandıklar
03.40	Sedirler
05.42	Köylerin genel mimari yapısı taş evler
05.42	Köy halkının yemek yarışmasına yöresel kıyafetleri ile gelmesi
05.55	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
06.04	Köylerde çabuk bozulan ürünlerin taze kalması için kullanılan testiler
11.01	Yemek şenliğinde yöresel yemeklerimizden yaprak sarmasının yapılması

Tablo 37. Bölüm 35 Keloğlan Gökkuşacağı

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.12	Sedirler
01.58	Köylerin genel mimari yapısı taş evler
02.07	Köylerde ürünleri taşımak için kullanılan atlı yük arabaları
02.20	Köylerde çabuk bozulan ürünlerin taze kalması için kullanılan testiler
03.44	Uzun ve Huysuz'un giymiş olduğu deriden yapılmış çarıklar
05.44	Köylerde vefat etmiş insanlar adına yapılan hayrat çeşmeleri
05.49	Topraktan su testisi

Tablo 38. Bölüm 36 Keloğlan Arama Kurtarma

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.18	Köylerin genel mimari yapısı taş evler
01.18	Köylerde çabuk bozulan ürünlerin taze kalması için kullanılan testiler
01.18	Köylerde ürünleri taşımak için kullanılan atlı yük arabaları

Tablo 39. Bölüm 37 Keloğlan Vezir'in Kamerası

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
02.27	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
04.20	Köy halkının meydana yöresel kıyafetleri ile toplanması
10.59	Geleneksel ağızda yumurta taşıma oyunu

Tablo 40. Bölüm 38 Keloğlan Nasreddin Hoca

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.31	Köylerin genel mimari yapısı taş evler
01.31	Köylerde çabuk bozulan ürünlerin taze kalması için kullanılan testiler
01.31	Köylerde ürünleri taşımak için kullanılan atlı yük arabaları
01.57	Kamıştan yapılmış sepetler
02.08	Nasreddin Hoca'ya yer verilmesi
02.26	Nasreddin Hoca'nın göle maya çalma hikâyesine gönderme yapılması
07.14	Nasreddin Hoca'nın eşeğine ters binmesi
09.09	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
09.54	Geleneksel Türk okçuluğuna gönderme yapılması
12.01	Sedirler

Tablo 41. Bölüm 39 Keloğlan Bilgecan Dede Kayboldu

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.19	Baykuşun Türk kültüründe kötülüğün habercisi olduğuna değinilmiştir.
01.59	Sivri'nin "yer yarıldı yerin içine girdi" deyimini kullanması
03.50	Türk motifi desenli kilimler
04.23	Bilgecan Dede'nin evinin altında kiler bulunması ve burada toprak testilerin yer alması. Türk kültür ev yapısında genellikle köylerde her evin içerisinde bu gibi odaların olduğuna değinilmiştir.
04.23	Bakraç
04.23	Bilgecan dedenin evinde kilerde duvara asılmış olan sucuklar
06.07	Sivri'nin "gülme komşuna gelir başına" atasözünü kullanması

Tablo 42. Bölüm 40 Keloğlan Devler Ülkesi

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
05.12	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar
09.12	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri

Tablo 43. Bölüm 41 Keloğlan Devlerle Karşılaşma

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
03.34	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
03.51	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar

Tablo 44. Bölüm 42 Keloğlan Tilkinin Oyunu

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
05.43	Türk hikâyelerinde genellikle tilkinin kurnaz olmasından bahsedilmiştir. Bunun sebebi olarak da köy halkının tilkiyi düşman olarak motifleştirmesidir. Bu sahnede tilkiye bu şekilde anlam kazandırılmıştır.

Tablo 45. Bölüm 43 Keloğlan Hırsız Peşinde

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.21	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar

Tablo 46. Bölüm 45 Keloğlan Hipnoz Sarmalı

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.37	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar
01.37	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
11.58	Sedirler

Tablo 47. Bölüm 46 Keloğlan Müze

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.12	Köylerin genel mimari yapısı taş evler
01.12	Köylerde çabuk bozulan ürünlerin taze kalması için kullanılan testiler
01.12	Köylerde ürünleri taşımak için kullanılan atlı yük arabaları
01.33	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
03.07	Köy halkının yöresel kıyafetleri ile köy meydanında toplanması
03.26	Yaşlı amcaların fes takması
08.14	Bilgecan dedenin evinde bulunan sedirler

Tablo 48. Bölüm 47 Keloğlan Ay Taşının Sırrı

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.54	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar

Tablo 49. Bölüm 48 Keloğlan Kanalizasyon Hattı

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
08.27	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar

Tablo 50. Bölüm 49 Keloğlan Laboratuvar

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
03.14	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar

Tablo 51. Bölüm 50 Keloğlan Dev Robot

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
03.45	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri

Tablo 52. Bölüm 51 Keloğlan Dev Robot 2

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.24	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
04.35	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar
05.23	Ankara'nın bağları ve Çiftetelli oyun havalarının çalması
05.44	Uzun, Huysuz, Kara Vezir ve Mucit'in oyun kültürümüzden olan çiftetelli oynaması

Tablo 53. Bölüm 52 Keloğlan Minik Kuş

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.31	Köylerin genel mimari yapısı taş evler
01.31	Köylerde çabuk bozulan ürünlerin taze kalması için kullanılan testiler
01.31	Köylerde ürünleri taşımak için kullanılan atlı yük arabaları
01.16	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları çarıklar
01.33	Uzun'un elinde bulunan bakır yumurta sahanı
02.59	Köylerde bulgur kaynatmak için kullanılan bakır bulgur kazanı
07.23	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
11.24	Türk mitolojisinde yer alan devler

Tablo 54. Bölüm 53 Keloğlan Minik Kuş 2

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
03.30	Keloğlan'ın "köyü başımıza yıkmak" deyimini kullanması
04.49	Köylerin genel mimari yapısı taş evler
04.49	Köylerde çabuk bozulan ürünlerin taze kalması için kullanılan testiler
04.49	Köylerde ürünleri taşımak için kullanılan atlı yük arabaları
04.55	Türk mitolojisinde önemli yeri olan devler

Tablo 55. Bölüm 54 Keloğlan Labirent

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.23	Bilgecan dedenin evinde bulunan sedir
10.49	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri

Tablo 56. Bölüm 55 Keloğlan Yüzük

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
03.52	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar

Tablo 57. Bölüm 57 Keloğlan Küçük Uzaylı

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
10.54	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri

Tablo 58. Bölüm 58 Keloğlan Örümcek Arkadaş

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
07.16	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri

Tablo 59. Bölüm 59 Keloğlan Üzgün Ağaç

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
02.51	Konuşan ağaca yer verilmesi Şamanizm'den gelen bir gelenek olması.
06.46	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar

Tablo 60. Bölüm 60 Keloğlan Mağara

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
11.28	Eskiden köy yerlerinde kullanılan el arabaları

Tablo 61. Bölüm 61 Keloğlan Kapadokya

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
03.24	Bu bölümde Türkiye'nin tarihini, turizmini ve kültürünü yansıtan Kapadokya'ya yer verilmiştir.
03.49	Kapadokya turizminin başlıca faktörlerinden olan balonlara yer verilmesi
04.17	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar

Tablo 62. Bölüm 62 Keloğlan Mağara 2

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
02.42	Geleneksel Türk yemeği pide
02.42	Geleneksel Türk yemeği kuzu çevirme
02.42	Çoban salatası
02.42	Geleneksel Osmanlı şerbeti
04.14	Eski usül değirmende buğday dövme
04.40	Eski usül değirmende dövülen buğdaydan nasıl ekmek yapılacağı

Tablo 63. Bölüm 63 Keloğlan Pastane

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.15	Köylerde çocuklar tarafından oynanan saklambaç oyunu
13.17	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar

Tablo 64. Bölüm 64 Keloğlan Bilgecan Dedenin Sırrı

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.45	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan sedirler
02.09	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan geleneksel Türk motifleriyle işlenmiş kilim

Tablo 65. Bölüm 65 Keloğlan Kardeşler Arasında

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.15	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
01.41	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar

Tablo 66. Bölüm 66 Keloğlan Çizmeli Tilkinin Oyunu

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.26	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan sedirler
01.43	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar
01.49	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri

Tablo 67. Bölüm 67 Keloğlan'ın Rüyası

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.18	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar
02.40	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan sedirler
05.14	Keloğlan'ın evinin önünde bulunan taş kuyu
05.19	Türk geleneksel motifleriyle bezenmiş kilim
05.19	Türk geleneksel motifiyle bezenmiş sandık
05.19	Döşsek
05.19	Çorba içilen bakır taslar
05.19	Yemek yerken kullanılan geleneksel tahta kaşıklar
05.31	Geleneksel Türk yemeği mercimek çorbası
05.31	Bazlama

Tablo 68. Bölüm 68 Keloğlan Geçit Saati

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.20	Kara Vezir'in vezir olmasına istinaden giymiş olduğu saray kıyafetleri
01.41	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan sedirler
01.41	Türk geleneksel motifleriyle bezenmiş kilim

Tablo 69. Bölüm 69 Keloğlan Kara Karga

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.29	Uzun ve Huysuz'un giymiş oldukları deri çarıklar
03.33	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan sedirler
03.33	Türk geleneksel motifiyle bezenmiş sandık
03.33	Türk geleneksel motifleriyle bezenmiş kilim

Tablo 70. Bölüm 70 Keloğlan Denizaltı

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
01.16	Bilgecan Dede'nin evinde bulunan sedirler

Tablo 71. Bölüm 71 Keloğlan İsrâf

DAKİKA	KÜLTÜREL ÖGE
04.29	Köylerin genel mimari yapısı taş evler
04.29	Köylerde çabuk bozulan ürünlerin taze kalması için kullanılan testiler
04.29	Köylerde ürünleri taşımak için kullanılan atlı yük arabaları
05.35	Türk geleneksel motifleriyle bezenmiş kilim
05.35	Türk geleneksel motifiyle bezenmiş sandık
05.35	Geleneksel Türk motifleriyle yapılmış oylar
05.35	Keloğlan'ın evinde bulunan sedirler

05.35	Döşsek
05.35	Bakraç
05.43	Türk çayı
05.56	Geleneksel Türk motifleriyle bezenmiş duvar halısı
06.31	Köylerde özel zamanlarda beraber yemek yeme kültürünü gösteriyor.

5.2. TRT Çocuk Kanalında Yayınlanan “Keloğlan” Çizgi Filminin Kültürel Öğeler Açısından Değerlendirilmesi

5.2.1 Keloğlan Masalları – Testiyi Kurtarıyor

2019 yılı “Keloğlan Masalları” çizgi filminin ilk bölümü “Testiyi Kurtarıyor” adlı maceralarıyla başlar. İlk bölüm 19 dakikalıktır.

Keloğlan rüyasında hızlı bir şekilde koştuğunu görür ve uyanır.

Keloğlan: *Offfff rüyaymış. Ne rüyası, bal gibi kabustu.*

Dışarıdan gülme sesleri gelir ve Keloğlan penceresini açar. Keloğlanın yüzüne arkadaşları ağaç yaprakları atarlar.

Kara: *Günaydın Keloğlan, hiç kalkmasaydın haaa....Birazdan akşam olacak nasılsa. hahaha...*

Keloğlan: *Balkız nerede?*

Kara: *Ben kazandım. Evet, ben kazandım.*

Örgülü: *Yaaa ama haksızlık bu.*

Sivri: *Bizi arkadaştan saymıyorsun galiba...*

Kara: *Günaydın bile demeden hemen Balkız'ı soracak dememiş miydin?*

Örgülü: *Demiştin.*

Kara: *O zaman suyu sahaya kadar sen taşıyacaksın. (Kara testiye getirir ve Balkız'a şöyle söyler) Al bakalım.*

Keloğlan: *Bu testi de nereden çıktı? Nasıl da parlakmış öyle.*

Sivri: *Dere kenarında buldum. Ne güzel değil mi? Pırıl pırıl parlıyor.*

Örgülü: Eveettt...

Keloğlan: Aaahhh (diye iç geçiriyor) Balkız kadar değil ama.

Kara: Yine Balkız dedi. Artık yine sen taşıyacaksın arkadaşım.

Örgülü: Tamam, taşıırım. Ama aşk olsun Keloğlan. Senin yüzünden suyu ben taşımak zorunda kalıyorum. Hemen Balkız'ı sormasan olmaz mı sanki?

Kara: Balkız evde annesine yardım ediyor. Sonra gelir belki. Hadi seni bekliyoruz. (Sonra Kara koşar ve Örgülü'ye seslenir) Ver arkadaşım. Ben taşıırım, sana kıyamam.

Örgülü: Hayır, ben vermiyorum. Ben taşıırım. Bırak bırak...

Sivri: Acele et Keloğlan, biliyorsun yaa dokuz taş oynayacağız.

Keloğlan: Tamam, ben de hemen geliyorum.

Prenses Kirpi: Ayyyyy Keloğlan, sen de saygı denen şeyin zerresi yok. Burada uyuyoruz heralde. Iuummm...Gürültü yapma.

Keloğlan: Kusura bakma prenses, düşünemedim.

Keloğlanın Annesi: Keloğlan kalkmadın mı daha. Hadi kahvaltıya.

Keloğlan: Eyvallah anam.

Keloğlanın Annesi: (yere düşmüştür) Ayyyyy ayyyyy ayyy.

Keloğlan: Anne ne yapıyorsun yerde?

Keloğlanın Annesi: Ayy ayy belim belim...Ne yapacağım mutfağın tahtalarını sayıyorum.

Keloğlan: Bunun için yere yatmana gerek yok anacağım. Eğilsen de sayardın.

Keloğlanın Annesi: Keloğlan beni deli etme! Görmüyor musun? Yere düştüm.

Keloğlan: Haaaa öyle desene (der ve başını kaşır) Dur yardım edeyim.

Keloğlanın Annesi: Yok yok dokunma sen. Romatizmalarım azdı. Belimin ayaklarımın ağrısı arttı. O yüzden dizlerim titredi. Sen hemen Bilgecan dedeye git. Geçen sefer o kurtarmıştı beni bu illetten.

Keloğlan: Ama anne oyun oynayacaktım. Sonra gitsem.

(Annesinin gözleri titremeye başlar ve Keloğlanın annesi "Keloğlan" diye bağırmaya başlar)

Keloğlan: Tamam anacığım, böyle rica etmene bayılıyorum. Gittim bile.

Keloğlanın annesi: Sakın oyalanma

Prenses Kirpi: Beni de bekle Keloğlan, beni deeee...(diye bağırır ve Keloğlanın peşinden gider)

Uzun: Mantarlar sepetimde, mantarların hep peşinde. Beni yakalayacaklarmış şaşarım. Tozu dumana kadar kaçarım. Lalalala kaçarım, lalalala kaçarım...(Uzun arkasından Huysuz yaklaşır ve Uzun'un kafasına dal ile vurur) Kafama sinek kondu galiba.

Huysuz: Uzun nasıl kaçarmışsın ha, nasıl? Bak burnunun dibine geldim farketmedin bile, bir de böğürerek şarkı söylüyorsun. Sen bizi yakalatmaya mı çalışıyorsun?

Uzun: Ben mi yakalatmaya çalışıyorum?

Huysuz: Evett

Uzun: Bizi mi yakalatmaya çalışıyorum.

Huysuz: Evettt.

Uzun: Peki bunu neden yapıyorum?

Huysuz: (Sinirlenir) Ne bileyim, nereden bileyim. Çok akıllı olmadığın için olabilir mi acaba?

Uzun: Bilmem, olabilir mi?

Huysuz: Ahhhh bana bu saçma soruları sormaaa. Sorma dedim

Uzun: Ama neden kızyyorsun anlamadım. Akıllı olan sen değil misin, her şeyi bilende sensin. Iuu...Yoksa ben miyim?(der ve Huysuz daha çok sinirlenir.)

Huysuz: Sen değilsin, sen değilsin. Akıllı olan benim. Benim

Uzun: Peki benim akıllı huysuzum, söyle bakalım bizi kim yakalayacak?

Huysuz: Bilmiyor musun, bilmiyor musun?

Uzun: Biliyorum da! Bilmiyormuş gibi yapıyorum. Hadi sen ben bilmiyormuşum gibi baştan anlat. Hadi hadi hadi...Bayılıyorum senin anlattıklarını dinlemeye. Hadi anlat.

Huysuz: Peki bu son olacak ama bir daha anlatmamı istemeyeceksin.

Uzun: Söz veremem (der ve Huysuzun sinirlendiğini görünce) Peki peki...

Huysuz: Dinle beni! Biz kasabadaki en zengin adamın evini soymadık mı? Kasabanın simgesi olan altın testiye çalmadık mı?

Uzun: Çaldık mı?

Huysuz: Çaldık yaa! Sonra da sen onu dere kenarında unutmadın mı?

Uzun: Evet yaa! (der ve kafasını kaşır)

Huysuz: Sonra dere kenarına döndük ve onu bulamadık. Hatırlıyor musun?

Uzun: Çocuklar almıştı ve su doldurmuştu. Onları takip ederek buraya kadar geldik.

Huysuz: Evet evet...Ama ben altın testi istiyorum! O yüzden ne yapmalıyız, çok dikkatli olmalıyız. Kasabadakiler bizi aramaya başlamıştır bile. O yüzden onlara yakalanmadan testi almalyız.

Uzun: Almalyız! Hadi gidip alalım o zaman. Ne duruyoruz?

Huysuz: Dur dur!Hemen gidiyorsun ama olmaz. Akşamı bekleyelim; karanlık bizim dostumuz. Unuttun mu?

Uzun: Unutmadım. Karanlık bizim dostumuz. Hadi akşamı beklerken şu mantarları pişirelim. Söylediğin gibi şapkası kırmızı renk olan mantarları topladım. Ötekilere dokunmadım. Onlar zehirli yaa.

Huysuz: (Sinirlenir) Şapkası kırmızı renk olanları mı? Uzun uzun! Asıl zehirli olanlar onlar. Bizi öldürecek misin sen?

Balkız evini süpürürken arkadan Keloğlan koşarak gelir.

Keloğlan: Ahh canım, ne de güzel şakıyor.

Prenses Kirpi: İnsanlar şakımaz Keloğlan, kuşlar şakır. Daha beni dinlemeden nasıl böyle söylersin?

Balkız: Aaaa Keloğlan merhaba.

Keloğlan: Merhaba

Prenses Kirpi: Keloğlan'a merhaba, bana merhaba yok mu?

Balkız: Sana da merhaba prenses, nereden böyle? İkiniz de nefes nefese kalmışsınız.

Keloğlan: Evden geliyorum. Annemin ilacını almaya Bilgecan dedeye gidecem. Benimle gelir misin?

Prenses: Ben kimsenin umrunda bile değilim. Beni davet eden bile yok. Neden kendimi yoruyorum ki?

Balkız: Bekle annemden izin alayım. Hemen geliyorum.(Balkız'ın annesi Balkız'ı duyduğunu söyler ve çamaşırlar toplanmadan bir yere gidemeyeceğini söyler. Bunun üzerine Keloğlan)

Keloğlan: Bekle ben de toplamana yardım edeyim?

Balkız: Sakın ha! Bekle geliyorum hemen.

Keloğlan: Ben sana kıyarmıyım Balkız. Sen inene kadar ben hallederim.(Keloğlan çamaşırları toplarken çamaşırları daha çok kirletmiştir)

Balkız: Naptın Keloğlan! (Balkız'ın annesi Balkız'a seslenir ama kaçarlar)

Prenses: Hoşgörü hoşgörü! Nereye kadar.(Balkız'ın annesi dışarı çıkar ve çamaşırları yerde görür. O sırada da orada prenses vardır. Balkız'ın annesi bu durumdan prensesi sorumlu tutar ve prenses kirpi oradan hızlı bir şekilde uzaklaşır)

Uzun: Huysuz

Huysuz: Konuşma! Görmüyor musun? Uyuyorum.

Uzun: Görüyorum da, bir şey söyleyicem.

Huysuz: Sonra söylersin.

Uzun: Ama sonra bana kızarsın. Huysuz biz altın testiği almak istiyoruz değil mi?

Huysuz: Evet

Uzun: İlle de gece mi alcaz?

Huysuz: Evet

Uzun: Peki o zaman

Huysuz: Uykumu kaçırdın. Söyle ne söyleyeceksen?

Uzun: Çok da önemli değil.

Huysuz: Beni önemli olmayan bir şey için mi kaldırdın yani?

Uzun: Çocuklar testiği bırakmış, oyun oynuyor diyecektim ama önemli değil. Çünkü daha gece olmadı.

Huysuz: Neeeeee! Testiği bırakmışlar mı? Doğru bırakmışlar, testiği alabiliriz. Hadi yürüü

Uzun: Yooo huysuz, gidemeyiz hava kararmadı daha.

Huysuz: Şimdi ben senin gözünü bir karartıcam göreceksin. Hadi yürüü

Uzun: Ama gözüm kararırsa göremem ki huysuz. Ahahaha çok şakacısın.

Keloğlan ve Balkız, Bilgecan dedeye seslenirler. O sırada da prenses kirpi bağıramayacağıni söyler.

Keloğlan: Bizi duymuyor galiba. Ama kırmızı çizgiyi de geçemeyiz ki. Hem yasak hem tehlikeli (Keloğlan tekrar Bilgecan dedeye seslenir)

Bilgecan dede dışarı çıkar ve çocukların yanına gelir. O sırada Bilgecan dedenin evinde bir şeyler patlar.

Keloğlan: Dede ne oldu?

Bilgecan dede: Neee?

Balkız: Patlama oldu dede.

Bilgecan dede: Ne diyorsunuz çocuklar? Sizi anlamıyorum (der ve kulağında tıpa olduğu için onları duymadığını anlar ve kulağındaki tıparları çıkarır)

Keloğlan: Evde bir Şey patladı.

Bilgecan dede: Bakın kırmızı çizgiyi iyi ki aŐmadınız. Patlamaya gelince bu yeni bir deney değil, yumurta haŐlıyordum da ocakta unuttum galiba.ahhhh

Keloğlan, Balkız ve prenses birbirlerine bakarlar.

Bilgecan dede: Annenin romatizma ilacı. Al.

Keloğlan: Ama sen nereden biliyorsun?

Bilgecan dede: Neyi bildim?

Keloğlan: İlacı almaya geleceğimi?

Bilgecan dede: Ben bir Şey bilmedim oğul ama arada sırada havadan da sesler duymuyor değilim.

Balkız: Sesler mi?

Prensese: Bizi duymuyor ama olmayan sesleri duyuyor. Bu dedede alem vallaha!

Keloğlan: Prensese ayıp!

Bilgecan dede: Ama keŐke hırsızların seslerini de duyabilseydim.

Balkız: Ne? Hırsızlar mı?

Bilgecan dede: Evet, kasabamızdaki en değerli Şey alındı. Biliyorsunuz değil mi?

Keloğlan: Ne alındı dede? Haberimiz yok.

Bilgecan dede: Benim dedemin dedesinin dedesinin dedesi.. Kaç dede oldu?

Balkız: Dört

Bilgecan dede: Bir eksik söylemiŐim ama olsun. Onun da dedesinin bu kasabayı kursun diye hediye ettiği testi var ya işte o testiye ne olmuş?

Keloğlan: alındı dedin ya dede.

Bilgecan dede: Amannnnn alınmıŐ mı? tühhhhhh tühhhhhh. alınmıŐ haa...çok üzüldüm Şimdi. Yıllardır kasabamızın onuruydu o. alınmıŐ ha!

Prensese: Şimdi yine bir Şey diyicem ama kızacaksınız. (Balkız ve Keloğlan, prensese seslenirler) tamam tamam sustum.

Bilgecan dede: Pırıl pırıl parlardı. Parlaklığı taa tepelerden görünürdü. Gözünüzü alırdı da sürekli bakamızdık.

Keloğlan: Gözünüzü mü alırdı? Hımmm (der ve kafasını kaşır)

.....
.....

Resim 22. Keloğlan, Arkadaşları, Ailesi

Ve ilk bölümün sonunda Keloğlan ve arkadaşlarının (Balkız, Örgülü, Sivri ve Kara) beraberlikleriyle beraber testiye çalmaya çalışan hırsızlar bozguna uğratılır. Türk toplumunda aile ve arkadaşlıklar; toplumun gelenek, görenek, dil, din ve diğer özelliklerini yansıtan kutsal bir kurumdur. Özellikle de köy ve kasabalarımızda. Bu bölümümüzde de bunu yoğun bir şekilde izleyicilere hissettirilmekte. Biz bu çizgi filmlerde bu konulara yoğunluk verdiğimiz zaman Türkçe öğrenen yabancı bireyler de bizim kültürümüzün ilk temel aşamasını yani aile ve arkadaşlık unsurunu anlayacaklardır.

Resim 23. Sivri, Testiyi Örgülü'ye uzatırken (Bölüm 1)

Görselde resim “Keloğlan Masalları-Testiyi Kurtarıyor” adlı ilk bölümdendir. Testi, geniş gövdeli, dar boğazlı, emzikli veya emziksiz olabilen, toprak, cam, metal vb. maddelerden yapılan su kabı (www.tdk.gov.tr) şeklinde sözlükte geçmektedir. Kara'nın elinde bulunan testi ise topraktan yapılmadır. Ülkemizin İç Anadolu ve Akdeniz bölgelerinde toprak testiler sıcak havalarda suyu soğuk bir şekilde saklamak

için kullanılır. El emeği olan bir zanaat ürünüdür. Eski senelerden beri yapılır. Kültürümüzü yansıması açısından ve “testi” kelimesinin ne anlama geldiğini öğretmek adına bizlere bu görsel yardımcı olacaktır.

Resim 24. Toprakta Yapılmış Değerli Testi (Bölüm 1)

Çizgi filmi seyredirken testinin içerisinde altın olduğundan da bahsedilmiştir. Bu durum Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler için orta seviyelerde (B1-B2) Türk efsanelerini ve destanlarını anlatırken altın ve testi kelime ibarelerinin zenginlik anlamına geldiğini bu çizgi film yoluyla öğretebiliriz. Örnek olarak da gelin olacak kızların başında altın testilerin kırılmasını da görselle beraber örnek verebiliriz.

İlk bölümde gördüğümüz prenses kirpi, Keloğlan ve arkadaşlarının en sevdiği hayvan arkadaşlarından biridir. “Testiyi Kurtarıyor” çizgi filminde yoğun bir şekilde her kısımda prensesle karşılaşırız. İnsan ve hayvan arkadaşlığının mümkün olabileceğini öğrencilere anlatmakta. Türk kültüründe de İslam dininin etkisiyle hiçbir canlıya zarar verme ilkesinden yola çıkılarak sevgi unsurunu yabancı öğrencilere görsel ve hareketli bir şekilde bu çizgi filmde gösterebiliriz. Prens kirpinin de Keloğlan’a olan tutkusunu:

Resim 25. Prens Kirpi Elde Kalan Kumaşlarla Keloğlan'ın Annesinin Yaptığı Battaniyenin Üstünde (Bölüm 1)

Bir saniye bile Keloğlan'ın yanından ayrılmayıyla anlayabiliriz. Resim 25'de görüldüğü gibi prenses kirpinin üstüne oturmuş olduğu şey eski desen bir battaniyedir. Eskiden kadınlarımız ellerinde fazladan kalmış kumaş parçalarını bir araya getirerek kullanışlı ev eşyaları yaparlardı. Görselde görünen battaniyede her köy evinde bulunur. Kültürümüzde bulunan azdan çok yaratma ilkesini görebiliyoruz. Bunu izleyen bir yabancı öğrenciye kültürümüzün elde bulunanla hareket ederek ortaya ne kadar güzel şeyler çıktığını anlatabiliriz.

Resim 26. Örgülü, Kara ve Sivri, Geleneksel Taş Kuyunun Önünde (Bölüm 1)

Görsel 26'da dikkat çekmek istediğimiz şey “kuyu”dur. Kasabalarda ya da her köy evinin önünde bulunan kuyular beraber yaşadıkları aile ve akraba üyeleri tarafından ortak kullanılan bir nesnedir. Kuyu, Türk kültüründe insanların başında toplanıp sohbet ettiği, kızların çamaşırlarını yıkadığı, çiftlerin aşklarına ve evliliklerine vesile olan bir nesne olma özelliği göstermektedir. Belli seviyedeki yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere masallar ve efsaneler okunmaya başladığı zaman duyacakları “kuyu” kelimesi bu çizgi filmde görsel olarak ifade edilmiştir.

Resim 27. *Balkız ve Keloğlan, Bilgecan Dedenin Evinde Önünde Kurallara Uyarken (Bölüm 1)*

Bu görselin olduğu sahnede şöyle bir diyalog geçer:

Keloğlan ve Balkız, Bilgecan dedeye seslenirler. O sırada da prenses kirpi bağıramayacağını söyler.

Keloğlan: Bizi duymuyor galiba. Ama kırmızı çizgiyi de geçemeyiz ki. Hem yasak hem tehlikeli (Keloğlan tekrar Bilgecan dedeye seslenir)

Keloğlan, Balkız, Bilgecan dede ve Prenses'in yer aldığı bu sahnede geçen diyalogda; Bilgecan dedenin çocuklara kırmızı çizgiyi geçmemelerini söylemesi üzerine; çocukların da çizgiyi geçmedikleri görülür. Aslında burada büyük insanların dediklerine binaen gençlerin de sözlerini tuttukları anlaşılır. Kültürümüzdeki saygı ve verilen söze sadık olma durumu bu sahnede yoğun bir şekilde hissedilmektedir.

Resim 28. *Keloğlan'ın Annesi Birçok Kültürel Ögemizin Bulunduğu Sahnede Bayılmışken (Bölüm 1)*

Görsel 28'de Keloğlanın annesinin arkasında bakraçlar görünmektedir. Bakraçlar Anadolu'nun her bölgesinde süt ve yoğurt gibi ürünleri saklamak için kullanılır. Bakırdan yapılan bu ürünler yapılan ürünleri taze tutmak için eski zamanlardan beri

kullanılmaktadır. Türkçe öğrenen yabancı öğrencilere bu görselle beraber “bakraç” kavramı kazandırılmış olacaktır.

5.2.2. Keloğlan Masalları – Gençlik Kupası

Keloğlan, Balkız ve Sivri, Keloğlanın annesinin bahçesinde yetiştirmiş olduğu domatesleri beraber toplamaktadırlar. Keloğlan ve arkadaşları topladıkları domatesleri, karpuzları, biberleri daha sonra Keloğlanın annesine vererek pazarda satmalarını sağlayacaklardır ve daha sonra oyun oynamak ve düzenlenecek olan Domates Şenliği için de kendilerine vakit yaratmak istemektedirler.

Keloğlan Masallarının bu bölümü başlarken karşımıza ilk olarak horoz çıkmaktadır. Aslında kültürümüzde sabahları bizim uyanmamızı sağlayan; işe koyulan insanlar için önem arz etmektedir. Dilimizde sabahları uyanmamızı sağlayan bir canlı olarak simgeleşmekle beraber köy ve kasaba kültürümüzü yansıtmakla da özdeşleşmiştir. Türk kültüründe horozun, özellikle de beyaz horozun önemli bir sembol olduğunu görüyoruz. Eski bir inanışa göre horozun bulunduğu yere huzur ve rahatlık geleceğine inanılmış.

Resim 29. Geleneksel Şenliklerde Köy Halkının Yöresel Kıyafetleri ile Yer Alması (Bölüm 2)

Bu bölümde Keloğlanın yaşadığı kasabada domates festivali yapılmaktadır. Bu festivalin sebebi olarak da elde edilen mahsüllerin bereketini göstermektir. İnsanların domates festivaline yöresel kıyafetle gitmeleri bereketli ürünlerine göstermiş oldukları saygıdır. Kadınların giymiş oldukları yazmalar, entariler; erkeklerin bellerine sardıkları bezler, giymiş oldukları kaftanlar geleneksel Türk folklor giysileridir. Mesela; kadınların yazmalarının kenarlarına işledikleri oyadan hikâyeler, şarkılar yazılması, erkeklerinin kıyafetlerinin üstüne sardıkları bezlerin renklerinin

duyguların simgesi olması; keza bu durum kadınların fiistanlarında da görölmektedir. Bu durum geleneksel Türk kıyafetlerinin de gösterilmesinden dolayı başka kültürdeki insanlara da tanıtım yapılmasını sağlar.

Resim 30. Tandırda Gözleme

Türk yemek kültürünün vazgeçilmez unsurlarından biri “sac”dır. Genellikle “Yörük Sacı” olarak da geçer. Konar göçer bir toplum olan Türklerin aşlarını yaptıkları alettir. Türkçe öğrenen öğrencilerin “saç” kelimesi ile “sac” kelimesini karıştırdıkları görölmektedir. Aslına bakılacak olursa ikisinin de işlevi çok farklıdır. Bu görselle beraber öğrencilerin kafasında iki kavram arasındaki farklılık oturturulmuş olacaktır.

Resim 31. Geleneksel Şenliklerde Halat Çekme Oyunu

Resim 32. Örgülü ve İnatçı Çuval Yarışında

Resim 33. Sivri ve İnatçı, Geleneksel Oyunlarımızdan Biri Olan İpe Tırmanma Yarışında

Resim 34. Balkız ve Huysuz, Geleneksel Kıyafetlerle, Geleneksel Oyunlarda Yarışırken

Resim 35. Sinek ve Keloğlan, Kamıştan Sepetlerle O Yılın Mahsulü Olan Domatesleri Taşıırken

Domates şenliğinde Keloğlan ve arkadaşlarının; Sinek, Tomurcuk ve İnatçı ile yapmış oldukları yarışlar vardır. Bu yarışlar görsellerden de görüleceği üzere; halat çekme oyunu, çuval, ipe tırmanma, kütük üzerinde yürüme ve küfelere domates doldurarak bütün engelleri aşip bitiş çizgisine ulaşma oyunlarıdır. Genel olarak bakıldığında gelenekleşmiş Türk oyunlarının oynandığı görülecektir. Karahüseyinoğlu'na göre geleneksel sporlar ile oyunların diğer bedensel yapılan oyunlardan farklı yanları, eğlence amaçlı, oyunsal formlarda olmaları ve halk tarafından kabul görüp kuşaklar boyu aktarılarak yaygınlık kazanmalarıdır. Zamanın akışı ile birlikte ortaya çıkan belirli yaşanmış şeylerin, bir halkın ya da milletin yaşam tarzını simgelediği söylenebilir. Söz konusu olan sembolleşmenin bir milletin

kültürel değerlerini ortaya çıkardığını söyleyebiliriz. Dahası bu kültürel değerlerinin ulusal bir ayrılmaya neden olarak milli kimlik kazanılmasın da önemli rol oynadığı belirtilebilir. Öyle ki Türk halkının dünyada var oluşundan beri, çeşitli oyunlarla gönül bağı olduğunun, bu oluşumların neticesinde, Türk halk kültüründe gelenekleşmiş oyunların önemli bir yerde olduğu söylenebilir. Özellikle geleneksel olarak adlandırabileceğimiz oyunlar ya da sporların Türk milletinin, şenlik, düğün ya da açılış gibi özel günlerinde dahi oynandığı ve bu oyunların sergilenmesine yol açıldığı söylenebilir (Gül, Uzun ve Çebi, 2018: 665).

Resim 36. Geleneksel Şenliklerin Kazananı Keloğlan ve Arkadaşları

Keloğlan Masallarının bu bölümünde en çok dikkat çeken unsur ise en son oyunda Keloğlan ve Sinek yarışırken; Sinek sakatlandığını göstererek Keloğlan'ın ona yardım etmesinden sonra, Keloğlan'ı itekleyip bitiş çizgisine varmış olmasıdır. Ancak Domates şenliğinde oyunları yöneten Bilgecan dede hileyle elde edilmiş hiçbir şeyin kazanılmış bir zafer olmayacağını dile getirmiştir ve şunları eklemiştir:

Bilgecan dede: Asıl önemli olan varış çizgisine ulaşmaktan öte yardımlaşma ve centilmenliktir.

Bu durumda, yardımlaşma ve centilmenlik gibi kültürümüzde yer alan öğeleri işaret etmektedir.

5.2.3. Keloğlan Masalları – Dilek Diliyor

Gece, Keloğlan'ın üstüne düşen ışık huzmesi büyük bir parlamaya dönüşür. O andan sonra Keloğlan'ın bütün dilekleri tek tek gerçekleşmeye başlar. Önce istemeden horozun sesini elinden alır, sonra annesinin bahçesini kurutur. Maç yaparlarken, Kirpi patlatamasın diye dev bir top ister; arkadaşlarıyla dev toptan rahatça kaçmak için Nehrin kurummasına neden olur. Bahçesinin kurduğunu gören Keloğlan'ın annesi akıl danışmak için Bilgecan Dede'nin yanına gider. Bilgecan Dede, bunun yılda bir kez yaşanan bir mucize olduğunu, Keloğlan'ın gün boyu dileyeceği yedi dileğin kabul olacağını anlatır. Onları gizlice dinleyen Uzun'la Huysuz bu mucizeyi

kendi çıkarları için kullanmak ister. Huysuz, aynayla güneş ışığını Keloğlan'ın gözüne yansıtır. Keloğlan, ışıktan rahatsız olup güneşi yok edince, Uzun'la Huysuz'a rahatlıkla hırsızlık yapabilecekleri ortamı sağlamış olur. Bilgecan Dede ve Keloğlan'ın annesi yetişip ona son bir dilek hakkı kaldığını söylediklerinde Keloğlan, bugünün yaşanmamış olmasını diler ve bir gün öncesine dönerler.

Resim 37. Kara ve Sivri , Bakırın Kalaylanması ile Elde Edilmiş Yemek Sinisinin Önünde

Görsele bakıldığında yerde bir sini görülmektedir. İlk başta yemek kültürümüz aktarılırken “sini” kelimesi bu görsel kullanılarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere aktarılabilir. İkinci olarak ise Türk kültüründe eskiden beri sofraya kültürü bulunmaktadır. Osmanlı döneminde, sarayda bile Batılı anlamda bir yemek odası, yemek masası ve bu masaya uygun mobilyalar yoktu. Yemek sarayda, konaklarda ve tabii ki halkın yaşadığı yerlerde sofralarda sininin içinde yenir. Yemekler, yiyecekler ve sebzeler bakır kaplı sini içerisinde getirilirdi. Dikkat edilirse bu siniler genellikle yuvarlaktır. Çünkü insanları yemekte bir arada beraber yemeleri için bu şekilde yapılmaktadır. Bu durumda bizim kültürümüzde sofraya beraber oturup beraber kalkma ilkesini kültürel bir unsur olarak göstermektedir.

5.2.4. Keloğlan Masalları – Görünmezlik İksiri

Keloğlan, arkadaşlarına prenses kirpinin de yardımıyla küçük bir sihirbazlık gösterisi yapıp onları etkilemek ister. Ancak yaptığı numaraların hileleri ortaya çıkar. Bilgecan Dede'nin görünmezlik iksiri yaptığını öğrenince de bunu yapacağı sihirbazlık gösterisinde kullanmak için Bilgecan dededen izin almadan bu iksiri alır. Uzun'la Huysuz da, Keloğlan ve prenses kirpiyi konuşurken duydukları için iksirden haberdar olurlar ve Keloğlan'ın elinden o iksiri almak için bin türlü yol denemeye başlarlar. Keloğlan iksirin o iki hırsızın eline düşüp, türlü tehlikelere yol açmasını

engellemek için, iksiribaşından aşağıya döküp görünmez olur, sonunda Bilgecan Dede'nin yanına gidip ondan iksiri izinsiz aldığı için af diler. Bunun üzerine özrü kabul edilen Keloğlan'a Bilgecan dedede jest yaparak sihirbazlık gösterisinde bu iksiri kullanması için verir ve Keloğlan Bilgecan dedenin de yardımıyla hem arkadaşlarını hem de Bilgecan dedenin eğlenip gülmesini sağlar.

Bu sahnede Keloğlan arkadaşlarını etrafına toplamıştır ve onlara Prenses ile beraber sihirbazlık gösterisi yapmaktadır. Sahnede şöyle bir diyalog geçmektedir:

Keloğlan: Bu öyle bir sihir ki şimdi sihirbazların ağızını bir karış açık bıraktı. Meşhur sihirbaz Ali Cengiz bile ayağıma kadar geldi. Ancak eli boş döndü.

Keloğlan Masallarının bu bölümünde Ali Cengiz'den bahsedilmesi aslında büyüün, sihrin, Türk kültüründe kötü şeyleri çağrıştırdığını simgelemektedir. Hatta duruma şöyle açıklık getirelim:

Eski zamanda bir sehâr adam gayb ilimleriyle uğraşarak istediği şekle girebilmenin tılsımını keşfetmiş. Cifr, remil, falcılık, yıldız ve kıyafet ilimlerine de vakıf olan bu adam, sihirbazlıkta o derece ileri gitmiş ki canını eğlendirmek ve halka marifetini göstermek üzere sık sık şekil değiştirmeye ve insanları hayrette bırakan oyunlar çıkarmaya başlamış. Öyle ki bu oyunu menfaatleri için kullanmakta ve halkı aldatmakta da üstüne yokmuş. Bir gün hanımına “Bahçede bir keçimiz var, pazara götürüp salıver.” diye buyurur. sonra da bahçeye gidip keçi kılığına girer, hanımı kendisini sattıktan sonra yine insan olup eve dönermiş. Bu sihirbaz adamın bir huyu da isteyen herkese sihrini öğretmekmiş. Ne var ki marifetini her kime öğretse, sonra ona bir oyun yaparak mat eder, öldürürmüş. Mesela oyunu öğrenen kişi kanarya olsa, sihirbaz bir atmaca olup onu avlar; öğrenen ağaç olsa, sihirbaz ateş olur onu yakarmış. Devrin padişahı bu gidişata dur demek isteyince tellallar çığırtıp bu düzenbazı kendi huzurunda mat edene kızını vermeyi teklif etmiş. Herkes bu tehlikeli sınavdan kaçarken Ali Cengiz adında fakir bir derviş bu işe talip olmuş. Ali Cengiz, sihirbazdan oyunu öğrenmek üzere kurs almaya başlamış. Ne var ki sureta ahmak gibi davranıp asla öğrendiğini göstermiyormuş. Böylece sihirbaz, Ali Cengiz'i kolay lokma görüp oyunu en ince ayrıntısına kadar anlatmaktan çekinmemiş. Sınav, padişahın cuma selamlığında yapılacaktı. Ali Cengiz bir koç kılığına girip meydana gelmiş. Sihirbaz derhal bir kurt olmuş. Ali Cengiz su olup kurdu boğmak isteyince sihirbaz kendini ateşe çevirmiş. Bir müddet ikisi de kılıktan kılığa girmişler. Sonunda Ali Cengiz bir çiçek olup padişahın kucağına düşmüş. Sihirbaz bir eşek

arısı olup üzerine konmuş. Ali Cengiz derhal darı olup yere yayılmış. Sihirbaz hemen tavuk kılığına girmiş ve darıları toplamaya başlamış. O darıları yerken Ali Cengiz arkadan bir tilki olup tavuğu boğmuş. Sihirbazın cenazesinin defnedildiği gün Ali Cengiz ile padişahın kızının kırk gün kırk gece sürecek düğünleri başlamış.

Şeklinde Ali Cengiz oyunu diye hikâyeler anlatılmaktadır. Hile ile iş yapanların dalaverelerine ve akla gelmeyecek tuzaklarına Ali Cengiz oyunu denilir. Dilimizde de “Ali Cengiz oyunu” diye deyimleşmiştir.

Bu sahnede Prens ile Keloğlan arasında şöyle bir diyalog geçmektedir:

Prens: Bakıyorum da neşen yerine gelmiş. Nasıl oldu bu?

Keloğlan: (Elindeki görünmezlik iksirini göstererek) Bunun sayesinde.

Prens: Bu ne?

Keloğlan: Saklambaç tozu.

Prens: Saklambaç tozu mu?

Keloğlan: Evet, her şeyi görünmez yapıyor.

Prens: Saklambaç tozu haa! Bir bu eksikti. Zaten sık sık kayboluyordun. Şimdi hiç bulamıycas seni.

Keloğlan: Ben bunu gözden kaybolmak için kullanmıycam. Tam tersine göz önünde olmak için kullanıcam.

Prens: Nasıl yani?

Keloğlan: Bu oyunla yapacağım sihir oyunlarını düşünsene. Bütün dünya beni konuşacak.

Prens: Yine sihirbazlık demek. Nerden buldun bunu?

Keloğlan: Bilgecan Dede'den.

Prens: Bilgecan Dede sırf sihir yapman için sana bunu vermiş olamaz.

Keloğlan: Vermedi zaten.

Prens: Yoksa yoksa habersiz mi aldın? (der ve çok kızar) Olmaz öyle şey. Düş önüme geri götürüyoruz.

Keloğlan: Ama prens

Prens: Aması yok Keloğlan. Yaptığının yanlış olduğunu sen de biliyorsun (diye söyler)

Prens bu kısımda Keloğlan ile konuşurken, Keloğlan'ın Bilgecan Dede'den izinsiz bir şekilde iksiri almasından dolayı ona kızar. Başka bir insanın eşyasını alırken izin almamız gerektiğini söyler. Aslında kültürümüzde bulunan “izin, saygı” gibi

ifadelerin önemine burada Prenses ile Keloğlan arasında geçen diyalogda görmekteyiz. Bizim olmayan şeylere dokunmamalıyız. Yoksa başımıza kötü şeyler gelebilir düşüncesinden hareket edilmiştir. Prenses Kirpi bu sahnede ve Keloğlan Masallarının bu bölümünde “akıl küpü” şeklinde sembolleştirilmiştir.

5.2.5. Keloğlan Masalları –Kel Başım Dertli Başım

Keloğlan, bir sabah uyanır ve bu sabah çok mutsuz uyanmıştır. Çünkü kel olmaktan artık çok bıkmıştır. Bundan dolayı da derdine bir derman arama yoluna girmiştir. Daha sonra hemen Bilgecan Dede'nin yanına gidip derdine bir çare bulması için yardım istemiştir. Bilgecan dedede Keloğlan'ı ilk defa böyle gördüğü için iksiri hazırlayacağını söylemiştir. Sevinçli bir şekilde ormana doğru giden Keloğlan, Sinek, İnatçı ve Tomurcuk tarafından tuzığa düşürülür, saç çıkar umuduyla kafasında, yüzünde yeşil bir çamurla dolaşmaya başlar. Keloğlan'ı böyle gören herkes gülme krizlerine girer ve bu duruma tabi ki arkadaşları da çok gülmüş çok şaşırmıştır. Bir yanda da Bilgecan Dede'nin Keloğlan için hazırladığı iksir artık hazırlanmıştır. Uzun'la Kısa, her zaman bütün olayları yanlış anladıkları için bu iksir karışımını da yanlış anlayarak, iksir sayesinde bolluk bereket içinde yaşayacaklarını düşünmeye başlarlar. Bilgecan Dede'nin iksirini çalar, iksir için kavga ederlerken, iksir yanlışlıkla Huysuz'un yüzüne dökülür, Huysuz'un saçları, bıyıkları orman gibi dört bir yandan fışkırmaktadır. Arkadaşları Keloğlan'ı yeşiller içinde görünce, ona tuzak kurulduğunu anlar ve Keloğlan'ın intikamını almak için Sinek ve çetesinde morlu bir şaka hazırlamaya karar verirler.

Resim 38. Keloğlan'ın Annesi, Keloğlan'ın Kızarmış Kafasına Yoğurt Sürerken Keloğlan Masallarını bu bölümünün ilk dakikalarında Keloğlan güneşin altında çok kaldığı için kafasında kızarıklıklar oluşuyor. Keloğlan bu durumdan çok rahatsız olduğu için Keloğlanın annesi, Keloğlanın kafasının kızarmış bölümlerine yoğurt sürüyor. Bu durum kültürümüzün somut olmayan mirasları arasında

gösterilmektedir. Eski zamanlarda tıp çok ilerlemediği için yöre halkının kendince bulmuş olduğu alternatif tıp yöntemleri bu sahnede gözler önüne serilmektedir. Tarih boyunca insanlar karşılaştıkları hastalıklara, felaketslere ve ölümlere çareler bulmaya çalışmıştır. Bunun için birçok farklı iyileştirici ve tedavi edici yaklaşımlar uygulamışlardır. Türk kültüründe bu duruma halk hekimliği tabiri de kullanılmaktadır. Türk kültüründe çok eski zamanlara dayanan alternatif tıp özellikle şaman geleneğinden beslenmektedir.

Kel Başım Dertli Başım'ın 04.00 dakikasında “*midede davul çalmak*”, 09.00 dakikasında “*kısmetin ayağına gelmesi*”, 10.03 dakikasında “*saçı uzun akli kısa*” gibi deyim ve atasözlerine yer verilmiştir. Açık ve Barutçu'ya göre, deyim ve atasözü gibi kültürden kaynağını alan her ürünün edinimi yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyin dilini öğrendiği toplumla olan bağı kuvvetlendirir. Konuşulan dilin incelikleri, renkli ve yaşayan tarafı formel ya da informel yollarla bireye temas eder. Günlük hayatı içinde dilini öğrendiği toplumun kültürüyle pratik bir bağ kurmasını sağlar (2018: 183-186).

5.2.6. Keloğlan Masalları – Yılın Maçı

Keloğlan ve arkadaşları tarlada maç yaparlar, Sinek ve takımı da tarlayı istedikleri için onlara kafa tutar. Üç gün sonra bir maç yapmaya ve kaybedenin tarladan uzak durmasına karar verilir. Keloğlan, kafasına aldığı bir top darbesi yüzünden futboldan korkar olmuştur. Bilgecan Dede'den korkusunu yenmek için bir iksir hazırlamasını ister.

Resim 39. Keloğlan ve Arkadaşları

Yılın maçı adlı bu bölümde, Keloğlan ve arkadaşları ile Sinek ve arkadaşları arasında bir maç turnuvası yapılacaktır. Ancak maçı hileli bir şekilde kazanmak isteyen Sinek ve arkadaşları, hain bir plan düşünmüşlerdir ve Tomurcuk'un yapmış olduğu üzümlü ve üzüksüz keklerden; üzümlü olanına karın ağrısı yapan bitkisel bir ilaç

koymuşlardır. Ancak kültürümüzdeki kötülük yapan her zaman sahibini bulur ilkesinden hareket edilerek, ilaçlı olan kekleri Sinek ve arkadaşları yiyerek oyunu Keloğlan ve arkadaşları kazanmıştır.

Diğer bir durum ise Keloğlan'ın futbol oynamaktan korkmasıdır. Çünkü Keloğlan toptan korkmaktadır. Bu durum için prenses ve Keloğlanın arkadaşları bir fikir bulmuştur. Prenses'in bir şişe içerisinde iksir getirmesi istenmiştir ve Keloğlan'ın içmesi sağlanmıştır. Aslına bakılacak olursa prensesin Keloğlan'a vermiş olduğu şey iksir değildir; sudur.

Prenses: Keloğlan senin o içtiğin cesaret iksiri değildi; sadece suydur. Cesaret senin içinde ve arkadaş olarak beraber olmanızda.

Şeklinde konuşarak da, kültürümüzün en temel belirleyici olan özelliklerden birlik ve beraberliğe vurgu yapılmıştır. Görselde görmüş olduğunuz tırtıl şeklinde görülen yürüme şeklide köy ve kasabalarımızda oynanan turnuvalardan sonra galip gelen takımların yapmış olduğu simgesel bir hareket olma özelliği göstermektedir.

5.2.7. Keloğlan Masalları – Ay Taşı

Kara Vezir dünyanın hepsine sahibi olmak istediğini söyler Çirkin Cadıya. Çirkin Cadı ise Kara Vezire büyük bir sır verir. Bu sır o gece gökyüzünden gelecek bir güçtür ve bu güç sahip olana sonsuz enerji ile doğüstü yeteneği sağlayacaktır. Bilgecan Dede bu taşın kötü ellere geçmesini engellemek için Keloğlan, Balkız, Kirpi, Sivri, Örgülü ve Kara'dan yardım ister. Keloğlan da bunun için plan yapar. Herkes sıra ile ormanda nöbet tutacaktır. Huysuz ve Uzun ormanda taşın gökyüzünden gelişini görürler. Nöbet tutan Keloğlan ve Balkız da taşı görürler. Çirkin Cadı Kara Vezir'e taşın hangi yana düşeceğini söyler. Kara Vezir taşa doğru giderken Kara Vezir'in yaklaştığını gören Keloğlan ve Balkız çalıkların arasına saklanırlar. Keloğlan saklandığı yerde hapşurunca Kara Vezir'e yakalanırlar. Keloğlan ve Balkız ağaca bağlanmış durumdadırlar ve bu sırada gökyüzünden taş düşer. Keloğlan ve Balkız bağlandıkları yerden kurtulurlar ve Bilgecan dede ile karşılaşarak taşı almaya doğru koşarlar.

Ay Taşı bölümünün 01.00 dakikasında Türk kültürünün en önemli sembollerinden biri olan “at”a yer verilmiştir. Merkezî Asya'da göçebe uygarlığın evcil hayvanları arasında yer alan at, bu bölgede yaşayan kavimlerin tarihinde önemli ve fonksiyonel bir rol oynamıştır. İslam öncesi bozkır kültürü, temel olarak göçebe uygarlığı ile ifade edilirse bu uygarlığın içindeki en önemli unsurun “at” olduğu söylenebilir.

Tarihî süreç içinde kara ulaşımında insanoğlunun en temel sorunlarından biri; insan, yük ve eşyaların taşınması olmuştur. Bu bakımdan at, konar-göçer bir topluluğun yükselmesinde (siyasive iktisadi), onların bir yerden başka bir yere göç etmeleri ve yurt edinmelerinde önemli bir işleve sahip olmuştur. Bu bağlamda konar-göçer hayatta insanoğlu at ile bütünleşerek, bozkırlının ayrılmaz bir kardeşi hâline gelmiş ve Kâşgarlı Mahmud'un Dîvânu Lugâti't-Türk adlı eserinde "At Türkün kanadıdır" sözünden anlaşılacağı üzere, konar-göçer Türklerin yaşamının ayrılmaz bir parçası olmuştur (Sümer 1995: 1-2, Doğan 2006; akt. Belek, 2015: 114).

At, konar-göçer hayatta sadece binek hayvanı değil, aynı zamanda savaş aracı, yiyecek, içecek ve giyecek kaynağı idi (Çınar 1993: 1; akt. Belek, 2015: 114). Bu durum, yerleşik topluluklarda görülmemektedir. Yerleşiklerde at, gündelik hayat içinde pek yer almamakta ve daha çok bu toplulukların mitolojilerinde yaşamaktadır (Akmoldoyeva 1989: 10). Atların göçebelik kültüründe belirtmemiz gereken önemli bir husus, doğrudan doğruya bozkırlıların devlet ve cemiyetinin kuruluş ve gelişmesinde etkili bir rol oynamasıdır. Böylece, konar-göçer toplulukların hayatında at üzerine özel, duygusal bir muamele ortaya çıkmıştır (Belek, 2015: 114). İşte çizgi filmde yer alan görselde Kara Vezir'in binek hayvanı olarak gösterilmesi, kültürümüzdeki yeri ve önemine işaret etmektedir.

Resim 40. Çirkin Cadı'nın Büyü Sahnelerinden Birisi, Elinde Asasıyla

Çirkin Cadı'nın elinde görmüş olduğumuz "Asa"nın kültürümüzdeki önemli sembolik bir değeri bulunmaktadır. Asa, çobanın elinde hayvan otlatırken kullandığı bir araç, yaşlıların elinde bir destek ve silah, şaman ve büyücünün elinde sihrî bir güç vasıtası, kral veya hükümdarın elinde ise kudret ve otorite sembolü olarak kabul edilmektedir. Birçok kültürde yeri olmuş olan bu aracın, Türk kültüründe de Şamanların ve büyücünün sihrî güçler ile maneviyükselişin sembolü olarak sayılmaktadır.

Resim 41. Bilgecan Dede, Ünlü Türk Bilginlerinden Bahsederken

06.28 dakikada Bilgecan Dede, Keloğlan ve arkadaşlarına gökyüzü ve meteorlar hakkında bilgi vermektedir. Bu sahnede Türk şuuruyla yetişmiş bilim adamlarına işaret etmektedir. Tarih boyunca bilim ve teknolojiye katkısı olan Türk bilim adamları, astronomi, tıp, matematik ve mantık alanında sayısız eserler kazandırdılar. Avrupalılara ilham veren Farabi, çağının ötesinde bir deha Biruni; astronom, matematikçi ve dilbilimci Ali Kuşçu; bir Osmanlı dehası Takiyüddin; matematik ve astronomide bir deha Mirim Çelebi; bilim tarihi yazıcılığının babası Salih Zeki vb. birçok örnek gösterilebilir.

Resim 42. Şamanizm Geleneği Yansıtılırken

10.02 dakikada Kara Vezir ve Çirkin Cadı'nın yer aldığı bu sahnede, Çirkin Cadı'nın ateşe dönük olarak kehanet yaptığı görülmektedir. Ateşe bakarak kehanet yapmak Türklerde çok eski bir gelenektir. Er'e göre, eski Arap müelliflerinden biri Türkler hakkında şöyle bir malumat vermiştir: *“Türklerin büyük hükümdarlarının özel günü olduğunda, o gün kendisi için büyük bir ateş yakılırdı. Bu ateşe kurban sunulur ve dualar okunurdu. Bu ateşin üzerinde büyük alevler belirir, bu ateş yeşil olursa bereketli yağmur yağacağına ve iyi mahsul olacağına işarettir; kırmızı renkte ise savaş olacaktır; sarı olursa da hastalık ve salgın olacağına; siyah olursa da hükümdarın ölümüne yahut uzun bir yolculuğa işarettir”*

Karagasların inancına göre ise ateş ıslık çalarsa “uzaktan bir misafir gelecektir” denilir. Ateşin gece ıslık çalması iyi değildir "şeytan" geldiğine inanılır. O vakit ise mübarek olduğu sayılan “artış” otundan bir parça ateşe atılırdı. Ateşe bakarak fal açmakta Orta Asya Türklerinde çok görülen bir durumdur. Özellikle Özbek hanlarından "Kocugum" çadır çadır dolaşarak ateşe yağ atıp kadınların falına bakardı. “Senin oğlun, senin kızın olacak” derdi. Ateş ruhuna hitaben okunan şaman ilahilerinden de anlaşılacağı üzere aile ocağı kültü ile ateş kültü birbirlerinden ayırt edilmez. Bununla birlikte ocak kültü ile de atalar kültüyle de birbirine bağlıdır. Örneğin şaman dualarında “atamızın yaktığı ocak” kavramı kullanılır.

5.2.8. Keloğlan Masalları – Değiş Tokuş

Bilgecan Dede deney ile Kedinin ve Tavuğun beden değiş tokuşunu yapar. Kedi tavuk gibi gıdaklar, Tavuk da kedi gibi miyavlar. Çirkin Cadı bu buluşu öğrenir. Keloğlan ve Balkız Bilgecan Dedenin buluşunu öğrenmek için yanına doğru yol almaktadırlar. Çirkin Cadı buluşu çalmak için Kara Vezir'le işbirliği yapar. Bilgecan Dede Keloğlan ve Balkız'a yaptığı değiş tokuş deneyini gösterirken; Keloğlan'ı eşşek, eşşeği de Keloğlan yapar. Huysuz ve Uzun da bu deneyi öğrenip ele geçirmek isterler. Çirkin Cadı değiş tokuş aletini alabilmek için Uzun'u bir kuşa çevirir. Bilgecan Dede Keloğlan'ı eski haline getirebilmek için düşünürken kuş olan Uzun gelip Eşek olan Keloğlan'ın sırtına konar. Bilgecan Dede yine yanlışlıkla Keloğlan'ı kuşa, Uzun'u da Eşşeğe çevirir. Keloğlan sorunu çözmek için uçarak Kara Vezir ve Çirkin Cadı'nın yanına gider....

Resim 43. Köyün Hayvanları

Resim 44. Karakaçan, Keloğlan ve Balkız

Resim 45. Kara Vezir Saray Kıyafetleriyle

Keloğlan Masallarının bu bölümünde, eşek (Karakaçan), kirpi (Prenses), kuş, kedi, köpek gibi hayvanlara yer verilmiştir. Aslında sembolik olarak insan ve hayvan ikilemi üzerinden konu işlenmeye çalışmıştır. Türklerin hayvanlara vermiş olduğu değer ezelden beri bilinmektedir. Yiğit'e göre, Türk hikâyelerinin ve efsanelerin bilgilendirme, öğüt verme ve bazı kurallar ile davranışların nedeni açıklama gibi işlevleri vardır. Bu işlevlerin yerine getirilmesinde en etkili aracın hayvanlar olduğu yapılan araştırmalarla ortaya konulmaktadır. Çünkü kişiye doğrudan iletilen emir ve yasaklar, öfkeyi ve karşı çıkarak reddetmeyi beraberinde getirir. Ayrıca insanın tecrübelerinin sonuçlarını gözlemlemesi uzun zaman alabileceği için kişi kendinden başka en yakınında bulunan diğer canlılardan destek alır. Bu yolda hayvanların hareketleri, Tanrı'nın hayvanları cezalandırması ya da ödüllendirmesi, hayvanların kendi aralarındaki etkileşimlerinin neticeleri anlatılarak bunların belli bir amaca hizmet etmesi sağlanır. Bu amaç etrafında şekillenen motiflerin başında hayvanların kişileştirilerek konuşutulması gelir. İşte hayvanlar üzerinden ve hayvanların konuşmasıyla olaylar bu bölümde cereyan etmiştir (2018: 279). Motif İndeks'e göre hayvanlarla ilgili motif haritasını çıkarttığımız Türk dünyası efsanelerinde en çok karşılaştığımız motif grubu "İnsan davranışlarını gösteren hayvanlar" ana başlığı altındaki "Konuşan hayvanlar" alt başlığıdır (Yiğit, 2018: 279).

5.2.9. Keloğlan Masalları – Baskın

Kara Vezir Uzun ve Huysuz'dan Devler ülkesinde olan, sebzeleri 10-15 cm büyüten aleti çalmalarını istemektedir. Kara Vezir aleti sebzeler için değil; altınları büyütmek için istemektedir. Çirkin Cadı bir deney ile bülbül şurubu yapar ve Bilgecan Dede'ye içirerek güçlerini geri almak için yaşlı bir adam kılığında girerek yola düşer. Huysuz ve Uzun ellerinde alet kaçarken bir deve yakalanırlar ve Huysuz elindeki bir ağacın kovuğuna bırakarak nehre atlar. Keloğlan ve arkadaşları nehirde balık tutmaktadırlar ve ağa Huysuz takılır. Çirkin Cadı yaşlı adam kılığında gider elindeki bülbül şurubunu Bilgecan Dede'ye içirecekken çocuklar koşarak gelirler ve nehirdeki olayı anlatırlar. Huysuz olanları Bilgecan Dede'ye ve diğerlerine anlatır. Bu sırada Devler sinirli bir şekilde köylere doğru yürümektedirler. Çirkin Cadı Kara Vezir'le bir plan yapar ve Devlere aleti çalanın Bilgecan Dede olduğunu söylerler. Bunu Uzun'u devlerin elinden kurtarmaya giden Keloğlan, Huysuz ve yanındakiler duyarlar. Keloğlan ve Huysuz ağacın kovuğundan aleti çıkarırlar ve Vezir'e yakalanırlar. Keloğlan elindeki aletle ağaçtaki elmayı büyütür elma Vezir'in kafasına düşer ve Vezir yıldızları görür. Devler Bilgecan Dede'yi yakaladıkları sırada Keloğlan gelerek Bilgecan Dede'yi kurtarır ve Devler Kara Vezir ile Çirkin Cadı'ya cezasını verirler.

Resim 46. Çirkin Cadı

Çizgi filmin bu bölümünde, 02.19 dakikada cadı tasvirini daha yoğun bir şekilde görmekteyiz. Türk halklarının hemen hemen hepsinin geleneksel hikâyelerinde cadı tasavvuru bulunmaktadır. Bu durum edebiyatımıza, filmlerimize ve çizgi filmlerimize de yansımıştır. Yalıtık'a göre, Türk inanışlarında ölümden sonra dirilen varlık tasavvurunda “cadılar” da yer almaktadır. Cadı, yine büyücü, yaşlı kadın olarak düşünülse geceleri mezarından çıkarak gezdiğine inanılan hortlak anlamına da gelmektedir. Birçok milletin efsanelerine girmiş olan hortlak, mezarından çıkıp

insanı boğan ve kanını emen dirilmiş ölü olarak farz edilmektedir. Cadı ile vampirin farkı, cadının daha çok kocakarı şeklinde tasavvur edilmesidir. Ünlü Türk halkbilimcisi Pertev Naili Boratav da cadıları hortlayan ölümler olarak nitelendirmiştir ki cadının Batı inanışındaki vampiri karşılamakta olduğunu da söylemiştir (2013: 202).

Osmanlı döneminden farklı dönemlere ve bölgelere ait kaynaklarda bu inanışın izlerine rastlamak mümkündür. Avrupa’da bir dönemler mahkeme kayıtlarına ve kilise raporlarına konu olan bu inanışa, Osmanlı topraklarından bahseden seyahatnamelerde, bu bölgelerdeki fetvalarda ve akaid kitaplarında, Osmanlı kültürüyle ilgili eserlerde de rastlanmaktadır. Mesela Osmanlı’nın son dönemlerine kadar anlatıldığı bildirilen bir cadı hadisesi söz konusudur. XIX. yüzyıla ait bu halk hikâyesinde, bölgenin subaşısı olan Ali Ağa kendisine başvuran bir adamın karısını cadılıktan kurtarmasına yardım etmektedir. Zeynep Aycibin’in görüşüne göre Ali Ağa’nın olaya hâkim olarak hadisenin çözülmesine yardımcı olması, Türklerin de cadı hadiselerine alışkın olduğunu göstermektedir(Yaltrık, 2013: 202).

Resim 47. Türk Mitolojisinde Önemli Yeri Olan Devler

09.40 dakikada devler ortaya çıkmaktadır. Türk hikâyelerinde ve efsanelerinde devler ile ilgili birçok unsur anlatılmaktadır. İleri seviye Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler, Türk kültürünü ve edebiyatını yakından tanımaları için bu tasvirler yararlı olacaktır. Bu çizgi filmi izleyen yabancı öğrenciler Türkçe öğrenmenin yanında kültürel unsurları da göze alarak kültür ve dil etkileşimi içerisinde bağ kuracaklardır.

5.2.10. Keloğlan Masalları – Yumurta

Keloğlan ve Kara tepeleri aşarak tükenmekte olan ve Bilgecan Dede'nin koruduğu Huphup kuşunu ve yumurtasını görmeye gelirler. Ama kuş da yumurta da yerinde yoktur. Kara Vezir halkın hafızasını silip, daha çok çalıştırmak, daha fazla vergi almak için; Cadı ise gençleşip, güçlenmek için yumurtayı çalmak isterler.

Yumurtanın yanına giden Vezir'in askerleri yumurtayı göremezler. Yumurtayı Uzun çalmıştır. Keloğlan, Kara ve Bilgecan Dede yumurtayı hızlı bulabilmek için Bilgecan Dede'nin Adımopter buluşunu kullanırlar. Adımopter kuş gibi uçmaya yarayan bir alettir. Askerler de Uzun ve Huysuz'un ayak izlerini takip ederler ve yumurtayı pişirmek üzere olan Uzun ve Huysuz'u bulurlar. Huysuz ve Uzun yumurtayı alarak kaçar ve ağacın tepesine saklanırlar. Vezir de yumurtayı bulabilmek için ormana gelir.

Bu bölümün genel konusu Huphup kuşu ya da bizlerin bildiği ismiyle İbibik kuşunun nesli tükenmekte olduğu için onun korunmasıyla ilgilidir. Kültürel bir unsu olarak baktığımızda ise Türk kültüründe ilk başta İslami izlerin etkisiyle görülmektedir. İslam geleneğine göre İbibik kuşunun başında bulunan tepeliğin anne ve babasına karşı olan hürmeti sonucu verildiği inancına varıldığı söylenir. Benzer inançlar Yunan ve Romalılarda da görülmektedir. Kur'ân-ı Kerîm'de Anlatılan Huphup Kuşu, Hz. Süleyman peygambere Sebe Melikesi Belkıs hakkında haber getiren ve Hz. Süleyman peygamberin irşat mektubunu Belkıs'a ulaştıran bu kuştur. Türk kültürüne ise din etkisiyle girmiş bulunmaktadır ve yörükler için çok önem arz etmektedir. Yağmurun yağacağı zaman sesleri ile haber veren bu kuş türü kültürümüzde önemini korumaktadır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler içinde kültürümüzde hayvanlara ve onlara verilen değeri yansıtmak amacıyla kullanabiliriz.

5.2.11. Keloğlan Masalları – Hayalet Ev

Kara ve Sivri birlikte Sivri'nin kaybettiği parayı bulmak için ormana gelirler. Ormanda Sivri'nin parasını düşürdüğü terk edilmiş iki katlı evin önüne gelirler. Evin kapısından dışarı sızan ışığı gören Sivri kapıdan içeri bakar ve bir canavar gölgesi görür. Sivri kaçar, Kara da perşinden koşar. Canavar gölgesi yavaşça insan silüetine dönüşür ve Uzun görünür. Uzun evin bahçesindeki kuyudan su almak için ipi çeker ve ip gelmez. Kuyunun içinde iki kırmızı göz belirir. Vezir ve Cadı kuyu canavarını boş evden almanın planını yaparlar. Keloğlan, Kara, Sivri ve Eşşek boş eve gelirler ve evi izlemek için saklanırlar. Bu sesleri duyan Huysuz uyanır ve evin penceresinden Keloğlan ve arkadaşlarını görür. Bu sırada Uzun horlayarak uyumaktadır. Keloğlan ve Kara evin içine girerken, Sivri de ağaca tırmanarak onlara içeride olanları haber verecektir.

Bu bölümün 01.15 dakikasında dikkatimizi baykuş çekmektedir. Baykuş; ismi ayrı tuhaf, kendisi ayrı tuhaf olan bir kuştur. Geceleri avlandığından ve genellikle

çıkardığı sesleri işitip de kendisini göremeyişimizden ötürü gizemli bir hâl de almıştır. Eskiden ölmek üzere olan hastaların yattığı evlerde sabaha dek yanan ışıklar neticesinde bu ışıklara börtü böceğin hücum etmesi ve bu börtü böceği gören baykuşun da aynı yere gelmesi sonucunda, sabah saatlerinde vefat eden kişinin "ölüm habercisi" olarak görülmüş ve uğursuz olarak nitelendirilmiş. Türk kültüründe Hz. Süleyman ile ilgili anlatılan kıssalarda da baykuş, kuşlar meclisinin en bilgin kuşu olarak tasvir edilmiştir. bu bilgelik bağı sebebiyle şaman kıyafetlerinde de kartal ile birlikte baykuş pençelerinin de kullanıldığını görürüz. Aradan binlerce yıl geçmesine rağmen türk halkının hiçbir zaman vazgeçemediği kapı eşliğinde oturmak, nazar boncuğu takmak gibi kadim hurafelerimizden biri de baykuşun ölüm habercisi olduğudur. Gizemli ve ağır abi tarzında bir kuş olduğu ise tartışılmaz bir gerçektir. Türk kültüründe kuşların en bilgisi diye adlandırılmaktadır. Kültürümüzde kuşlara yüklenen anlamlar çok büyüktür. Kültürümüzün taşıyıcılarından olan baykuşa da yer verilmesi Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için hem kavramsal hem de Türk kültürü ile bir bağ kurmalarını sağlayacaktır.

5.2.12. Keloğlan Masalları – Taş Makas

Cadı, Vezir'le birlikte nefret iksiri hazırlayıp Keloğlan'ın köyünün suyuna karıştırır. İksiri içen herkes birbiriyle kavga edince onları savunmasız bırakacaktır. Keloğlan herkesteki bu garipliğin nedenini Bilgecan Dede'den öğrenir. Nefret iksirinin etkilerinden kurtulmak için sevgi iksiri yapmak zorundalardır ve sevgi iksiri için gerekli olan oğul otu, sadece taş makasla kesildiğinde fayda göstermektedir. Taş makas ise Yedi Başlı Yılan'ın mağarasındadır. Keloğlan Balkız ve Karakaçan'la yola çıkar. Yedi Başlı Yılan'ı bulduklarında, yılan Balkız ve Karakaçan'ı esir alır ve Keloğlan'a Devana'nın kendisinden çaldığı kolyeyi geri getirmesi karşılığında onları serbest bırakacağını söyler. Keloğlan devden kolyeyi çalarken kendisinden taş makası çalma planları yaparken deve yakalanan Huysuz ve Uzun'un kurtulmasına da yardım eder. Kolyeyi Yedi Başlı Yılan'a verir. Yılan da, Keloğlan sözünün eri olduğu için onları serbest bırakır, taş makası da verir. Bilgecan Dede iksiri yapınca herkes eski haline döner.

Bu bölümün 02.07 dakikasında Keloğlan ve annesi arasında şöyle bir diyalog geçer:

Keloğlan: Günaydın, güzel anam. Neler yapıyorsun böyle? Karnım da bir acıktı ki sorma.

Keloğlanın Annesi: Bakıyorum da keyfin yerinde. Bugün tarlada çok iş var iyice kuvvetlen diye sana tereyağlı bazlama yaptım.

Keloğlan: Ohhh, keyfim gıcır vallaha...

Bu diyalogda, yemek kültürümüzde önemli bir yeri olan tereyağı ve bazlama ikilisinden söz edilmiştir. Orta Asya'dan Anadolu'ya ekmek kültürü çok yaygındır. Ekmek, Türk dünyasında kutsal sayılarak ona büyük önem atfedilmiştir. Sofraların vazgeçilmezi olan ekmek, hem inancın hem de geleneklerin bir gereği olarak daima ana yiyecek olarak görülmüştür. Her sabah köylerden ve kasabalardan tarlalara çalışmaya giden insanlar, güç ve kuvvet olsun diye bu ikiliyi beraber yemeğe özen göstermişlerdir. Yemek kültürümüzü yabancı öğrencilere tanıtmak ve ekmeğin diğer adlarını da öğretmek maksadıyla bu kullanım ve video önem arz etmektedir.

Resim 48. Geleneksel Türk Evi

Bu bölümün 02.42 dakikasında Keloğlanın annesinin arkasında kültürümüzde yaygın olarak kullanılan sofa ve döşsek ikilisini görmekteyiz. Bir kültürü en iyi şekilde anlamak, onun ev içi dizaynına bakmaktan geçmektedir. Her kültürün yazılı olmayan kurallarında, gelenek, göreneklerinde, beşerî ve coğrafi konumuna göre bir ev tipi bulunmaktadır. Türk mimarisi en çok mesaj veren ve kültürü tanıtan bir mimaridir. Eskiden göçebe kültüre ait olan Türkler, yerleşik hayata geçmekte biraz zorlanmışlardır. “Otak”, “Otah”, “Otağ” gibi isimler alan; taşınması kolay, çoğunlukla keçeden yapılan ve akordeon tahtalı çadır evlerinden ahşap, mermer, kerpiç, tuğla gibi sabit ve taşınması mümkün olmayan evlere geçmeleri biraz zaman almıştır. Bu durumdan dolayı da ev içinde olan eşyalarda etkilenmiştir. Sofa ve döşsek kültürü taşınması kolay ürünler olduğundan göçebe yaşamdan beri Türk kültüründe kullanılmaktadır. Bu görsel de Türk evi tipi kültürünü aktarmak açısından önemlidir.

Resim 49. Türk Mitolojisinde Önemli Yeri Olan Yedi Başlı Yılan

Bu bölüm, genel hatlarıyla aslında yedi başlı yılan üzerine kurulmuştur. Çok değerli, şifa kaynağı olan oğul otunu ve sağlığı temsil eden taş makası koruyan yedi başlı yılanlar Türk motifindeki yılanları temsil etmektedir. Ceylan'a göre, yedi başlı yılan motifi, Türk toplulukları arasında, ebedilik, ebedi bekçilik, koruyuculuk anlamında kullanılmıştır. Türk toplulukları arasında şamanizmin önemli bir unsuru olarak karşımıza çıkan yılan, şamanların yeraltına yaptıkları seyahatlerde onlara koruyuculuk yapmaktadır. Uygurlarda kuzey yönünü temsil eden yılan Irk Bitig adlı fal kitabında "altun başlı yılan" olarak geçmektedir. Sümer mitolojisinde hayat ağacının altında bekçilik yapan yine yılanlardır. Orta Asya Türkleri arasında saadet, talih, sağlık ve şifa temsilcisidir. Kırgız, Kazak, Tuva, Hakas, Başkurt, Yakut gibi Türk topluluklarında sonsuzluk, sonsuzluğun bekçiliği, koruyuculuk gibi görevlerde simge olarak kullanılmıştır. Zehirli yılan ölümü simgelerken, deri değiştirme özelliği ile ölümsüzlüğü de temsil etmektedir. Türk mitolojisinde iyiliği ve kötülüğü temsileden bu simge, Türk sanatının pek çok alanın içerisine yansımıştır (2016: 414-415).

Resim 50. Geleneksel Türk Kıyafetleri Giymiş Korkuluk

Bu bölümün, 07.31 dakikasında korkuluk görmekteyiz. Arda'ya göre, korkuluk; bağ, bahçe tarlalarda kuşları ürkütüp kaçırmak, ekine zarar vermesini önlemek amacıyla

yapılan insan görüntüsünde kuklalardır. Anadolu'nun birçok yöresinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Genellikle ağaç ya da demirden yapılan birbirine artı işareti şeklinde bağlanmış kuru ağaç, eski kumaş parçalarıyla sarılır ve içi saman doldurularak üzerine eski elbiseler giydirilir. Başlar ise içi saman doldurulmuş bezden yapılır ve çoğu zaman şapka giydirilmiş olarak tasvir edilir. Korkutmak amaçlı yapıldığı ve korku imgesini simgelediği için de “korkuluk” olarak anılır (2015: 148).

Bostan korkulukları tarla ve bahçelerin çok uzaktan görülebilecek noktalarına ağaçtan bir iskeletin dikilmesi esasına dayanır. Bazen de ses çıkararak zararlı hayvanları ürkütmek için korkuluğun üzerine ip gerilerek zil takılır. Bağ, bahçe ve bostanları nazardan korumak için at, eşek gibi bazı hayvan başlarından da korkuluk yapılır (Tuncer, 2010: 18). Türk halk kültüründe korkuluğun önemli bir imge olduğunu söyleyebiliriz ve çizgi filmde de bu imgeye yer verilmesi kültürel bir öge olması açısından önemlidir.

5.2.13. Keloğlan Masalları – Şişe Cini

Sinek bir define haritası bulur. Arkadaşları İnatçı ve Tomurcukla bu defineyi bulmaya karar verirler. Bu arada Keloğlan Sinek ve arkadaşlarıyla karşılaşır ve onların bir şey karıştırdıklarını anlar. Onları takip etmeye karar verir. Sinek ve arkadaşları define olarak büyük bir Şişe bulurlar. Şişenin tıpasını açtıklarında karşılıklarına Define Cini çıkar. Sinek ve arkadaşları dileklerinin gerçekleşeceğini düşünerek sevinir ancak Şişe Cinin tek isteği tetini o içindeyken kırılmasıdır. Böylece gerçek bedenine kavuşabilecek ve özgür olabilecektir. Sinek ve arkadaşlarından Şişeyi kırdıkları takdirde istediklerini yapacağını söyler. Sinek Bilgecan Dede'den bile akıllı olmayı, İnatçı Dünyanın en güçlü insanı olmayı, Tomurcuk ise uçabilmeyi ister.. Bütün bunları gören Keloğlan ortaya çıkar ve Sinek ve arkadaşlarının Şişeyi kırmasına engel olarak Şişeyi ele geçirir. Şişeyi Bilgecan Dede'ye götürmeye niyetlidir ancak yolda Şişe Huysuz ve Uzun'un eline geçer. Onlar da Şişe cininden dilekler de bulunurlar. Keloğlan Şişeyi ele geçirmek için arkadaşlarından yardım ister. Bu üç grubun mücadelesinde en sonunda Keloğlan Şişeyi ele geçirir ve Bilgecan Dede'ye götürür. Bilgecan Dede Şişe cininin sırrını öğrenir ve onu serbest bırakır.

Resim 51. İnatçı'nın Elinde Bulunan Sapan

Keloğlan Masallarının bu bölümünün 01.20 dakikasında İnatçı'nın elinde bir sapan görmekteyiz. Sapan genellikle köylerde çocukların kuş avlamak için ya da kendi aralarında şakalaşmak için kullandıkları bir alettir. Sapan sayesinde onu kullanan kişi, herhangi bir nesneyi çok daha uzağa fırlatabilmektedir. Üzerinde bir taş ya da benzeri bir nesne yerleştirilmesine olanak tanıyan bir kese bulunur ve bu kese iki adet ipe bağlıdır. Her iki ip, sapanı kullanan kişi tarafından geriye doğru çekilirken sapan ise ileriye doğru yönlendirilir. Ardından iki ipten birisi ya da her ikisi bırakıldığında kese üzerindeki taş, sapanın yönlendirildiği yöne doğru fırlatılmış olur. Bu bölümde sapanın yer verilmesi eski geleneksel oyun aletlerini tanıtmak açısından uygundur.

5.2.14. Keloğlan Masalları – Çizmeli Tilki

Cadı ve Kara Vezir, Bilgecan ve Keloğlanı alt etmek için bir plan yaparlar. Cadı Bilgecan'dan güçlerini almak istemekte, Kara Vezir ise Keloğlan'ın peşindedir. İstediklerini elde etmek için kurnazlığı ile ün yapmış Çizmeli Tilki'yi kiralarlar. Çizmeli Tilki uzun çizmeleri olan pelerinli ve şapkalı bir tiptir. Bir asilzade edasındadır. Çizmeli Tilki akıyla ve sihirbazlık numaralarıyla Keloğlanı alt edecek ve istediklerini alacaktır.. Son derece kibar ve zariftir. Kurnazlığı her halinden bellidir. Çizmeli Tilki önce Prenses'i kandırarak rehin alır.

Bu bölümde genel konu tilki üzerinden motifleştirilip anlatılmaya çalışılmıştır. Türk kültüründe de tilki sembolik bir yere sahiptir. Çatalbaş'a göre, tilki; Altaylılar ve Yakutların tözleri arasında yer alır. Türklerde hilekâr ve kurnaz özellikleriyle öne çıkmaktadır. Şaman başlığında tilki postu yer almaktadır. İslamiyet'ten sonra Türk kültüründe korkaklık, kurnazlık ve yalnızlık özellikleriyle öne çıkmıştır. Çizgi filmde de kurnaz davranışlarıyla ve korkaklığıyla yansıtılmıştır. Türk kültüründe tilkiye olan bakış açısını yansıtması açısından bir örnek olmuştur.

5.2.15. Keloğlan Masalları – Padişahın Rüyası

Bir gün Bilgecan Dedenin evine padişahın adamları gelir. Padişah onu çağırdığını hemen gelmesini isterler. Bilgecan Dede şaşırır ve geleceğini söyler ancak adamlar Bilgecan Dedeyi hemen götürmek isterler. Yolda Keloğlan ve arkadaşlarına rastlarlar. Neler olduğunu anladıklarında hepsi Bilgecan dede ile birlikte gitmek ister ancak askerler sadece bir kişinin gelebileceğini söyler. Böylece Keloğlan da onlara katılır. Saraya gittiklerinde Padişah onları iyi karşılar. Bir sorunu vardır. Bilgecan dededen sorununu çözmesini ister. Her gece rüyalarında gördüğü kötülükler hizmetkarı ona eziyet etmekte, topraklarını kötülükler kraliçesine vermesini ve tahttan çekilmesini istemektedir. Artık uyumaya korkar hale gelmiştir. Bilgecan Dede yardım edebileceğini söyler, ancak bunun bir tek yolu vardır. Keloğlan da Padişahın rüyasına girecek ve kötülükler hizmetkarını rüyadan kovacaktır. Bilgecan hazırladığı iksirir padişah ve Keloğlana içirir. İkisi de uykuya dalarlar. Padişahın rüyasında Kötülükler Kraliçesi ile amansız bir mücadeleye girerler...

Resim 52. Köyün Padişahı

Bu bölümde genel hatlarıyla padişahı görmekteyiz. Türk kültüründeki padişahların giyimleri ile ilgili görselde algı yaratılmaktadır. Padişahın kaftanı, içine giymiş olduğu gömleği, başındaki şapkası ile kostümleri gözler önüne serilmektedir. Mavi renge padişahın kıyafetlerinde seçilmesi sadakati, sorumlulukları ve güveni Türk inancında temsil etmesinden kaynaklıdır. Bu şekilde, Keloğlan masallarının bu bölümünü izleyen yabancı öğrenciler padişahların giyimi hakkında ve giydikleri kaftanların renk seçiminde bilgi edinmiş olacaklardır.

Resim 53. Padişahın Sarayı

Bu sahnede padişahın, Bilgecan Dede'nin dediği şeyleri dinleyip saygı duyması ve Bilgecan Dede ne diyorsa onu yapması tarihte, her padişahın akıl aldığı önemli insanlara yapılan bir göndermedir. Türk kültüründe olan alimlerden, ilim sahibi olan insanlardan bilgi alma geleneği bu sahnede hem söylenen cümlelerle hem görselle anlatılmak istenmiştir. Çizgi filmin bu bölümünü izleyen yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler hem kelime kazanımı elde edecekler hem de kültürel bir değeri yakinen şahit olacaklardır.

5.2.16. Keloğlan Masalları – Uzun Yavere Karşı

Huysuz ve Uzun hırsızlık yaparken Uzun'un kocaboğazlığı yüzünden yakalanmış, arabada götürülmektedirler. Huysuz kendisini kızdıran Uzun'un üstüne yürürken diğer tutuklu Yaver'in inanılmaz gücünü fakat iradesizliğini fark eder. Birisi ona bir şey yapmasını söylemeden hiçbir şey yapmaz Yaver. Huysuz ona kelepçelerin zincirlerini kırmasını, mahkum arabasının kapısını kırmasını emreder ve Yaver'in bir çırpıda bunları yapmasıyla ormanın içinde kaçmaya başlarlar. Yaver'i kıskanan Uzun bir de Huysuz'dan azar işitince onu yanlış anlar ve yanından ayrılır. Peşlerinden gelen atlılar olduğu için Huysuz da Uzun'u bırakmak zorunda kalır. Bu sırada Keloğlan kestirme bir yol kullanacağını derken bilmediği yerlere gelmiş, ürkmektedir. Tam da bunun üzerine bir çakal Keloğlan'ın peşine düşer. Keloğlan bilmeden düştüğü bir çukur sayesinde çakalı atlatır. Huysuz ve Yaver bir kervanı soyarlar, eski Yaver'ini tanıyan komutan ise peşlerine düşer. Huysuz'dan ayrı ne yapacağını bilemediğinden ormanda gezinen uzun da çukurda Keloğlan'ı fark eder. Keloğlan'ın çukurdan çıkmasına yardım eder. Keloğlan da ona yemek verir, kendi bostanlarında iş verir. Ancak bostanda dayanamayıp tüm kavunları ve

karpuzları yiyen Uzun'la Keloğlan'ın annesinden kaçarken komutan onları durdurur...

Resim 54. Uzun Elinde Yaprak Sarmasıyla

Resim 55. Keloğlan Elinde Soğuk Ayran Testisiyle

11.16 ve 11.19 dakikalarında karşımıza çıkan bu sahnelerde, Türk yemek kültürüne gönderme yapılmıştır. Uzun'un yediği yemek yaprak sarması ve Keloğlan'ın elinde tuttuğu testinin içerisinde ise soğuk ayran bulunmaktadır. Türk yemek kültürüne önem verilmesi; yabancı yemek kültürünün bulunmaması Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yabancı izleyiciler için bir kültürel aktarım ögesi olarak görülebilir.

15.45 dakikasında karşımıza çıkan bu sahnede, Keloğlan ve askerler arasında şöyle bir diyalog geçmektedir:

Keloğlan: İşte ileride ki tepede anacığımınla beraber yaşarım. Ben bu köyün çocuğuyum.

Asker: Evet, komutanım doğru söylüyor. Köy tarafından da Keloğlan çok sevilir.

Komutan: İyi, peki madem...

Keloğlan: Yaşa be! Komutanım. Sizler iyi ki varsınız. Allah başımızdan eksik etmesin.

Aslında bu diyalogda asker ile halk arasında olan bağı görmekteyiz. Türk kültüründe eskiden beri halk ve asker arasında yıkılmaz bir bağ vardır. “Asker ocağı ana kucağıdır” deyişi de buna örnek gösterilebilir. Bu kısmı izleyen öğrenciler diyalogu dinledikten sonra asker ve halk arasındaki kuvvetli bağı hissedeceklerdir.

Resim 56. Uzun Pehlivan Gibi Naralar Atıp Hareketler Yaparken

17.30 dakikasındaki sahnede Uzun’un pehlivan yürüyüşü yaptığını görmekteyiz. Hatta bu yürüyüşünü de desteklemek adına,

Uzun: Hayde Bre, hayde bre!

Şeklinde sözlü bir şekilde de dile getirmiştir. Türklerin eski ata sporu geleneği bu sahnede gösterilmektedir.

5.2.17. Keloğlan Masalları – Kuyu Canavarı

Bir kuyu canavarı köylülerin sebzelerine dadanmıştır. Köylüler canavarın kendilerine de zarar vereceğinden korkarlar ve onu yakalamak için devriyeler kurarlar. Keloğlan, Kara ve Sivri de bu devriyeler için çatıda gözcüdürler. Ancak görev yerlerini terk eder ve geceyarısı sokaklarda gezmeye başlarlar. Bu sırada canavarı görürler. Canavar saldırmak için değil, midesindeki gazdan kurtulmak için sebzeler çiğnemektedir. Sivrinin gürültüsüyle canavar onları fark eder ve kaçmak zorunda kalırlar. Kaçarken yaptıkları plan gereği, ayrılırlar. Canavarın peşine takıldığı Kara onu meydana çekmeye çalışırken, sivri devriyelere haber verecek, Keloğlan de Bilgecan Dede’ye gidip onun için ilaç soracaktır. Bu sırada köylü hırsızlık yaparken canavar sandıkları Huysuz ve Uzun’u sıkıştırmaktadırlar. Sivri’nin haber vermesi üzerine onları bırakıp Kara’nın meydana çektiği canavarı yakalamaya giderler. Kurtulan Uzun ve Huysuz’u oracıkta planına dahil eden Cadıysa, mide ağrısını geçirip kendine bağlayacağı canavarı kötü işlerinde kullanacaktır. Cadı’nın planını duyan Sivri, Bilgecan Dede’den aldığı zencefil kökü lokumuyla Canavar’a yardım için gelen Keloğlan’a planı anlatır. Tüm köylüyü geçici süre kör eden Cadı,

zencefil koklatarak Canavar'ı arabadaki kafese bindirir. Herkes gibi geçici olarak kör olmuş numarası yapan Keloğlan da bir punduna getirip arabaya onlardan önce biner ve arkada kafeste kilitli canavarla birlikte ormana yol alır. Gözleri tekrar görmeye başlayan köylü Cadı ve ekibini nasıl cezalandıracağını düşünürken, Keloğlan ormanda canavarı serbest bırakıp zencefil kökü lokumunu verir. Ağrısı geçen canavar uysallaşır, Keloğlan'a teşekkür edencesine sürünüp ormanda uzaklaşır.

Resim 57. Geleneksel Taş Evler

Bu bölümün 04.20 dakikasında, Türk kültüründe yaygın olarak bulunan taş evlerini görüyoruz. Türklerin hüküm sürdüğü her yerde buldukları yerin iklim özellikleri ve sosyal şartlarına göre şekillenen ve o yörede genel olarak kullanılarak ünlenen ev mimarisini pek çok şeyi birlikte anlatır. Evlerin tarihi, sanat tarihi içindeki yeri, mimari özellikleri, yöresi ile etkileşimleri, kullanım alanları çok önemlidir. Evlerde geleneksel Türk mimarisindeki en ve boy oranına uygun pencerelerin yer alması... Pencere sövelerinin her ilin bulunduğu bölgeye göre farklı biçimlendirmesi... Çatılarda geniş saçaklar, payandalar kullanılması... Çatıların 'kıрма çatı' tabir edilen şekilde yapılması... Hepsi Türk kültürüne dair izler barındırmaktadır. Bu durum Keloğlan masallarına izleyen yabancı öğrenciler için kültürel öge olması açısından dikkat çekicidir.

5.2.18. Keloğlan Masalları – Kayıp Bebek

Keloğlan ve arkadaşları nehirde yüzmektedir. Keloğlan birden nehirde sürüklenmekte olan bir sepet içindeki bebeği fark eder. Bebeği kurtarmak ister ancak bebeğin ağlamasıyla nehir birden azgınlaşır. Keloğlan boğulmak pahasına bebeği kurtarmayı başarır. Ancak bebeğin garip güçleri vardır. Her ağladığında iklimde ve çevrede tuhaf değişimler olmaktadır. Bebek sustuğunda ise her şey eski haline

dönmektedir. Bebeği Bilgecan dedeye götürmek isterler ancak yine bebeğin ağlamasıyla büyük bir fırtına kopar ve bebeği kaybederler. Bebek Uzun ve Huysuz tarafından bulunur, onlarında başına bebek yüzünden tuhaf olaylar geçer. (Dolu, deprem, sel vs.) Arıdandan Sinek ve arkadaşları da bebeğin gücünden nasibini alır... Bu bölümün, 19.02 dakikasında Keloğlan “sakalımız yok ki sözümüz dinlensin” diye bir atasözünü dile getirmiştir. Bu söz eskiden ilim, irfan sahibi eren ve bilgenlerin sakallı oldukları için halk tarafından değerli görülmesi ve onların sözlerine itimat edilmesine gönderme yapmaktadırlar.

5.2.19. Keloğlan Masalları – Kırık Ayna

Keloğlan sabah odasında uyandığında yanında tanımadığı küçük bir kız vardır. Kız Cadı tarafından esir alınan ailesini kurtarmak için Keloğlandan yardım ister. Keloğlan yolda rastadıkları Balkız ve Karanın tüm uyarılarına karşı kıza yardım etmek ister. Kız onu kırık bir aynanın yanına götürür. Annesi ve Babası Cadı tarafından bu aynaya hapsedilmiştir. Keloğlan Bilgecan dede'den yardım istemeyi düşünür ancak kızın ısrarlarıyla aynaya girmeyi kabul eder. Bu sırada onları takip eden Balkız ve Kara olanları izlemektedir. Keloğlan Aynaya girdiğinde karanlık ve ıssız bir ormanda bulur kendini. Pamuk kızın annesi ve babasını aramaya başlar ancak kısa süre sonra karşısına Dobermanlar çıkar. Kovalamacanın ardından Keloğlan bir ağaca tırmanarak Dobermanlardan bir süreliğine kurtulmayı başarır. Bu sırada Aynanın önünde Pamuk Kızın yanında Cadı belirir. Cadı ile Pamuk Kızın konuşmalarından bunun Bilgecan dedeyi yakalamak için Cadının yaptığı bir plan olduğunu öğreniriz.

Görsel bu bölümün 03.40 dakikasında alınmıştır. Türk kültüründe ve mitolojisinde aynaya önemli anlamlar yüklenmektedir. Ayna Türk toplumunun inanç sisteminde önemli bir sembol olarak belirir. Bazı geleneklerin oluşmasında önemli etkisi olan estetik bir nesne olarak ön plana çıkar. Bu bağlamda Türk toplumunun insan ruhunun başta ayna, su veya kendi gölgesinin yansımada olduğu ile ilgili yaygın bir inanış vardır. Sırlı ve kurtarıcılık özellikleri bağlamında ön plana çıkmaktadır. Onun hem gizemli hem de korkutucu olması, çift yönlü değere sahip oluşundan ileri gelmektedir. Hatta Anadolu'nun bazı köy ve kasabalarında ölen insanların yüzüne ayna tutulur ki yaşayıp yaşamadığı o şekilde anlaşılsın diye. Kültürel bir öge olarak, aynaya anlamlar yüklenerek bu bölümde karşımıza önemli bir sembol olarak çıkmıştır.

5.2.20. Keloğlan Masalları – Hazine Petrol

Uzun ve Huysuz bir ambara girmiş hırsızlık yaparken içeri Keloğlan, Sinek, İnatçı ve bir köylü girer. Sinek, Keloğlan ve İnatçıyı köy meydanındaki evlerin camlarını taşıdıkları için cezalandırmıştır köylü. Ceza ise çuvalları kasabaya taşımaktır. Keloğlan, İnatçı ve Sinek arabayla giderlerken yolda bir kütük görürler ve kütüğü köşeye çekmek için çıktıkları anda Huysuz ve Uzun karşlarına çıkarlar. Keloğlan Huysuz ve Uzun'u birbirlerinden yemek saklıyor diyerek birbirine düşürür. Keloğlan, Sinek ve İnatçı arabayla kaçarlar. Huysuz ve Uzun da onları kovalarlar. Arabaya asılan Uzun ve Huysuz'la birlikte hepsi birden devrilir. Araba toz dumanı içinde kalır. Yiyecekler etrafa dağılmıştır. Uzun ve Huysuz'un üzerine bulaşan bal yüzünden her yerlerini arı sokar. Sinek bir madalyon, Keloğlan bir harita parçası bulur. Haritayı çekiştirerek ortadan ikiye bölerler. Üçü birlikte haritanın gösterdiği yere gelirler. Huysuz eli yüzü şiş, ne söylediği anlaşılmas bir şekilde üçünün karşısına çıkar. Çocuklar canavar diye korkarlar. Keloğlan Huysuz ve Uzun'u tanır ve onları yanlış yöne doğru yollar...

Bu bölümün 01.32 dakikasında kilerde sahneler geçmektedir. Kilerin Türk kültüründe özellikle köy ve kasabalarda ürünlerin güvenli ve taze kalabilmeleri için saklandıkları yerdir. Bu durumu biraz daha açacak olursak şöyle bir açıklama getirebiliriz: *Toplumun sosyal ve kültürel yapısıyla birlikte varlığını sürdürebilmesi, öncelikle beslenme sorununun çözümlenmesini ve giderek üretilen gıda maddelerinin bozulmadan korunmasını zorunlu kılar. Geleneksel halk yaşamı içerisinde bu amaçla kurulmuş yapılara rastlamak mümkündür. Bu yapılar, halkın günlük tüketim ve kullanım maddelerinin depolanması ya da saklanması gibi amaçlara hizmet ettikleri gibi; giyim -kuşam ve kışlık ya da daha uzun süreli muhafaza edilmesi gereken ürünler için de kullanılmaktadırlar. Bu yapılar evin içinde oldukları gibi, evden bağımsız tek başlarına da bulunmaktadırlar. Evlerde ya da çiftliklerde erzak depolamaya yarayan bölümlere kiler denir. Hem çiğ, hem konservelenmiş meyve ve sebzelerle tahıl türü yiyeceklerin saklandığı kilerler, evlerde mutfağın yanında ya da bodrum katında olabilir. Daha büyük konutlarda bu iş için özel bölümler ayrılır. Çiftliklerde ise kiler ayrı bir yapı halinde, bazen tümüyle ya da kısmen toprağın altında yapılabilir. Bu tür kilerlerin üstü içerideki nem ve ısıyı korumak amacıyla toprakla örtülür. Kiler yapısının bütünü betonarmeden yapılabileceği gibi döşemesi toprak, tavanı kütük ya da keresteden olabilir. Havalandırma delikleri bırakılması ve*

yağmur suyunu toplayıp dışarı akıtacak bir sistem kurulması da gereklidir. Isıtılmayan bodrum katlarında, su yalıtımının da yapılmış olması koşuluyla bazen kısa bir süre için meyve ve sebze depolanabilir. Üzeri saman, bitüm emdirilmiş kâğıt ya da toprak gibi yalıtıcı malzemelerle örtülen çukurlar da birkaç haftayla birkaç ay arasında depo olarak kullanılabilir (T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1977).

Çeşitli gıda maddelerinin korunduğu bir ambar olan serender, aynı zamanda seren, serander, nayla olarak da isimlendirilir. Özellikle Doğu Karadeniz’de görülen ve yerleşme birimini oluşturan yapılardan Serender türünü, bölgenin kapalı ekonomi sistemi ortaya çıkarmış, iklim ve doğal yapı ise biçimlenişinde etken olmuştur. Ayrıca yerel yapı malzemesi olan ahşabın gelenekten gelen bilgi ile ustaca kullanılması sonucu, yalın ama kararlı ölçüler içinde mimarisine özgü bir yapıyı ortaya çıkarmıştır. En güzel örneklerin yaygın olarak bulunduğu Rize-Artvin arasındaki yörelerde ‘Serender’ ismi kullanılır. Serin, havadar yer anlamına gelen bu terimin Laz lehçesindeki karşılığı ‘Nayla’dır. Depo, Anadolu’nun birçok yöresinde, evlerden bağımsız olduğu gibi eve dâhil bir bölümde de bulunabilen, ürün ve gıda depolamaya yarayanönemli bir bölümdür. Genellikle tabanı, tavanı ve duvarları ahşaptır. İçinde un, bulgur, tarhana, buğday, çeltik, pirinç, kavurma, v.b. muhafaza etmek için değişik büyüklükte ahşap bölmeler ve raflar bulunmaktadır. Ayrıca üzüm, kavun gibi meyvelerle, kurutulmuş meyve, sebze, pekmez, sirke gibi gıdalar da burada muhafaza edilmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1977). Türk kültüründe kilerin önemli bir işlevi vardır ve bu görevini halen köy ve kasabalarımızda sürdürmektedir.

05.20 sahnede karşımıza çıkan bu sahnede kağnılı araba karşımıza çıkmaktadır. Yük taşımaya mahsus katır, öküz ve at tarafından çekilen araçlardır. Eskiden kağnıların arkada iki tekerleği bulunurken ön tekerleri ok ile uzatılmış uzantısının ucuna T harfine benzeyen Boyundurukları eşekler olmuş oluyordu. Yani kağnıların ön tekerlekleri bir anlamda eşekler oluyor ve boyunduruğa bağlanan eşekler yük kağnısını çekiyordu. Bu yük taşıma aracı halen köylerimizde kullanılmaktadır.

5.2.21. Keloğlan Masalları – Tilkican Dede

Bilgecan Dede, evinin üstünde yer alan gözlem kulesinde teleskopu ile araştırma yapmaktadır ve o sırada da Keloğlan yanına gelir.. Dede Keloğlan'ı yardım için eve çağırır. Keloğlan eve girdiğinde alt katta Bilgecan dedenin ikizi olan Tilkican dedenin uyduğunu görür. Tilkican dede, Bilgecan dedenin aksine çok huysuz bir

insandır ve Keloğlan'ı evden kovar. Keloğlan evden çıkar ve Bilgecan gözlem kulesinden yukarı gelmesini söyler. Bilgecan Dede Keloğlana Tilkican'ın ikiz kardeşi olduğunu ve ziyarete geldiğini söyler. Tilkican aksi bir şekilde uyumak için başka yere gider. Giderken de Keloğlana bir kesenin içinde uyuttur tozunu verir. Uzun ve Huysuz ağaçların altında uyumaya giden Tilkican'ın kafasına çuval geçirip Cadıya getirirler. Cadı Tilkican'a sihirli güçlerini geri almaya yarayacak iksirin formülünü söyletmeye çalışır. Tilkican Cadı'ya iksiri söyler ve uyuttur tozu için Cadı Uzun ve Huysuz'u Bilgecan'ın evine yollar. Bilgecan'ı evde gören Huysuz hemen Uzun'u Cadı'nın yanına yollar. Huysuz Keloğlan ve Bilgecan Dede tarafından yakalanır ve her şeyi öğrenirler. Keloğlan ve Bilgecan Dede Cadının evine doğru yol alırken Huysuz ve Uzun'un kafası karışır. Bir Cadı'nın evindeki Tilkican'a, bir de Cadının evine doğru yol alan Bilgecan'a bakar kalırlar.

Çizgi filmin bu bölümünün 03.48 dakikasında Tilkican dede ile Keloğlan arasındaki diyalogda,

Tilkican Dede:anlamalıydım. Bilgecaan! Seni Fuzuli işler bey, aşağı in!

“Fuzuli işler beyi” diye bir cümle geçmektedir. Genellikle Anadolu coğrafyasında “yersiz, gereksiz, lüzumsuz, işe yaramayan, gereksiz” olan ve yapılan şeyler için bu kalıp cümle kullanılmaktadır.

5.2.22. Keloğlan Masalları – Hayalet Madenci

Sinek, Tomurcuk, İnatçı, Keloğlan, Kara ve Balkız, Bilgecan Dede'nin köydeki çocukların anlaşabilmesi için yapmış olduğu bisikletlere binmektedirler. Sinek haricinde bisiklet kullanan diğer tüm çocuklarda tahta kask bulunmaktadır. Bu sırada hepsi birbiriyle yarışmak konusunda iddialaşmaktadırlar. Birden hava gürler ve yağmur yağmaya başlar. Çocuklar yağmurdan korunmak bir yerler ararlar ve kayanın altına sığınurlar. Tesadüf eseri sığındıkları yerin bir mağaranın girişi olduğunu fark ederler ve içeri girerler. Burası terk edilmiş bir maden ocağıdır. İnatçı'nın dedesi eski bir madencidir ve bu madenle ilgili hayalet hikâyeleri anlatmıştır. Diğerleri bu hikâyelerle dalga geçerler. Çocuklar etrafi kolaçan ederlerken vagonlar görürler. Hepsi adrenalin yaşamak için vagonun içerisine atlarlar. Vagonların üzerinde gezinirken birden vagonlar hareket eder ve madenin derinliklerine inerler. Buradan dışarı çıkmayı düşünürken madenin içerisinde kazma sesleri duyulur. Çocuklar madenden çıkmaya çalışırken yollarını kaybederler. Maden de göçük olur ve bir yerde sıkışıp kalırlar. Hayalet madenci adını verdikleri

yaşlı bir adam onları kurtarır.Hayalet madenci diye ad verdikleri bu adam çok eskiden beri madende yaşayan eski bir yaşlı adamdır. Madenci çok yaşlı ve aynı zamanda korkutucu bir tiptir. Köpeği pino ile beraber bu madende yaşamaktadırlar. Daha sonra çocuklara yardım ederek onların madenden kurtulup ailelerinin yanlarına gitmesine yardım eder. Kendisi ise köpeği pino ile beraber madenin derinliklerine gidip kaybolur.

02.28 dakikada Keloğlan'ın yaşadığı köyün çocukları hep beraber tahtadan yapılmış bisiklet sürmektedirler. Bu bisikletleri Bilgecan Dede, köyün çocukları birlik ve beraberlik içerisinde yaşamaları için onları kaynaştırmak adına yapmıştır. Eskiden oynanan oyunlar genellikle birkaç kişinin beraber olup oynadığı oyunlardır.Burada kültürel öge olarak beraber olma durumu göz önüne çıkmaktadır.

5.2.23. Keloğlan Masalları – Keloğlan ve Sinek

Keloğlan'ın annesi, tarlayı çapalama olayını bitiren ilk kişiye pasta yapacağını söyler. Bu durum doğal olarak Keloğlan ve Sinek, arasında bir çekişmeli bir rekabetin yaşanmasına sebep olur. Sinek, kesinlikle boş durmayarak köydeki diğer çocukları çağırarak onlara çapa yaptırır ve ilk işin kendisinin bitirdiğini gösterip pastayı yemek ister. işleri. Bu sırada Bilgecan Dede, yeni yapmış olduğu bir icadı tanıtmak üzeredir. İcattan haberdar olan Uzun ve Huysuz, Kara Vezir'e hemen icattan bahsetmek için saraya giderler veKara Vezir, icatı ele geçirir. Keloğlan'ıysa hemen zindana tıkar.. İcatı geri alabilmek için Sinek'le Keloğlan ve arkadaşları, Vezir'in şatosuna giderler ama orada olan tuzaklara da maalesef yakalanmaktan kurtulamazlar. Sinek, döneke ve korkak bir yapıya sahip olduğu için hemen Kara Vezir'in tarafına geçip onun işbirliği yapma yolunu seçer. Arkadaşlarını tuzaktan kurtaransa, Keloğlan olur. Bölümün sonunda hep birlikte Keloğlan'ın doğum günü kutlarlar. Bilgecan Dede, yeni yapmış olduğu icadın,Keloğlan'ın doğum günü için hazırlanmış bir jeneratör olduğunu herkese söyler.

Resim 58. Duvar Halısı

Çizgi filmin bu bölümünün 08.15 dakikasında karşımıza çıkan bu sahnede Keloğlan'ın yaşadığı evin kapısında bulunan kapı tokmağı dikkati çekmektedir. Türk kültür mimarisinde kapı tokmağının çok işlevsel yönleri ve anlamları bulunmaktadır. Kültürel mimarimizde kapı, içerisinde bulunduğu yapı için farklı farklı anlamlar ifade eder. Dini kapı huzura, okul kapısı ilime, irfana; kervansaray kapısı, emniyete, güvene; ev kapısı ise aile huzuruna ve bir çeşit sığınmaya açılan, küçük bir dünyaya geçiş olayı gibidir. Bunlar arasında tabii ki hane kapılarının daha ayrıcalıklı ve bireye özel bir konumu vardır. Bu konum, aile gizliliğinin başladığı başladığı bir duvar görevi görmektedir. Evet, normal durumlarda ev halkının dışında kalan hiç kimsenin bu kapıdan izinsiz girmeye ve onu zorla açmaya hakkı yoktur. Bunun aksi haneye tecavüz sayılır. Bu durum, geçmişte de böyleydi, bugün de böyle... Bugünkü kapı zillerinin işlevini, eskiden ana giriş kapıları üzerine bulunan tokmaklar karşılıyordu. Yabancı olarak gelen kişi bu tokmağa yavaş bir şekilde dokunur, ziyaret isteğini ev ahalisine bu şekilde duyururdu. Ev halkı çoğu kez tokmağın sesinden gelenin erkek mi; kadın mı olduğunu anlar, hatta bir kulak alışkanlığı ile, gelen kişi tanıdık bir kişiye, tokmağa vurma şeklinden onun kim olduğu tahmin bile edilebilirdi. Gelenin kimliğini daha kolay anlayabilmek için kimi kapılara büyük ve küçük olmak üzere iki ayrı tokmak konurdu. Eve kadın veya çocuk geldiğinde küçük olan tokmakla ya da halkayla kapıya vurur; yabancı bir erkek geldiğinde ise büyük tokmakla kapıyı çalardı. Görüldüğü üzere kapı tokmaklarının Anadolu ve Türk kültüründe çok eskiye giden manaları ve tanımları bulunmaktadır.

5.2.24. Keloğlan Masalları – Uçurtma Şenliği

Uzun, geçit saatini kullanarak dünyaya gelmiştir. bu sırada da parka düşen Uzun parkta uçurtma uçuran çocukları görmüştür ve köye döner dönmez, kendi

uçurtmasını yapıp uçurmaya karar verip uçurtma uçurmaya başlamıştır. Diğer çocuklarda ona eşlik edmiştir. Bu durum Kara Vezir'i kızdırmıştır ve bundan dolayı köyde herkesin uçurtma uçurmasını yasaklamıştır. Uzun, uçurtma uçuramadığı için çok mutsuz olmuştur ve canı yemek yemek bile istemiyordur. Uzun'un bu durumunu görüp üzülen Huysuz, Keloğlan'dan yardım istemeye karar vermiştir. Keloğlan, Balkız, Örgülü ve Sivri, Uzun'un evinin önünde uçurtma uçurarak Uzun'u dışarı çıkartmışlardır. Çok geçmeden Kara Vezir, gelip onları durdurmaya çalışır. Bu olayın üstüne de Keloğlan, Kara Vezir'i bir uçurtma yarışmasına davet etmek istemiştir. Kara Vezir, yarışmaya katılmak istemese de, korkmuş görünmemek için Keloğlan'ın teklifini kabul etmek durumunda kalmıştır.

Resim 59. Kara ve Keloğlan Bilek Güreşi Yaparken

06.30 dakikada karşımıza çıkan bu sahnede Kara ile Keloğlan arasında bilek güreşi müsabakası yapılmaktadır. Bunun sebebi kimin daha güçlü olacağını kanıtlama adımadır. Köylerimizde, kasabalarımızda yani Anadolu'nun her yerinde kimin kimden üstün olduğunu anlamak için bir nevi "bileğine güvenen gelsin" tabiriyle bu geleneksel spor oynanmaktadır.

5.2.25. Keloğlan Masalları – Gökkuşak

Keloğlan, Sinek, Uzun ve Huysuz, bir gökkuşak efsanesi duymuşlardır. Bu efsaneye göre gökkuşakın altından geçen kişinin dilek dilemesiyle beraber dileklerinin kabul olacağına inanırlar. Daha sonra şiddetli yağın yağmur onları çok heyecanlandırır ve gökkuşakını aramaya başlarlar. Tahtadan yapmış oldukları kayıkla beraber bir nehrin üstünden geçip, bir şelaleden aşağı doğru düşerler. Orada da tesadüfen yeni yapacağı karışım için yosun arayan Bilgecan dede ile karşılaşırılar. Gökkuşakını bulmuş olsalar da dilekleri gerçek olmamıştır. Bilgecan Dede, bundan dolayı üzülen Keloğlan, Sinek, Uzun ve Huysuz'a, önemli olanın, sonucunda ne olacağı değil, yol

boyunca beraber yaşadıkları olaylardan alınan keyif ve çıkarılan ders olduğunu söyler.

Bu bölümün 05.52 dakikasında karşımıza elinde testiyle çeşmenin yanına gelen kadın dikkati çekmektedir. Köy ve kasabaların meydanlarında genellikle çeşmeler bulunur. Bunun başlıca sebebi Osmanlı Döneminden beri yapılagelen çeşme kültürüdür. Evlerinde su bulunmayan insanlar bu çeşmelerden faydalanmaktadır. Eskiden bu çeşmeler sadece su almak için kullanılmazmış; aşkların başladığı, başında türkülerin yakıldığı yer konumundaymış aynı zamanda.

5.2.26. Keloğlan Masalları – Nasreddin Hoca

Keloğlan masallarının bu bölümünde Nasreddin hocayı göreceğiz. Nasreddin hocanın, Bilgecan Dede, Keloğlan ve arkadaşları ile olan diyalogları bu bölümde hakim.

Uzun: Elimdeki sepetteki meyveler de ne kadar güzel. Gölün kenarına gideyim de onları yiyeyim. (Uzun gölün kenarında bir ağaçlık alanın oraya oturur. Karşıdan da Nasreddin hoca eşeği ile beraber gelmektedir.)

Nasreddin Hoca: Sofranda bu yaşlıya da yer var mı?

Uzun: Tabi ki yer var. Buyur. (diye söyler ve Nasreddin hoca, Uzun'un yanına gider. Daha sonra gölün yanına giden Nasreddin hoca, göle maya çalar.)

Uzun: Dede göle maya çalınır mı?

Nasreddin Hoca: Neden çalınmasın?

Uzun: Maya tutar mı?

Nasreddin hoca: Ya tutarsa? diye ekler. Burada Nasreddin hocanın “göle maya çalma” hikâyesine gönderme vardır.

Keloğlan ve Bilgecan dedenin olduğu bir sahnede “Elin ağzı torba değil ki” ders verici hikâyesine gönderme yapılmıştır.

Keloğlan eşeği üstünde yanında Bilgecan dede ile ormandan köye doğru gitmektedirler. Keloğlan'ı eşeğin üstünde gören,

Köy halkı: Cık cık cık...kendisi eşeğe binmiş. Yaşlı amcaı yürütüyor.

Keloğlan bunu duyunca Bilgecan dedenin eşeğe binmesini ister ve Bilgecan dede eşeğin üstüne oturur.

Köy halkı: Cık cık cık...Yaşlı adama bak. Kendisi eşeğe binmiş. Küçücük çocuğu yürütüyor.

Bunu duyan Bilgecan dede, Keloğlan'a seslenerek ikisinin de eşeğe binmesini ister ve bunu gören,

Köy halkı: Cık cık cık...Şunlara bak! Eşeğe eziyet ediyorlar.

Daha sonra bu olayı gören Nasreddin hocada şunları ekler,

Nasreddin hoca: Elin ağzı torba değil ki, her şeye bir şeyler söylerler. Siz bildiğinizi ve istediğinizi yapın.

Nasreddin hocanın, Türk kültüründe önemi ve yeri yadsınamaz şekildedir. Bu bölümde de Nasreddin hocaya vurgu yapılması kültürel bir öge olması açısından önemlilik arz etmektedir.

5.2.27. Keloğlan Masalları – Bilgecan Dede Kayboldu

Bilgecan Dede bir haftadır kayıptır. Köyün hırsızları olarak anılan Uzun ve Huysuz ikilisi, Bilgecan Dede'nin yokluğunu fırsat bilip kilerindeki yiyecekleri almak için Bilgecan Dede'nin evine gizli bir şekilde girmeye karar verirler. Tabi ki Bilgecan Dedelerini merak eden Keloğlan, Balkız, Sivri ve Örgülü, onun nerede olduğuna dair bir işaret bulmak amacıyla Bilgecan Dede'nin evine gelirler. Uzun ve Huysuz, Keloğlan ve arkadaşlarından saklanabilmek için kilerde sepetlerin ve kutuların içerisine saklanırlar. Keloğlan ve arkadaşları Sivri'nin kilimin altında bulunan kulpa takılıp yere düşmesi sayesinde kilimin altında gizli bir kapak bulurlar. Bu kapak Bilgecan Dede'nin gizli laboratuvarına doğru açılan bir kapıdır. Keloğlan, Sivri, Örgülü, Kara, hep beraber aşağı inerler ve burada bir makine bulurlar. Laboratuvarda buldukları bir defterden bu makinenin Geçit makinesi olduğunu, ve gidilen yerden bir saat yardımıyla geri dönülebileceğini öğrenirler. Geçit saati de o sırada masanın üstünde durmaktadır. Keloğlan hemen eline saati alır. Her ne olursa olsun Bilgecan Dede'yi bulmak için her yolu deneyeceklerdir. Bundan dolayı da geçit makinesini kullanmaya karar verirler. Keloğlan ve arkadaşları makineyi kullanırken Huysuz'un aşağı doğru sarktığı Uzun onların kayboluşunu görür. Keloğlan ve arkadaşları ışık kümesinin olduğu bir boşluktan geçtikten sonra gerçek dünyada küçülmüş boyutlarıyla bir parkta ortaya çıkarlar.

Resim 60. Geleneksel Türk Kilimi

Bu bölümde karşımıza 06.10 ve 08.30 dakikalarda kültürel bir öge olarak halı ve kilim çıkmaktadır. Türk halıcılığı ve kilimciliği çok eskiden beri kültürümüzde olan bir el sanatları geleneğidir. Halı ve kilimler, olumsuz şartlardan korunma anlamı taşısa da zamanla insanların konumunu gösteren ve o bireylerin estetik zevk anlayışını yansıtan objeler ya da eşyalar haline gelmişlerdir. Göçebe hayat tarzından yerleşik hayata geçilse de bu eşyalar odaların tabanlarını ya da duvarlarını süslemeye devam etmiştir. Halı ve kilim dokumacılığı geçmişten günümüze Türklerin gelenekleri, örf ve adetleri ile özdeşleşmiş, Türk kültürünün önemli bir parçası haline gelmiştir. Türkler halı ve kilimleri sade düz bir motif olarak kullanmak yerine, kendi yaşayış tarzlarını, duygularını, o anda hissettikleri her şeyi ve düşüncelerini yansıtan; kuş, böcek, bitki, hayvan gibi doğanın etkisiyle ortaya çıkan motifler ve renklerle süslemişlerdir. Halı ve kilim Türk kültüründe, birer eşyadan daha öte, birer sanat eseri ve birer duygu aracı olarak kabul edilir. Bu bakış açısıyla halı ve kilimin, hem Anadolu kültüründe hem de Türk kültüründe sanatsal açıdan önemli bir yere ve konuma sahip olduğunu söyleyebiliriz.

5.2.28. Keloğlan Masalları – Minik Kuş

Her zamanki gibi karnından ziller çalar Uzun çok büyük bir yumurta bulur ve bu yumurtayı eve getirir. Bu devasa yumurta evde birden kırılır ve bu yumurtanın içerisinden devasa bir kuş çıkar. Kuş ilk önce Uzun'u gördüğü için Uzun'u annesi zanneder. Uzun ilk başta bu durumdan rahatsız olur ama sonra kuşla ilgilenmeye başlar. Onun üstüne biner. Uzun ve dev kuş uçarak gezerler. Ormanda gezen Keloğlan ve arkadaşlarının üstünden geçerler. Oradan da Kara Vezir'in sarayına doğru giderler. Burada kuş Kara Vezir'in üstünü pisler. Kara Vezir'in emri üzerine askerler kuşu yakalayıp ona getirirler. Bu sırada da her zamanki hain düşünceleriyle

Kara Vezir, devasa kuş sayesinde dünyayı ele geçirebilmek için planlar yapmaya başlar.. Uzun kuşu çok sevdiği için onu kurtarmak ister ve devasa kuşla beraber geçit kapısından geçerler. Keloğlan ve Balkız, Örgülü ve Sivri'yi beklerken köye devler gelir. Devasa kuş yumurtası onlara aittir ve kuşun kendilerine verilmemesi durumu ortaya çıkarsa köyü talan edeceklerini söylerler. Keloğlan devlere kuşu bulup getireceği sözünü verir. Onlar da adimopterle geçit kapısından geçip Uzun ve devasa kuşu aramaya koyulurlar.

Bu bölümün 07.40 dakikasında Uzun'un saklambaç oyununu oynadığını görüyoruz. Bu oyun eskiden beri çocukların, gençlerin oynadığı geleneksel oyunlarımızdan biridir. Kültürümüzde bulunması açısından unutulmaması için çizgi filmde yer verilmiştir. Kültürel bir değerimiz olması açısından bu bölümde yer verilmesi önem teşkil etmektedir.

5.2.29. Keloğlan Masalları – Kapadokya

Keloğlan, Balkız, Kara ve Sivri, Bilgecan Dede'nin köyde yaşadığı evde ipucu ararlarken bir haritayla karşılaşır.. Bu haritayı kullanarak Kapadokya'ya giderler. Burada bindikleri bir balon Uzun ve Huysuz'un yanlış hamlesi sonucu havalanır. Hepsi haritanın Bilgecan dedenin yerini gösterdiğini düşünmektedir. Bir peri bacasında Bilgecan Dede'nin sandığını bulurlar. Bu sandığın içerisinde bir sürü harita ve Bilgecan dede ile olan fotoğrafları yer almaktadır.

Bu bölüm genel hatlarıyla Kapadokya üzerinde kurulmuştur. Burası tarih ve kültürün bulunduğu ender şehirlerden birisidir. Birbirine sıkışmış platolar, faaliyete geçen yanardağlar, lavlar püskürtmüş, platoda biriken küller yumuşak bir tuf tabakası oluşturmuş. Bu duman tabakaları erozyon ile birlikte vadilere dönüşmüş; daha sonra insan eli, emeği, büyüü ve duygusu ile harikalar diyarı, kültürün göstergesi, harikalar diyarı bir şehir olmuş Kapadokya. Kültürümüzün en önemli yansıması “güzel atlar diyarı” diye nitelendirdiğimiz bu şehirdir. Türkçenin öğretiminde daha doğrusu Türkçe öğrenme aşkı kazandırılmasında bu büyüü şehir tanıtım amaçlı kullanılabilir bir ögedir.

5.2.30. Keloğlan Masalları – Mağara 2

Keloğlan, Balkız, Kara, Uzun bir tane el değirmeni yaparlar ve mağarada yaşayan adam ve kadına buğdaydan nasıl un yapacaklarını gösterirler. Daha sonra elde ettikleri bu undan nasıl ekmek yapılacağını Balkız mağara yaşayan o çifte gösterir.

Kadın ekmekleri yapar. Bu sırada mağarada yaşayan kadının boynunda kaybettikleri ay taşından yapılan kolyeyi fark ederler. Bozulangeçit saatini tamir edebilmek için kolyeyi mağara kadınından isterler. Onları çok sevmiş olan kadın kolyeyi verir. Saati çalıştırır ve köyelerine hep beraber dönerler. Kendilerini Sivri ve Örgülü'yle ayrı düştükleri yerde bulurlar. Sadece bir kaç dakika için ortadan kaybolmuş oldukları fark ederler. Diğer tarafta da mağara adamının mağaranın duvarına Keloğlan ve arkadaşlarının resmini yaptığını görürüz. Bu görüntü günümüzdeki gazetelere manşet olmuştur. Bozulan roketiyle bir dükkanın yanına inen Bilgecan Dede gazetede keloğlan, Balkız, Uzun ve Kara'nın mağara duvarında olan resimlerini görür, şaşırır ve hemen onları tanır.

Resim 61. Uzun'un Yöresel Yemeklerimizi Düşündüğü Sahne

Bu bölümün 02.51 dakikasında görselde görüldüğü gibi pide, kuzu çevirme, çoban salatası, içli köfte ve künefe gibi resimlere ve diyaloglara yer verilip, Türk yemek kültüründen bahsedilmiştir. Aynı zamanda,

.....

Balkız:ama yemekte bunlar yok Uzun. Sadece ekmek var.

Uzun: Sadece ekmek mi?

Balkız: Evet Uzun ama üzülme. Çok güzel bir ekmek yapacağız.

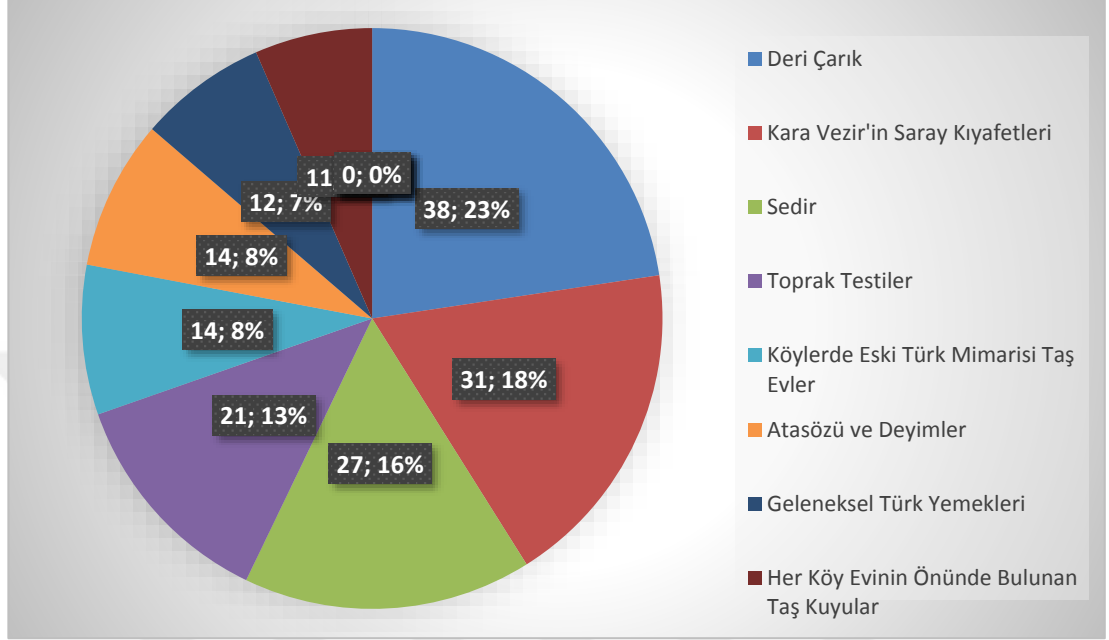
Uzun: Nasıl?

Balkız: Başakların içinden ayrılmış buğdayları el yapımı değirmende öğüteceğiz. Öğütünce buğdaylar una dönüşecek. Sonra bu unları hamur yapıp ekmek yapacağız.

03.05 dakikada Uzun ve Balkız arasında geçen bu diyalogda ekmek yapımı üzerine bir konuşma geçiyor. Anadolu'da kadınlarımızın nasıl ekmek yaptığına dair yer verilen bu konuşmalar kültürümüzün aktarımı açısından oldukça dikkate değerdir.

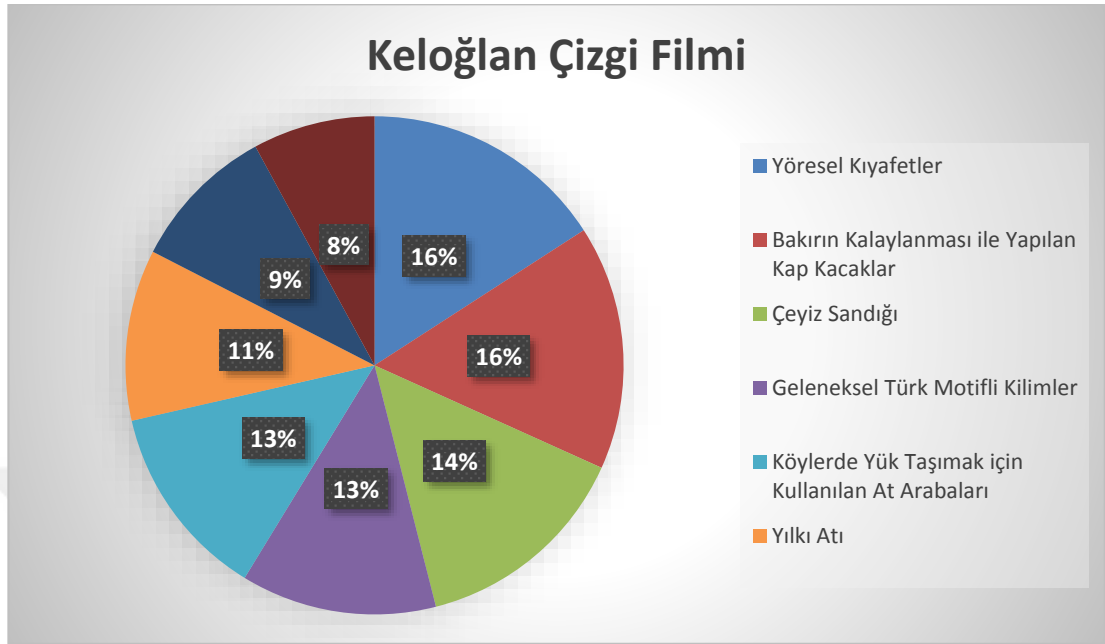
5.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde “Keloğlan” Çizgi Filminin Kullanılması

Grafik 1. Keloğlan Çizgi Filminin 71 Bölümünde En Çok Karşımıza Çıkan Kültürel Öğeler

Grafik 1'e göre Keloğlan çizgi filminin 71 bölümü izlenip en çok karşılaştığımız 8 kültürel öğeye yer verilmiştir. 71 bölümlük Keloğlan çizgi filminin 38 bölümünde, Uzun ve Huysuz giymiş oldukları deriden yapılmış çarıklar karşımıza çıkmaktadır. 31 bölümde de kötülüğü ile çizgi filme nam salmış Kara Vezir'in saray kıyafetlerini görmekteyiz. 27 bölümde hem Bilgecan Dede'nin evinde hem de Keloğlan'ın annesinin evinde karşımıza çıkan sedir; 21 bölümde karşılaştığımız topraktan yapılmış hem ürünleri taze tutmak için hem ayran koymak hem de soğuk su ile içine doldurmak için kullanılan testi; 14 bölümde eski köy yerleşik yaşamını yoğun bir şekilde hissettiren geleneksel Türk mimarisi ile benzenmiş taş evleri; 14 bölümde atalarımızın söylemiş oldukları ders verici sözlerin kült olup günümüzde aktarılmasını sağlayan atasözleri ve deyimleri; 12 bölümde geleneksel yemeklerimizi ve içeceklerimizi (yaprak sarması, mantı, pide, lahmacun, kuru fasulye, tereyağlı bazlama, ayran, Osmanlı şerbeti); 11 bölümde de köydeki her evin önünde bulunan taş ve toprakla doldurulmuş geleneksel taş kuyuları görmekteyiz.

Grafik 2. 71 Bölümlük Keloğlan Çizgi Filminde 10 ve 7 Bölüm Arasında Çıkan Kültürel Ögeler

Grafik 2'ye göre 10 bölümde köy halkının geleneksel şenliklerde, köy meydanlarında giymiş oldukları yöresel kıyafetleri ve bakırın kalaylanması ile elde edilmiş olan bulgur kazanlarını, tabakları, tencereleri, yumurta sahanlarını, yemek sahanlarını; 9 bölümde işlemeli çeyiz sandıklarını; 8 bölümde evlerin tabanlarını süsleyen geleneksel Türk motifleriyle bezenmiş kilimleri ve köy halkının tarladan elde etmiş mahsullerini pazarlarda satabilmek için yük taşıma aracı olarak kullandıkları at arabalarını; 7 bölümde de Türk göçebe kültürü için önemli bir yeri olan yılık atını görmekteyiz.

6 bölümde yoğurt ve su taşıma bakraçlarıyla; 5 bölümde Bilgecan dededen öğrendiğimiz ve dinlediğimiz ünlü Türk bilginleriyle ve aynı zamanda Türk mitolojisinde önemli yer olan devler, baykuşla; 4 bölümde Keloğlan'ın evinde görmekte olduğumuz döşşekle ve eski desenli kumaş parçalarıyla oluşturulmuş battaniyelerle; 3 bölümde geleneksel oyunlarımızla (çiftetelli, Ankara havaları, halat çekme, bilek güreşi, çuval yarışı, ağızda yumurta taşıma, yoğurt) ve Şamanizm'in etkisiyle kültürümüze, yaşam tarzıma yerleşmiş olan batıl inançlarıyla; 2 bölümde kamıştan yapılmış mahsulleri taşımak için sepetlerle, Sinek'in kuş avlamak ve arkadaşlarıyla şakalaşmak için kullandığı ağaç dalından yapılmış eski bir oyuncak olan sapanla, Keloğlan'ın kullandığı ve eskiden beri ülkemizde çocukların sevdiği tahtadan yapılan atlı karıncayla, duvarları süsleyen Türk kültürü denince akla gelen motiflerimizle işlenmiş duvar halısıyla, Keloğlan'ın annesinin işlemiş olduğu el

emeği göz nuru oyalarla; 1 bölümde ise sözlü kültürümüzü yansıtan ninniyle, süsleme sanatımız olan ve dönemin Osmanlı padişahları tarafından da önemsenen çinilerle, Keloğlan Nasreddin Hoca bölümünde karşımıza çıkan geleneksel Türk okçuluğuyla, ülkemizin önemli turizm, tarihi ve kültür başkentlerinden biri olan Kapadokya'yla özel bölümünde, taş değirmenlerinde buğdayın nasıl dövülüp un haline geldikten sonra ekmek ve bazlama yapıldığıyla karşılaşmaktayız.

Keloğlan çizgi filminin 71 bölümü izlendikten sonra ortaya çıkan verilere göre, bütün bölümlerde kültürel öğelere yoğun bir şekilde rastlanmıştır. Toplumun kültürünü anlatan atasözleri, deyimler bölümlerde çokça kullanılmıştır. Aynı zamanda selamlaşma, hitap unsurları, halk özdeyişleri, geleneksel yemeklerimiz, içeceklerimiz birçok kültürel öğelere yer verilmiştir. Keloğlan çizgi filminin bölümlerin başlarında davul sesinden oluşan müziklere ve oyun havalarına (çiftetelli, halay, Ankara'nın bağları) yer verilmiştir. Kahramanların giymiş oldukları yöresel kıyafetler, köydeki yaşam tarzı, evler geleneksel Türk hayatını yansıtmaktadır. Yaşlılara, gence, hayvanlara saygı – sevgi, hürmet etme, itimam göstermeye özen gösterilmiştir. Kültürümüzün, halk hikâyelerimizin önemli bir kahramanı ve taşıyıcısı olan Nasreddin Hoca'ya özel bir bölüm ayrılması da dikkat çekicidir. Ayrıca Keloğlan ve arkadaşları müzeye gidip, Kapadokya/Göreme Açık Hava Müzesinde balon ile uçmuşlardır. Şamanizm ile birlikte kültürümüzde kült haline gelen cümle kalıplarına yer verilmiştir. Ayrıca İslam dinindeki “Hızır” inancı da işlenmiştir. Bölümlerde ninniden, fıkradan, çocuk oyunlarından, müzelerden, şehirlerden, halk oyunlarından, türkülerden, tarihî mekânlardan, önemli Türk bilginlerinden söz edilmiştir. Kültürel mirasın genişliği düşünüldüğünde diğer çizgi filmlerde de somut ve soyut kültürel mirastan oldukça faydalanılabilir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürel aktarım köprüsü olarak önemli bir geçiş konumunda olabileceğini çıkan verilere göre söyleyebiliriz. Bu çizgi filmin dört temel dil becerisinden olan konuşma ve dinlemeye oldukça fayda sağlayacağı aşıkardır. Çizgi filmin dilinin sade ve anlaşılır olması, konuşma hızının yavaş olması, standart Türkçeyeyle beraber arada yöresel konuşmalara yer vermesi, atasözlerini aktarması (günlük yaşam dil kalıplarıyla), basit ve temel ifadeler içermesi, karakterler arasında kısa diyalogların geçmesi (uzun cümleler olup yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciyi sıkmaması), dil yapılarının tekrar edilmesi, somuttan soyuta doğru olan ilkeyle hareket edilip ve en önemlisi bu unsurları yaparken kültürel öğelerimizi de aktarmasıyla beraber yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerde A1 sonu, A2 seviyesi başlangıcında kullanılacak bir görsel materyal

unsuru olarak kullanılabilir.Çizgi filmde geçen diyaloglar “*çocuk dili gibi hayıyy*” gibi değil de yetişkinlerin diyalogları şeklinde olduğu için belli bir yaşın üzerinde Türkçe öğrenen bireylere de Keloğlan’ı izlemek absürd gelmeyecektir. Öğrenci kulağında tını bırakan kelimeler daha iyi öğrenilir. Bu yapımda Bilgecan Dede’nin konuşmalarında, Keloğlan’ın arkadaşları arasında geçen sohbetlerde bunu görebiliyoruz ve arada söylenen atasözleri, bu cümlelerin geçtiği esnada kullanılan bakraç, testi gibi kültürel ürünleri de ayırt etme olayı ortaya çıkacaktır. Bazı yerlerde kültürümüzde birçok oyun ya da gelenek artık güncel olarak yapılmıyor ve bu yüzden yabancı Türkçe öğrencileri o kültürü bilmeden dil öğrenmeye çalışıyor ama Keloğlan çizgi filmi sayesinde kültürümüzün unsurlarını duyarak, görerek edinebilirler.

Türk aile kavramının öğretilmesinde, aile içindeki sevgi ve saygının öğretilmesi, aile ve akrabalık sıfatlarının (abla, ağabey, hala, dayı vs.) öğretilmesinde özellikle temel seviyede (A1, A2) oldukça fayda sağlayacağı bir etkinlik olacaktır.Öğrenciler içinde yaşanılan ya da öğrenilmeye çalışılan dili kullanan toplumun dünya görüşünü, dünyayı algılama ve anlamlandırma becerisi kültürel bir şekilde alacaklardır. Dil öğrenirken toplumun kültürel unsurlarının anlaşılması dil becerisinin gelişmesine olumlu katkı sağlar. Bu çizgi film aracılığıyla anlatılması ya da somutlaştırılması zor olan kültür öğeler yararlanıcıya daha rahat aktarılır ve anlaşılır hale gelir. Gizil bir şekilde kültürümüzün çoğu ögesi aktarılmış olacaktır. Öğretilmek istenilen dil kültürden bağımsız düşünülemez. Farklı kültürlerle ait çizgi filmleri karşılaştırdığımızda her iki toplumun aile yapısı, toplum yapısı, bakış açısı vb. özellikleri açısından büyük oranda farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkları ortaya koymanın en iyi yolu somutlaştırarak Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kitleye izletmektir. Bunun da yollarından biri çizgi filmlerdir. Bu nedenle çizgi filmlerde kültürel unsurlar yer almalıdır.

Batı’da kültür aktarımı için, çizgi filmlerin kullanıldığını görmek mümkündür. Ninja Kaplumbağalar adlı çizgi film, bu amaca hizmet eden birtakım özelliklere sahiptir. Çizgi filmin ismi ve içeriği Japon ninja kültüründen esintiler taşımaktadır. Aslında bu düşünceden de yola çıkıldığında yabancı dil olarak Türkçe eğitimi ile ilgili alan çalışmaları ülkemizde yeni yeni çıkmasına rağmen Avrupa ve diğer ülkelerde çok hızlı gelişim gösteren yabancı dil öğretiminde çizgi filmlerin asli bir unsur olarak görülmektedir. Her ülke kendi dilini ve kültürünü öğretmek için araç edindiği bir çizgi film bulunmaktadır. Türkiye için ise yapılan bu çalışmayla beraber Keloğlan çizgi filminin Türkçe öğretiminde asli bir araç görevi göreceği de açıktır.

TARTIŞMA

Araştırmada incelediğimiz ana konuyla ilgili olarak ilk önce kuramsal çerçeve verilmiştir. Dilin tanımından bahsedilerek söze başlanmıştır ve dil-kültür ilişkisine değinilerek, ilk yazılmış olan yabancılara Türkçe öğretim amaçlı eserlerden bahsedilmiştir. Daha sonra Avrupa Ortak Dil Çerçevesinden hareket edilerek; kültür kavramının tanımına gelinmiştir. Kültürün bir toplumun oluşmasında yapı taşı olduğu ve dili de yönlendirdiği üzerine tanımlar yapılmıştır. İkinci olarak televizyonun gelişim aşamasına değinilip, bundan hareketle çizgi filmlerin ilk önce dünyada oluşumlarına daha sonra da Türkiye’de ortaya çıkma evresinden bahsedilmiştir. Bu çizgi filmler arasından, her zaman en çok izlenme oranına sahip ve kültürümüzü yansıtması bakımından “Keloğlan” çizgi filmi örneklem olarak seçilmiş ve içeriği yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel aktarım unsuru olarak incelenmiştir.

Bir iletişim aracı olan televizyon, teknolojinin her dönem gelişmesi ile toplumların hayatında önemli bir yer edinen medya araçları arasında yer almaya başlamıştır. Verilen öneme paralel olarak televizyon aracılığı ile yayınlanan programlar, insanları için önemli bir hale gelmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için bir eğlence aracı olan televizyonlarda, araştırmalara göre ilk seviyelerde en çok izlenen programlar her zaman çizgi filmler olmuştur (Güler, 2016: 167; akt. Karaca, 2019: 149). Bir dili yabancı dil olarak öğrenen bireylerin ilk zamanlarda kelime duyma, öğrenme, öğrenmiş olduğu dilin telaffuzuna dikkat etme gibi isteklerine çizgi filmlerin ilk başta yardımcı olduğu bilinmektedir. Genellikle dil öğreticilerin, dil öğrenen bireylere ilk tavsiyesi çizgi film izlemeleri yönünde tavsiye vermeleri olmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, görsel araç ve materyal seçiminde öğrencilerin düzeylerine

uygun materyal kullanılması dil öğretiminde verimlilik açısından dikkate alınması gereken hususlardandır. Seçilen

bu materyaller; kitaplar, gerçeğeşyalar, nesnelervemodeller, fotoğraflar, resimler, şekiller, grafikler, sunular, işitsel araçlar ve materyaller, televizyon, video, film, çizgi film, kamera, cep telefonu ve bilgisayar gibi yabancı dil öğretiminde ve öğreniminde önem arz etmektedirler (Aytan ve Tuncel, 2015: 236). Yabancı dil olarak Türkçe

öğrencilerinin dil gelişiminde, bütün bu araçlar ve materyallerin içinde görsel materyallerden biri olan çizgi filmler, dil öğrenenlerin dört temel dil becerilerinin geliştirilmesiaçısından faydası sağlayandı dil öğretim araçlarındandır. Odabaşı ve Gürçan-Namlu'ya (1998) göre, görsel unsurların yabancı dil öğretiminde; ortaya konan içeriğin yer, hız ve zaman açısından faydası önemli olmaktadır. Dil öğretiminde görsel unsurların dil öğrenen bireylerin önüne konulması ve içeriğinin sınıf ortamına taşınması dil öğretimini hızlandırarak tekniklerdedir.

Geçmişte öğrenilen ile gelecekte öğrenilecek bilgiler arasında bağlantının sağlanması, araştırma ve okumaya teşvikin artırılması, öğrenmede odaklanmanın sağlanması, çoklu bakış açısıyla değerlendirilmelerinin sınıf içinde yapılması, dil öğretiminde hareketliliğin, ses ve sözlü erin duygulara ayırmada hitap etmesi gibi faydalarının olması ve en önemlisi de öğrenilen dilin kültürüne değinilmesi dili öğrenmede görsel materyal içeriklerinin öneminin göstermektedir (akt. Aytan ve Tuncel, 2015: 237).

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çizgi Film Kullanımı” adlı makalede her ne kadar hem “Keloğlan” hem de kültürel aktarımdan bahsetmese de çizgi filmlerin bir dili yabancı dil olarak öğrenen bireyler üzerinde görsel bir materyal olmasından kaynaklı olumlu dönütler sağladığı kanısına varılmıştır. Bir diğer çalışmalardan biri olan, “Çizgi Filmlerin Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılması Ayşegül (Martine) Örneği” adlı makalede, çizgi filmlerin dört temel dil becerisi üzerinde nasıl somutlaştırarak dil öğretimi yaptığı üzerinde durulmaktadır. Çizgi filmlerin yabancı dil öğretiminde kullanılmalarında çocuklar açısından faydasının olduğu bilinmekte olup genç yabancı dil öğrencileri açısından da kelime kazanımı olarak olumlu birikimler sağladığı üzerinde durulmaktadır. Yağlı'ya göre, yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerin, dinleme, konuşma ve yazma gibi temel becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Fazlasıyla özgün bir doküman olan, çizgi filmler yabancı dil öğretmenlerine ve öğrencilerine oldukça yararlı çalışmalar yapma fırsatı sunar. Çizgi filmler, her daim anlaşılması zor olan kavramları basitleştirir, somutlaştırır ve görsellik yardımıyla daha kolay anlama imkanı sağlar (Yağlı, 2018: 706).

Kirch ve Speck-Hamdan'ın 2006 yılında yaptıkları araştırma da, yabancı dil öğreniminde ve öğretiminde çizgi filmlerin yerini ortaya koymaktadır. Anadile çevrilmiş ancak içinde hedef dilden iletiler içeren çizgi filmlerle çocuklar farkında

olmadan ve yabancı dili anlamak için fazla zorlanmadan dil öğrenmektedir. Tamamen yabancı dilde olan filmlerde ise çocukların motivasyonu ve ilgisi açısından filmin kolay anlaşılır olması, sade olmasının önemli olduğu tespit edilmiştir. İçeriğin kolay anlaşıldığı, ifadelerin görsel göstergelerle iyi desteklendiği filmlerde, duyduğunu anlama ve sözcüğü tekrar etme becerisinin daha iyi geliştiği görülmüştür. Bu tür çizgi filmi izleyen çocuklar tek tek sözcüklerin anlamını bilmeseler de duyduklarının anlamını görüntü sayesinde kavrayabilmektedir. Bunun yanı sıra yabancı filmlerin önce orijinalinin, çocukların izledikleri hakkında fikir yürütmesinden sonra, hedef izleyicilerin anadiline çevirisinin izletilmesinin, motivasyon, dinlediğini anlama, dil bilincinin oluşması, sözcük edinimi ve kullanımı açısından daha etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca çocuklar, izledikleri filmde hikâyeyi sadece duymayıp aynı zamanda hikâyenin içinde olurlarsa yabancı dili daha iyi öğrenmektedirler (akt. Yağlı, 2018: 707).

“Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımındaki Rolü ve Pepee Örneği” adlı çalışma yabancı dil öğrencileri üzerine yapılmamış ve “Keloğlan” çizgi filmi örneklem olarak seçilmemesine rağmen, çizgi filmlerin kültür aktarımında çevrenin ve tarihsel yapıların, hikâyelerin vereceği kültürü gösterebildiğinden bahsetmiştir. Türk kültürüne ait özellikleri bünyesinden barındıran çizgi filmlerin, hem anadili Türkçe olan bireyler üzerinde hem de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler üzerinde kültürel öğretim yaptığına dair varsayımlara ulaşabiliriz.

Raziye Pekşen Akça ve Gülen Baran hocaların yapmış olduğu, “Çizgi Filmlerin Türk Kültürüne Ait Özellikler Açısından İncelenmesi: Pepee Örneği” adlı çalışmanın bir bölümünde, çizgi filmlerin diğer ülkelerde yaşayan ve Türkçe öğrenmek isteyen yabancı öğrenciler için kültür aktarımı konusunda köprü görevi göreceğine dair bahisler geçmektedir. Kültürü bu şekilde bizlerin vereceği, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerinde alacağı vurgulanmaktadır.

SONUÇ

Bu araştırma, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel etkileşim ile ilgili bilgi vermek amacıyla ele alınmıştır. Bu çalışmada Türkiye Radyo Televizyonları tarafından 2008 yılında kurulan TRT Çocuk kanalında ekran hayatına başlayan 2013 yapımı Keloğlan çizgi filminin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler açısından kültürel aktarım görevi görüp göremeyeceği üzerine kültürel unsurlar belirlenmeye çalışılmıştır.

Zamanımızda kültürler arasında ortaya çıkmaya başlayan yakınlıklar, çağımızın bir getirisi olarak bir ya da artık birden fazla yabancı dili öğrenmeyi zorunlu kılmaktadır. Dünya ülkeleri arasında olan politik, eğitim, ekonomi, turizm vb. gibi konularda ortaya çıkan ilişkilere binaen bu ülkelerin dillerini öğrenmek, o toplumun konuştuğu dile ve kültüre de hâkim olmamız kaçınılmaz bir durum olarak karşımıza çıkacaktır. Böylelikle tüm dünya ülkelerinde bir yabancı dil bilme ve bir yabancı dili öğrenmenin önemi, millîtsel ve kültürel değişmeler karşısında zamanla büyük bir önem kazanmakta, tüm dünya ülkeleri arasında kültür alışverişi ve çeşitli alanlarda iş birliği olanaklarının artmasıyla yabancı dil öğrenme etkinliklerini de zorunlu bir hale getirmektedir.

Bir dili öğrenmek demek sadece o dilin konuşmasını, okumasını, yazmasını bilmek demek değildir. Kültürü hakkında fikir sahibi olmamız gerekir. Bir dilin konuşulduğu toplumun ya da milletin kültürü hakkında ne kadar bilgi sahibiysek, öğrendiğimiz o dile de o kadar çok hakim olmamızı sağlayacaktır. Kültür ve kültürel aktarım kavramı da burada karşımıza daha çok çıkacaktır. Kültür, beraberlik içerisinde yaşayan bir toplumun maddî ve manevî değerler ve fikirler ışığında ortaya çıkan değerlerdir. Kültür toplumu tarafından benimsenmiş, o toplumu bir arada tutan kurallar bütünüdür. Gelenek, görenek, ahlak olarak isimlendirebileceğimiz bu oluşmuş kurallar ve değerler bütünü sayesinde iyi-kötü, doğru-yanlış, haram-helal gibi kavramların da anlam kazanması sağlanacaktır. Kültürel aktarım ise, toplum tarafından çok eski zamanlardan beri oluşturulan bu kurallar ve değerler bütününe farklı toplumlara, tüm dünya ülkelerine aktarma ilkesinden yol çıkılan bir kavramlar bütünüdür.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, Türk kültürünün öğretimi başka ülkelerden gelip Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen insanlara aktarma amacı taşımaktadır. Çünkü

bir dil, her zaman konuşulduğu ülkenin, toplumun değer yargılarını anlatan bir taşıyıcıdır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmek ana dil olarak öğretmekten daha zordur. Çünkü Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler Türk kültürüne uzak insanlardan oluşmaktadır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen birey kültürümüzün de içerisine girmelidir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel aktarım yapılmadığı zamanlarda diğer toplumlardan olan bireylerle aramızda iletişim sıkıntısı doğmaktadır. Örneğin aynı cinsten iki kişinin el ele tutuşması, Türk kültüründe insanların birbirini çok sevmesini, samimiyeti, dostluğu, arkadaşlığı temsil etmektedir. Ama mesela Arap kültüründe iki kişinin el ele tutuşması hoş karşılanmamaktadır. Hatta yanak yanağa öpüşme olayına da çok tehlikeli gibi kavramlarla açıklamaya çalışmaktadırlar. Bu örneklerden de ortaya çıkabileceği gibi kültür ve kültürel farklılıklar insanlar, toplumlar ve ülkeler arasında olan iletişimi etkileyen unsurlardır. Bu sonuçtan hareketle de Türkçeyi yabancı dil olarak öğretirken kültürümüze ait özellikleri de aktarmak Türkçenin çok iyi ve sağlam bir şekilde öğrenilmesine etkisi olacaktır.

Kültür, belirli araç, gereç ve materyaller ile karşı tarafa aktarılabilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde kullanılan görseller, videolar, sesler, animasyonlar, çizgi filmler kültür aktarımının en önemli parçalarıdır. Kültür dünyası bilinmeden ne dil bilgisi ne kelimeler ne kurallar tam anlamıyla öğrenciye verilmez, verilse bile öğrenci tarafından beyinde kavramsallaştırılamaz. Bu nedenle görsel materyallerden yararlanılmalıdır. Çizgi film bu materyaller arasında bulunmaz bir nimet olarak görülmektedir.

Çizgi filmler, çok kısa bir zaman önce eğlence amaçlı ortaya çıkmış yapımlardır. İlk çıktığı zamanlar eğlendirme amaçlı piyasaya sürülen çizgi filmler daha sonra eğitim amacıyla da kullanılabilirdi fikri ortaya atılmıştır. Bu düşünceden sonra da eğitim amaçlı çizgi filmler yapılmaya başlanmıştır. Daha sonra bu durum tabii ki akademik çalışmaları da etkileyip araştırmalar yapılmasını sağlamıştır. Araştırmalar neticesinde sadece çizgi filmlerin çocuk eksenli yapılmaması gerektiği yetişkinleri de konu alan yapımlara yer verilebileceği sonucunu çıkarmıştır. Hem yabancı dil öğretiminde hem ana dil öğretiminde de kullanılabilirdiğini varsayarsak böyle yapımlara ihtiyaç olduğunu ve olacağını söyleyebiliriz. Çizgi filmler, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, konuşma ve dinleme becerilerini kazandırıp geliştirmede ilgi çekici, öğretici ve kültür taşıyıcısı özelliğine sahiptir. A1, A2, B1, B2, C1 seviyelerine göre

seçilen çizgi filimler Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde etkili olmaktadır. Çizgi filmler, hem içerisinde konuşulan dilin doğallığını yansıtması yönünden hem konuşulduğu kültürü aktarması yönünden önemli görsel araçlardandır. Dil öğretiminde kullanılan video içerikleri katılımcıların özellikle konuşma ve dinleme becerilerine hitap etmesiyle dilin öğrenilebilirliğini de ciddi şekilde artırmaktadır. Çizgi filmler, öğrenilen ve öğrenilecek olan yabancı dilin kavranmasını sağlamakta, dil bütünlüğünün oluşmasında önemli bir yere sahip olmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin teorik olarak görmüş oldukları dilin bir kurgu içerisinde, gerçek yaşamda nasıl kullanıldığını görmeleri, öğrendikleri dilin yapısını ve kurallarını kavrama adına faydalı olmaktadır. Dil öğrencileri, öğrenmiş ve öğreniyor oldukları yabancı dili çizgi filmler sayesinde daha pratik, sürekli ve kalıcı olarak öğrenebilmektedirler.

TRT belirtildiği üzere, 2008 yılında, Türkiye'nin ilk ve tek yerli çizgi film kanalını kurmuştur. "TRT ÇOCUK" ismiyle yayın hayatına başlayan bu kanal, pek çok yerli yapımın da yayın hayatına adım atmasını sağlayarak Türk kültürünü, manevi değerleri yansıtan programlarla, yayınladıkları çizgi filmlerle, binlerce yabancı menşeli yapımla baş ederek, büyük başarılarla imza atmıştır ve atmaya devam etmektedir. İncelediğimiz Keloğlan çizgi filmi de TRT ÇOCUK kanalının başarılı çizgi filmlerin arasında yer almıştır. Bu duruma da 2013 yılından itibaren kesintisiz yayınlanan Keloğlan çizgi filminden de yakın bir şekilde tanık oluyoruz.

Keloğlan çizgi filmi, içeriğinde Türk kültürünün bütün özelliklerini barındırmasıyla beraber yaşayışımızı, aile hayatımızı, arkadaşlık, komşu ilişkilerini yansıtmayı, Şamanizm gibi eski Türk geleneklerinden bahsetmesi, dilimizin ve kültürümüzün taşıyıcı unsurlarından olan atasözlerine ve deyimlere yer vermesi, geleneksel kıyafetlerin kullanılması, Osmanlı Dönemi tarihine yer verip padişahların saray giyim, kuşamlarına, vezirlerin saray kıyafetlerini ekrana taşınması, Türk göçebe kültürünün önemli sembolü olan yalkı atına yer vermesiyle bakırdan yapılmış tencere, bardak, kazan gibi ürünleri göstermesi, bakraç, halı, kilim, duvar halısı, sedir gibi ev yaşam kültürünü tanıtan görsellere yer vermesine istinaden kendisine Türk kültürünü aktarmayı görev edinmiş ender yapımlardan biri olma görevine sahiptir. Keloğlan çizgi filmin oluşmasını sağlayan uzman kadro sayesinde, 71 bölümün hemen her kısmında Türk kültürüne dair izlere rastlanmaktadır. Eskiden beri kültürümüzün içerisinde bulunan bilge insanların ve büyüklerin sözlerine itimat

gösterme olayı Keloğlan çizgi filminin her bölümünde hissedilmektedir. Rol model olarak yaptıklarıyla, düşüncesiyle, bilgisiyle örnek teşkil eden Bilgecan dede, “sana su vermeyene sen süt ver” geleneğimizden hareketle Keloğlan ve arkadaşlarına tavsiyelerde bulunmakta ve bunu karakteriyle de yansıtmaktadır.

Yayınlanmış olan 71 bölümün hepsi incelenmiştir. 71 bölümün hepsinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yararlanılması açısından, Türk kültürüne, geleneklerine, göreneklerine, adetlerine dair izler aranmıştır. Türk kültürüne dair birçok görselin ve sözlü kültürün izlerine 71 bölümün hepsinde farklı sayılarda yer aldığı tespit edilmiştir. Bölümlerin hepsinde yer alan karakterler ve görsel Türk kültürüne dair izlerle dolu içeriğe sahiptir.

71 bölümlük Keloğlan çizgi filminin 38 bölümünde en çok karşılaştığımız kültürel öge Uzun ve Huysuz karakterlerinin giymiş oldukları deriden yapılmış çarıklardır. Bunu takiben Kara Vezir karakterinin giymiş olduğu Osmanlı saray ve vezir kıyafetlerini de 31 bölümde ekranda görebiliyoruz. Bunları 27 bölümde Bilgecan dede ile Keloğlan’ın evinde bulunan sedir, 21 bölümde bulunan topraktan yapılmış ürünleri taze tutmak için saklanan eski usul testiler, 14 bölümde karşımıza çıkan eski Türk mimarisi ile yapılan taş evler ve dilimize yerleşmiş atalarımızın söylediği atasözü ve deyimler (gülme komşuna gelir başına, komşu komşunun külüne muhtaçtır, eşeğe semer atmak vb.), 12 bölümde karşımıza çıkan geleneksel Türk yemekleri, içecekleri ve bu yemeklerimizin nasıl yapılacağı (yaprak sarması, mantı, lahmacun, pide, kuru fasulye, testide soğuk ayran, Osmanlı şerbeti); 11 bölümde her evin önünde bulunan taş kuyular, 10 bölümde karşımıza çıkan köy halkının şenliklerde ve meydanda toplanmalarında giydiği yörelere özgü yöresel kıyafetler ve bakırdan kalaylanarak yapılmış tencereler, bulgur kazanları, bardaklar, yemek sahanları; 9 bölümde karşılaştığımız işlemeli çeyiz sandıkları; 8 bölümde karşılaştığımız geleneksel Türk motifleriyle bezeli kilim ve köy halkının ambarlarından çıkan ürünlerini pazarlara taşımak için kullandığı atlı yük arabaları; 7 bölümde padişahın, Kara Vezir’in ve prensesin kullandığı Türk göçebe kültürü için büyük önem arz eden yılık at; 6 bölümde karşımıza çıkan yoğurt saklama bakraçları; 5 bölümde Bilgecan dededen duyduğumuz ünlü Türk bilginleri ve Türk mitolojisinin önemli unsurları olan devler ve yedi başlı yılan; 4 bölümde karşılaştığımız Keloğlan’ın annesinin eski kumaş parçalarından yapmış olduğu desenli battaniye ve döşek; 3 bölümde karşımıza çıkan genellikle şenliklerde halkın katılımı ile oynanan

halat çekme, çuval yarışı, ağızda yumurta taşıma oyunları ve Şamanizm kültürünün etkisiyle ortaya çıkan Batıl inançlar; 1 ve 2 bölümde karşılaştığımız dal süpürgeler, kamıştan yapılan sepetler, Şamanizm etkisiyle ateşe ve büyüye yüklenen anlam, çocukların kuş avlamak için yaptıkları sapan, ninniler, padişahın sarayında yer alan çiniler, geleneksel oyuncaklardan biri olan tahta atlı karınca, Türk motifleriyle bezenmiş duvar halısı, Keloğlan'ın annesinin işlediği oyalar, Kara ve Keloğlan'ın köy meydanında oynadığı bilek güreşi, geleneksel Türk okçuluğu, Türkiye turizminin önemli yapı taşı Kapadokya, geleneksel domates, yemek yeme şenlikleri, taş değirmende buğday dövme kültürel unsurları takip etmektedir. Hemen hemen her bölümde kültürümüze ait unsurlara yer verildiği görülmektedir.

Annesi, arkadaşları ve çok değer verdiği Bilgecan Dedesi ile beraber yaşayan Keloğlan çizgi filminde kültürel unsurlara bu kadar çok yer verilmesi, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen ve öğrenecek bireyler içinde bir kaynak görevi oluşturmaktadır. Dil öğrenen öğrenciler birçok şeyi görsel ve işitsel kazanım yoluyla öğrenmektedir. Bu varsayımdan da hareket edecek olursak, bakraç gibi kültürel bir öğeyi kovadan ayırmak için çizgi filmin 1.bölümü izlendiği zaman hem ayırt edilecek hem de kültürümüzdeki işlevini yakın bir şekilde görmüş olacaktır (Tablo 3). 5. bölüm, A2 seviyesinde atasözü ve deyim öğrenmeye başlayan öğrenciler için örnekler sağlayacaktır. Keloğlan çizgi dizisi, eskiden atalarımızın söylemiyle şimdilerde kült olmuş bu yapıları hem görsel hem de işitsel bir şekilde görmelerine olanak tanıyan bir başyapıttır (Tablo 7). Bilgecan Dede'nin hemen hemen her bölümünde bilgileri ışığında eski Türk bilginlerine gönderme yapması kültürel bir unsur olarak görülmektedir. İbn-i Sina'nın, Hazerfan Çelebi'nin kim olduğunu öğrenecek olan yabancı Türkçe öğrencileri Türk bilimi hakkında da bilgi elde edeceklerdir. Türkiye turizminin ve tarihinin en gizemli kentlerinden biri olan Kapadokya özel bölümünü Keloğlan Kapadokya serisinde izlediklerinde bu tarihi ve turistik şehrin nasıl oluştuğu, oluşmasına ne gibi şeylerin zemin sağladığı, coğrafi enlemi ve boylamı, halkın yaşayış tarzı hakkında da ön bilgileri oluşacaktır. Kültür her zaman dili çekici, enerjik ve eksantrik kılar.

Araştırmaya konu olan Keloğlan çizgi filmi, sadece çocuklar ve ana dil konuşurları için önem arz etmemektedir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen ve öğreneceklerle de kültürel aktarım köprüsü görevi göreceği düşünülmektedir. Nitekim 71 bölümün hepsine kültürel unsurların her sahnede bir işleve sahip olması, ana ve yardımcı

karakterler tarafından aktarılması, kelimelerin anlaşılır ve örneklenebilir olmasından dolayı yabancı dil olarak Türkçe eğitimi alanında kültür aktarım işlevi olarak kullanılabilceği varsayımı elde edilmiştir.

ÖNERİLER

Keloğlan çizgi filmini yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel unsur olarak incelediğimizde gördüğümüz eksikliği tamamlamak amacıyla birtakım öneriler sunulabilir. Öneriler maddeler halinde şöyle dile getirilmiştir:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan bir çizgi film ile başka yabancı dillerin öğretiminde kullanılan çizgi filmler yapısı, kültürel özellikleri yansıtması bakımından çalışma yapılabilir.
2. Çizgi filmler genellikle değerler eğitimi açısından farklı alanlar tarafından incelenip analiz oluşturulmuştur. Değerler ve kültürel bağlamı kurulup veriler elde edilebilir.
3. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin dil düzeyleri (A1, A2, B1, B2, C1) ayrı ayrı değerlendirilerek incelenebilir.
4. Bu alanda eğitim veren kişiler için kaynak oluşturması açısından ulusal çizgi filmlerimizden sahneler seçilip etkinlik oluşturma temelli çalışmalar yapılabilir.
5. Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenler, karşısında hitap ettiği kitleye çizgi film izletmek istediği zaman bu filmi nasıl dilimizin kurallarına ve kültürümüzün yapısına uygun olacak şekilde kısa metrajlı hale getirebilirler. Bununla ilgili çalışmalar yapılabilir.
6. Sahada olan çizgi filmlerin tamamı ya da yarısı belirlenerek hangi çizgi film hangi dil düzeyleri için kullanılabilir. Bununla ilgili çalışmalara yer verilebilir.
7. Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi film müziklerinin öğrencinin dikkatini çekmesi yönünden ve Türkçeye, Türk kültürüne duyarlılığını nasıl etkileyebileceği üzerine çalışmalar gerçekleştirilebilir.
8. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde inceleme olarak iki ulusal çizgi film belirlenip kültürel unsurları yansıtması bakımından karşılaştırmalı çalışma yapılabilir.
9. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir ulusal yapımla bir de yabancı yapımla çizgi film seçilip kendi kültürlerini ne kadar yansıttığı üzerine çalışmalar gerçekleştirilebilir.
10. Ulusal yapımla çizgi film müzikalleri belirlenerek onlar üzerine Türkçenin öğretimi açısından çalışmalar gerçekleştirilebilir.

11. Kelođlan çizgi filmi yurt dıřında Tůrkçe ۆđrenen Tůrk çocukları ۆzerinde hangi deđerleri ortaya çıkartıyor? Bu arařtırma konusu olarak ele alınabilir.

12. Yabancı dil olarak Tůrkçe ۆđreniminde Kelođlan çizgi filmi ۆđrencilere izletildikten sonra hangi kۆltۆrel ۆgeler hakkında bilgi sahibi oldular. Bununla ilgili çalıřmalar yapılabilir.

13. Yabancı dil olarak Tůrkçe ۆđreniminde Yılık Atı çizgi filmi ۆđrencilere izletildikten sonra hangi kۆltۆrel ۆgeler hakkında bilgi sahibi oldular. Bununla ilgili çalışmalar yapılabilir.

14. Yabancı dil olarak Tůrkçe ۆđreniminde Rafadan Tayfa ve Ramazan Tayfa çizgi filmi ۆđrencilere izletildikten sonra hangi kۆltۆrel ۆgeler hakkında bilgi sahibi oldular. Bununla ilgili çalıřmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1977). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu
- Ağıldere, S. (2010). XVIII. Yüzyıl Avrupa’ında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Önemi: Osmanlı İmparatorluğu’nda İstanbul Fransız Dil Öğretimi Okulu (1669-1873). *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3), 693-704
- Akmoldoyeva, B. B (1989), *Konevodstvo v Sisteme Traditsyonnogo Hozyaystva Kirgizov (Konets XIX-naçalo XX vv.)*, Frunze
- Altun, A. G. S. U. (2011). İNSANLIĞIN “UZAKTAN GÖRME” DÜŞÜ: TELEVİZYON VE ALTERNATİF MEDYA ARAYIŞLARI. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 1(2).
- Alangu, Tahir: *Keloğlan Masalları*, Mitostan Kurtuluş-Geleceğe Yönelik, Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1987, der: Mustafa Ruhi Şirin, Gökyüzü Yayınları, İstanbul 1987.
- Alangu, Tahir: *Keloğlan Masalları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2009.
- Aykaç, N. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Genel Tarihçesi Ve Bu Alanda Kullanılan Yöntemler. *Turkish Studies*, 10(3), 161-174
- Aydın, E. (2018). *Uygur yazıtları*. Bilge Kültür Sanat.
- Tunçel, H., & Aytan, N. (2013). İKİ DİLLİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRSEL OKUMA VE YAZILI İFADE BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ. *Electronic Turkish Studies*, 8(12).
- Artun, Erman: *Türk Halkbilimi*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2010.
- Arda, Z. (2015). TÜRK HALK KÜLTÜRÜNDE" KORKULUK" İMGESİ VE NEŞET GÜNAL'IN RESİMLERİNE YANSIMALARI. *Milli Folklor*, 27(108).
- Al-Sharabi Taher Anaa, T. A. (2018). Karşılaştırmalı Bir Bakış Açısıyla Dil Öğretiminde Kültür Aktarımı (Türkçe-Arapça Örneğinde), *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 1 (1): 6- 16.
- Alicenap, Çiğdem Taş, “Kültürel Mirasın Çizgi Film Senaryolarında Kullanılması”, *TÜBAR-XXXVII/ Sayı 13*, (2015 Bahar), s.11-26.

- Aziz, A. (1981). *Radyo ve Televizyona Giriş*, Ankara: A.Ü. S.B.F. Yay
- Bıçer, N . (2012). Hunlardan Günümüze Yabancılara Türkçe Öğretimi .
Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 1 (4) , 107-133
- Barutcu, T., & Açık, F. (2018). Çocuk Edebiyatı Ürünlerinde Yer Alan Deyimlerin
Kültür Aktarımındaki Rolü ve Türkçe Ders Kitaplarındaki Deyimlerle
Örtüşme Düzeyi. *Bilig*, 86, 183-209.
- Belek, K. (2015), “Eski Türklerde At ve At Kültürü (Dünden Bugüne Kırgız Kültürel
Hayatı Örneği)”, *Gazi Türkiyat*, Bahar 2015/16, s. 111-128
- Boratav, Pertev Naili: *Halk Hikâyeleri ve Halk Hikayeciliği*, Ankara 1992.
- Bursalı, H. ve Topçuoğlu Ünal, F. (2015). Çizgi dizilerin 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin
söz varlığına katkısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Dergisi*, 12(29), 60-74.
- Canpolat, Mustafa, “Kaşgarlı Mahmut ve Etimoloji”, *Divânü Lûgati't-Türk Bilgi
Şöleni Bildirileri 7-8 Mayıs 1999*, Türk Dil Kurumu-TÜRKSOY, Ankara, s.
19-29.
- Çelebi, M . (2006). *Türkiye’de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi*. Erciyes
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 1 (21) , 285-307
- Ceylan, N. (2016). Yağlıca Kalesi’nde yılan figürü ve Türklerde yılan simgesi.
- Erenoğlu, D. (2008). *Mehmet Kaplan’ın Dil Üzerine Görüşleri*. Atatürk Üniversitesi
Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Sayı (36), 65-80
- Fıske, John (1996). *İletişim Çalışmalarına Giriş*, (Çev. Süleyman İrvan), Ark,
İstanbul.
- Güzel,A., Barın,E. (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Ankara: Akçağ
Yayımları.
- Güvenç, B. (1970). *Kültür Üzerine Bir Deneme*. Ankara
- Gül, M., Uzun, R. N., & Çebi, M. (2018). TÜRK KÜLTÜRLERİNDEKİ
GELENEKSEL OYUNLAR VE SPORLARA YÜZEYSEL BİR
BAKIŞ. *Electronic Turkish Studies*, 13(26).
- Gökalp, Z. (2005). *Türkçülüğün Esasları*, İstanbul, Akvaryum Yayınevi.
- Göktepe, Erdem, *Geçmişten Günümüze Hareketli Görüntü ve
Türkiye’de Animasyonun Gelişimi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,
İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2015.

- İşçan, A. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Önemi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 2(4), 29-36
- Karaca, S, S (2019). *Çizgi Filmlerde Değerler Eğitimi, Değerler Eğitimi Açısından Rafadan Tayfa Çizgi Filminin İncelenmesi*, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi
- Kaba, Fethi, *Animasyonun Eğitim Amaçlı Kullanımı*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir 1992.
- Legutke, M.K. (2001): Trend:Portfolio. Primar. Zeitschrift für Deutsch als Fremdsprache und Zweit-sprache im Primarschulbereich, Heft 29 /10. Hrsg. *Goethe-Institut/Inter Nationes*, S.37-42.
- Meriç, Cemil (1986). *Kültürden İrfana*, İstanbul: İnsan Yayınları
- Lindner, Rolf (1976). "Fernsehen und Alltag der Zuschauer", *Medium*, 6. Jg. H. 9.
- Onan, B. (2003). Divanü Lûgat-it-Türk'ün Dil Öğretim Yöntemleri ve Dünya Filolojisine Katkıları Bakımından Bir Değerlendirmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 425-445.
- Özdemir, C. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihçesi. *Alatoo Academic Studies*, 2, 58-65
- Ögel, Bahaeddin,: *Türk Mitolojisi II*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, Ankara 2002.
- Özcan, Tarık: Modern Bir Öncü: Keloğlan, *Bilig Dergisi*, Sayı 65, İstanbul 2013.
- Pilanci, H, Saltık, O . (2018). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisi İçeriğini Etkileyen Faktörler: A1, A2 Düzeyleri. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 4 (9), 122-149
- Polat, T. ve Tapan, N. (2001): Türkiye’de Dünden Bugüne Bilimsel Araştırma Alanı Olarak Almanca Öğretmenlerinin Yetiştirimi.Çakır, M. (Hrsg.). *Fremdsprachenunterricht und die Stellung des Deutschen in der Türkei-Yabancı Dil Dersleri ve Almanca'nın Türkiye'deki Konumu, Aachen:Shaker.*, S. 283-291.

- Polat, T. (2000): Fremdsprachenunterricht auf der Sekundarstufe in der Türkei im Kontext von zwei-und mehrsprachiger Erziehung. Erziehung zur Zwei- und Mehrsprachigkeit. Konzepte, Modelle und Rahmenbedingungen am Beispiel von Deutschland, Australien und der Türkei. Ernst Apeltauer (Hrsg.). *In Flensburger Papiere zur Mehrsprachigkeit und Kulturvielfalt im Unterricht*, Heft 24/25, S. 21-39..
- Ruppert, Wolfgang (Der.) (1996), *Bisiklet, Otomobil, Televizyon, Gündelik Eşyaların Kültür Tarihi*, (Çev. Mustafa Tüzer), Kabalcı Yay. İstanbul.
- Schmidtchen, Gerhard (1962). "Die Evolution der Rundfunkmedien", *Publizistik*, 7. Jg.
- Sartori, Giovanni (2004). *Görmenin İktidarı, Homo Videns: Gören İnsan*, (Çev. Gül Batuş ve Bahar Ulukan), Karakutu Yayınları, İstanbul.
- Şenler, Filiz, *Animasyon Tarihi Teknikleri ve Türkiye'deki Yansımaları*, Ankara:Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2003.
- Tezel, Naki: *Türk Masalları*, Çocuk Edebiyatı Yıllığı 1987, der: Mustafa Ruhi Şirin, Gökyüzü Yayınları, İstanbul 1987.
- Tuncer, F. (2010). *Geleneksel Anadolu Kültüründe Bez Bebek Geleneği ve Günümüz Örnekleri* (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul).
- Türker, İbrahim Halil, "Canlandırma"nın Tarihçesi ve Türk Canlandırma Sanatı, *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, Cilt 1 Sayı 2 (2011), s.227-241,
- Ültanır, G. (2003). Eğitim ve kültür ilişkisi eğitimde kültürün hangi boyutlarının genç kuşaklara aktarılacağı kaygısı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3)
- Yaltırık, M. B. (2013). Türk Kültüründe Hortlak-Cadı İnanışları. *Tarih Okulu Dergisi*, 16, 187-232.
- Yağlı, A. (2013). Çocuğun eğitiminde ve sosyal gelişiminde çizgi filmlerin rolü: Caillou Ve Pepee, *Turkish Studies -International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, Volume 8/10,2013. p.709-710
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık

Yiğit, N. H. (2018). Türk Dünyası Efsanelerinde Hayvanlarla İlgili Motifler. *Journal of International Social Research*, 11(59).

Williams, W. W. (1981). The equality crisis: Some reflections on culture, courts, and feminism. *Women's Rts. L. Rep.*, 7, 175.

İNTERNET KAYNAKLARI

www.animasyongastesi.com.tr (24.04.2020)

www.depo.coğrafyahocasi.com (19.12.2019)

www.graphicsbeam.com. (24.04.2020)

www.pinterest.com.tr

ÜLKEDE ÖZGÜR GÜNDEM; (2005). “Telesur ve Latin Amerika’daki Alternatif Medya”, <http://www.dunyadanceviri.net/dcteori/teoriDetail.asp?id=24>, Erişim Tarihi: 20.04.2020.

Amentu Gemisi, www.nihayet.com.tr

İskelet Dansı, www.youtube.com.tr. (26.04.2020)

<http://serdara.com>

<http://www.tdk.gov.tr>

<https://www.ktb.gov.tr/>

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Begüm Sultan ÜNSAL
Doğum Tarihi : 24.11.1996
Doğum : Adana
e- : begum.bbbb@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Lise: Yusuf İzzettin ve Sadettin Bilgin Kız Anadolu Lisesi, Şanlıurfa/Birecik (2010-2012)
Adana Kız Lisesi (2012-2014)
Lisans: Çukurova Üniversitesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (2014-2018)

ÇALIŞTIĞI KURUMLAR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Türkçe Öğretimi Merkezi Yabancı Dil Olarak Türkçe Okutmanlığı (2019- devam ediyor)

MAKALE/BİLDİRİ

ÜNSAL, Begüm Sultan (2015). Halide Nusret Zorlutuna'nın Benim Küçük Dostlarım Adlı Eserinde Öğretmenliğe Dair Dersler. Çukurova Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Öğrenci Sempozyumu, 11-12 Kasım 2015.

KARA, Ömer Tuğrul, ve Begüm Sultan ÜNSAL (2018). Benzeşme Ögesi Bağlamında Ortak Yemek Kültürünün Suriyeli Mültecilere Türkçe Öğretiminde. II. Eğitim ve Sosyal Bilimler Sempozyumu, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 02-04 Kasım 2018

GÜN, Mesut ve Begüm Sultan ÜNSAL (2019). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sözlük Kullanımının Tarihçesi ve Önemi, International Eurasian Educational Research Congress

KARA, Ömer Tuğrul ve Begüm Sultan ÜNSAL (2019). Yabancılara Türkçe Öğretimi Eğiticinin Eğitimi Sertifika Programlarının İncelenmesi, 3. Eğitim ve Sosyal Bilimler Sempozyumu, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

GÜN, Mesut ve Begüm Sultan ÜNSAL (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Tiyatronun Kullanımı ve Örnek Tiyatro Metinlerinin İncelenmesi, INCOLL, Çukurova Üniversitesi, 09-11 Ekim 2019

TANRIKULU, Lokman ve Begüm Sultan ÜNSAL (2019). İşitme Engelli Yabancı Öğrencilere Türkçe Öğretilirken Türk İşaret Dilinin Kullanılması, INCOLL, Çukurova Üniversitesi, 09-11 Ekim 2019